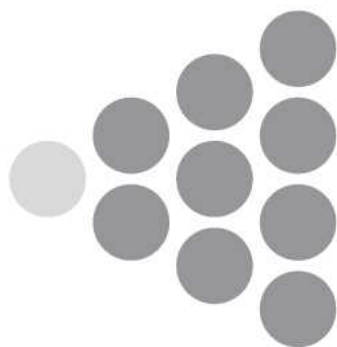

gemeente Hardenberg

Wmo

Verstrekkingenboek 2011

HOOFDSTUK 1	INLEIDING	9
1.1.	Inleiding	9
1.2.	Opbouw	9.
HOOFDSTUK 2	ALGEMENE UITGANGSPUNTEN C.Q. BELEIDSREGELS ...	10
2.1.	Inleiding	10
2.2.	Niet algemeen gebruikelijk	10
2.3	Langdurig noodzakelijk	11
2.4	Individueel gericht	11
2.5	Ziekte of gebrek (vervallen)	11
2.6	Voor zover aanspraak op grond van enige andere wettelijke regeling	12
2.7	Adequaat goedkoopste voorziening.....	12
2.8	Integrale beoordeling van aanvragen.....	13
2.9	Vormen van verstrekken van voorzieningen	13
2.9.1	Voorzieningen in natura	13
2.9.11.	Schade, aansprakelijkheid.....	13
2.9.2	Persoonsgebonden budget (PGB).....	13
2.9.2.1	Vaststellen hoogte persoonsgebonden budget.....	14
2.9.2.2	Uitbetaling persoonsgebonden budget.....	14
2.9.3	Financiële tegemoetkomingen	15
2.9.4	Forfaitaire dan wel gemaximeerde tegemoetkomingen.....	15
2.10	Hardheidsclausule	15
HOOFDSTUK 3	AFHANDELEN VAN WMO-AANVRAGEN	16
3.1	Inleiding	16
3.2	Het proces van afhandeling van aanvragen	16
3.2.1	Aanvraag/aanmelding ('intake').....	16
3.2.2	Adviseren/beoordelen	17
3.2.3	Passing.....	19
3.2.4	Realisatie/verstrekking.....	19
3.2.5	Gereedmelding.....	19
3.2.6	Nazorg.....	19
3.3	De Algemene Wet Bestuursrecht.....	19
3.3.1	De vraag om advies van de extern	20
3.3.2	De beschikking.....	20
3.3.3	Geen recht op een voorziening	20
3.3.4	Bezwaar en beroep.....	21
HOOFDSTUK 4	RAPPORTEREN	23
4.1	Inleiding	23
4.2	Rapporteren in het kader van de Wmo	23
4.2.1	Proces van rapporteren	23
4.2.2	Basisbegrippen: stoornis, beperking, handicap	23
4.2.3	Het keuzeproces	24
4.2.4	De rapportage.....	26
4.2.5	Toetsen van de rapportage	27
4.2.6	Taken en werkwijze gemeente.....	27

4.2.7	<i>Lichamelijk onderzoek</i>	28
HOOFDSTUK 5 WOONVOORZIENINGEN		29
5.1	Inleiding	29
5.2	Vervallen.....	29
5.3	Primaat verhuizen	30
5.4	Afweging verhuizen of aanpassen	30
5.4.1	<i>Er zijn aangepaste of eenvoudig aan te passen woonruimten aanwezig</i>	30
5.4.2	<i>Vergelijking aanpassingskosten huidige versus nieuwe woonruimte</i>	31
5.4.3	<i>Volkshuisvestelijke afwegingen</i>	31
5.4.4	<i>Sociale omstandigheden - aanwezigheid van mantelzorg</i>	31
5.4.5	<i>Integrale afweging</i>	32
5.4.6	<i>Werksituatie</i>	32
5.4.7	<i>Woonlastenconsequenties</i>	32
5.4.8	<i>De belanghebbende is eigenaar van de woonruimte</i>	33
5.5	Aandachtspunten bij verhuizing naar aan te passen woonruimte	33
5.5.1	<i>De belanghebbende weigert te verhuizen</i>	33
5.5.2	<i>Beschikbaar houden van aangepaste woningen voor belanghebbenden</i>	34
5.5.3	<i>Medewerking woningeigenaar</i>	34
5.6	Verhuiskosten	35
5.6.1	<i>Van (niet) adequaat naar niet-adequaat</i>	35
5.6.2	<i>Verhuizen naar in- of aanleunwoning</i>	35
5.6.3	<i>Verhuizen</i>	35
5.7	Onroerende woonvoorzieningen.....	36
5.7.1	<i>Speel- en hobbykamer</i>	36
5.7.2	<i>Uitraaskamer</i>	36
5.7.3	<i>Veiligheid woning</i>	37
5.7.4	<i>Keukenaanpassing</i>	37
5.7.5	<i>Afschrijvingstermijn /Renovatie</i>	37
5.7.6	<i>Nieuwbouw</i>	38
5.7.7	<i>Woningaanpassingen in (huur)woningen voor senioren</i>	38
5.7.8	<i>Antislipvloer in de natte cel</i>	39
5.7.9	<i>Verwijderen van het bad</i>	39
5.7.10	Afschrijvingstermijn/ Renovatie	
5.7.11	Verhoogde toiletputten/beugels.....	39
5.8	Roerende woonvoorzieningen	39
5.8.1	Trapliften.....	40
5.8.2	Woningsanering	40
5.8.2.1	<i>Woningsanering betreffende het slaapvertrek</i>	42
5.8.2.2	<i>Woningsanering betreffende de woonkamer</i>	42
5.8.2.3	<i>Geen vergoeding voor woningsanering bij verhuizing</i>	42
5.8.3	<i>Patiëntentilliften</i>	42
5.8.4	<i>Bad-, douche- en toilethulpmiddelen</i>	43
5.9	Overige.....	43
5.9.1	<i>Gereedmelding</i>	43
5.9.2	<i>Tegemoetkoming in kosten van onderhoud, controle en reparatie</i>	43
5.9.3	Huurderving.....	44
5.9.4	Tijdelijke huisvesting.....	44

5.9.4.1	Voorwaarden kosten tijdelijke huisvesting	44
5.9.5	Verwijderen van voorzieningen	45
5.9.6	Bezoekbaar maken van de woning	45
5.9.7	Aanpassingen in woongebouwen voor ouderen	46
5.9.8	Awbz-indicatie voor Verblijf en Behandeling	46
5.9.9	Kwaliteitsniveau van de aanpassing	46
5.9.10	Verbeteringen in de woonkwaliteit	47
5.9.11	Bepalen kosten van de aanpassing	47
5.9.12	Aanvang werkzaamheden en inzicht in woning	48
5.9.13	Aanpassingen aan eigen woningen - antispeculatiebeding	48
5.9.14	Opstalverzekering	49
 HOOFDSTUK 6 VERVOERSVOORZIENINGEN		 50
6.1	Inleiding	50
6.2	Begripsomschrijvingen	50
6.2.1	Mobiliteit	50
6.2.2	Verplaatsingsgedrag	50
6.2.3	Het verplaatsingsmotief en de -bestemming	51
6.2.4	Frequentie van verplaatsen	51
6.2.5	Verplaatsingen in het kader van het leven van alledag	52
6.3	Reikwijdte zorgplicht	53
6.4	Vervoersvoorzieningen	54
6.4.1	Inkomensgrens	54
6.5	De middellange en lange afstanden	54
6.5.1	Primaat van het Collectief Vraagafhankelijk Vervoer (CVV)	54
6.5.1.1	Additionele eisen	55
6.5.1.1a	Geen combinatieritten	55
6.5.1.1b	Voorin zitten	55
6.5.1.1c	Begeleiding	55
6.5.1.2	Wanneer CVV	56
6.5.1.3	Uitzonderingen CVV	56
6.5.1.4	Veiligheid tijdens vervoer in CVV	57
6.5.1.5	Behandeling aanvragen collectief vervoer van personen ouder dan 75 jaar	57
6.5.2	Financiële tegemoetkoming	57
6.5.3	Een tegemoetkoming in de kosten van gebruik van een rolstoeltaxi	58
6.5.4	Een al dan niet aangepaste gesloten buitenwagen	59
6.5.5	De bruikleenauto	59
6.5.6	Auto's in bijzondere uitvoering	60
6.5.7	Autoaanpassingen	60
6.5.7.1	Autoaanpassingen en kinderen	61
6.5.7.2	Dagwaarde in relatie tot de aanpassingskosten	61
6.5.7.3	De speciale autostoel	61
6.5.7.4	Autozitjes en fietszitjes	62
6.6	Aanvullende vervoersvoorzieningen	62
6.6.1	Aanpassingen aan fiets/aangepaste fiets	63
6.6.2	Driewiel fiets/vierwiel fiets	63
6.6.3	Tandem	63

6.6.4	<i>Fiets als speelvoorziening</i>	<u>64</u>
6.6.5	<i>Handbike</i>	<u>64</u>
6.6.6	<i>Rolstoelfiets</i>	<u>64</u>
6.6.7	<i>Een open elektrische buitenwagen: de scootmobiel</i>	<u>64</u>
6.6.7.1	<i>Het proces</i>	<u>64</u>
6.6.7.2	<i>Lessen</i>	<u>65</u>
6.6.7.3	<i>Vervallen</i>	<u>65</u>
6.7	<i>Overige bepalingen vervoersvoorzieningen</i>	<u>65</u>
6.7.1	<i>Weigeren van vervoersvoorzieningen</i>	<u>65</u>
6.7.2	<i>Stalling</i>	<u>65</u>
6.7.3	<i>Onderhoud, keuringen en reparaties</i>	<u>66</u>
6.7.4	<i>Accessoires</i>	<u>66</u>
6.7.4.1	<i>Wensen belanghebbenden</i>	<u>66</u>
6.7.5	<i>Autoverzekering/verzekering andere mogelijke hulpmiddelen</i>	<u>67</u>
6.7.6	<i>Collectieve vervoersvoorziening</i>	<u>67</u>
6.7.7	<i>Verzekering</i>	<u>67</u>
6.8	<i>Aangrenzende wetgeving vervoer</i>	<u>67</u>
6.8.1	<i>Begeleiderskaart openbaar vervoer</i>	<u>67</u>
6.8.2	<i>Vervoer van en naar werk/school</i>	<u>67</u>
6.8.3	<i>Vrijwilligerswerk</i>	<u>68</u>
6.8.4	<i>Vervoersvoorzieningen t.b.v. bewoners van een Awbz-instelling</i>	<u>68</u>
6.8.5	<i>Vervoer tijdens bezoek in de weekends</i>	<u>69</u>
6.8.6	<i>Bovenregionaal vervoer</i>	<u>69</u>
HOOFDSTUK 7 ROLSTOELEN		<u>71</u>
7.1	<i>Algemene uitgangspunten bij selectie rolstoel</i>	<u>71</u>
7.1.1	<i>Het gebruik</i>	<u>71</u>
7.1.2	<i>Het gebruiksgebied</i>	<u>72</u>
7.1.3	<i>De aandrijving</i>	<u>72</u>
7.1.4	<i>De zithouding</i>	<u>73</u>
7.1.5	<i>De meeneembaarheid</i>	<u>73</u>
7.1.6	<i>Antropometrische gegevens</i>	<u>73</u>
7.2	<i>Soorten rolstoelen</i>	<u>73</u>
7.3	<i>Handbewogen rolstoelen</i>	<u>74</u>
7.3.1	<i>Zelfbeweger</i>	<u>74</u>
7.3.2	<i>Duwwandelwagen</i>	<u>74</u>
7.4	<i>Elektrische rolstoelen</i>	<u>74</u>
7.4.1	<i>Algemeen</i>	<u>74</u>
7.4.2	<i>Elektrische rolstoel in verzorgingshuis</i>	<u>74</u>
7.5	<i>Sportrolstoelen</i>	<u>75</u>
7.6	<i>Kinderrolstoelen</i>	<u>75</u>
7.6.1	<i>Buggy's en wandelwagens</i>	<u>75</u>
7.6.2	<i>Zitondersteuningselementen</i>	<u>76</u>
7.6.3	<i>Speciale kleding</i>	<u>76</u>
7.6.4	<i>Speelvoertuigen</i>	<u>76</u>
7.6.5	<i>Sta/zitrolstoelen</i>	<u>76</u>
7.7	<i>Overige rolstoelen</i>	<u>76</u>

7.7.1	<i>Aanpassingen aan rolstoelen</i>	<u>76</u>
7.7.2	<i>Accessoires</i>	<u>77</u>
7.7.3	<i>Wensen belanghebbenden</i>	<u>77</u>
7.7.4	<i>Anti-decubituskussen</i>	<u>77</u>
7.7.5	<i>Rolstoeltraining</i>	<u>78</u>
7.7.6	<i>Onderhoud en reparatie</i>	<u>78</u>
7.7.7	<i>Verzekering</i>	<u>78</u>

HOOFDSTUK 8 HULP BIJ HET HUISHOUDEN 79

8.1	<i>Inleiding</i>	<u>79</u>
8.2	<i>Leefeenheid</i>	<u>79</u>
8.3	<i>Voorliggende voorzieningen</i>	<u>80</u>
8.3.1	<i>Wettelijk voorliggende voorzieningen</i>	<u>80</u>
8.3.2	<i>Algemeen gebruikelijke voorzieningen</i>	<u>80</u>
8.3.3	<i>Technische hulpmiddelen</i>	<u>81</u>
8.3.4	<i>Niet voorliggend</i>	<u>81</u>
8.4	<i>Gebruikelijke zorg</i>	<u>81</u>
8.4.1	<i>Gezondheidsproblemen of (dreigende) overbelasting</i>	<u>82</u>
8.4.2	<i>Fysieke afwezigheid</i>	<u>83</u>
8.4.3	<i>Bijdrage van kinderen aan het huishouden</i>	<u>83</u>
8.5	<i>Zorg voor (jonge) kinderen</i>	<u>84</u>
8.5.1	<i>Gebruikelijke zorg voor kinderen</i>	<u>85</u>
8.6	<i>Aanleren van het uitvoeren van huishoudelijke activiteiten</i>	<u>86</u>
8.6.1	<i>Hoge leeftijd en leerbaarheid</i>	<u>86</u>
8.7	<i>Korte levensverwachting</i>	<u>86</u>
8.8	<i>Levering, looptijd, omvang en categorie</i>	<u>86</u>
8.8.1	<i>Levering van de hulp</i>	<u>86</u>
8.8.2	<i>Looptijd</i>	<u>89</u>
8.8.3	<i>Normtijden</i>	<u>89</u>
8.8.4	<i>Type woning en normtijden</i>	<u>90</u>
8.8.5	<i>Verblijf in hospice</i>	<u>90</u>
8.8.6	<i>Volledig Pakket Thuis (VPT)</i>	<u>90</u>
8.8.7	<i>Indicatie in uren</i>	<u>91</u>
8.8.8	<i>Categorieën</i>	<u>91</u>

HOOFDSTUK 9 EIGEN BIJDRAGE

9.1	<i>Eigen bijdrage en eigen aandeel</i>	<u>93</u>
9.2	<i>Vaststelling eigen bijdrage</i>	<u>93</u>

HOOFDSTUK 1 INLEIDING

1.1 Inleiding

Vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) worden de gemeentelijke voorzieningen als woon-, vervoersvoorzieningen, rolstoelen en hulp bij het huishouden verstrekt. Deze voorzieningen kunnen mensen helpen bij het (langer) zelfstandig functioneren. Voorzieningen voor werk en school vallen buiten de regeling. Aanvragen hiervoor moeten worden gedaan bij de Uitvoeringsinstellingen (UVI's).

Regels voor het uitvoeren van de Wmo heeft de gemeente vastgelegd in de "Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Hardenberg 2011" en het "Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hardenberg 2011".

Voor het toepassen van deze verordening zijn nog andere regels nodig. Die regels vinden we in het Verstrekkingsboek Wet maatschappelijke ondersteuning. In dit boek zijn de afspraken vermeld op basis waarvan de gemeente de Wmo uitvoert.

Dit verstrekkingsboek is bedoeld voor de ambtenaren die beslissingen over al dan niet verstrekken voorbereiden. Het verstrekkingsboek heeft, vastgesteld door Burgemeester en Wethouders, de juridische status van beleidsregels. In dit verstrekkingsboek wordt gesproken van *belanghebbenden*. Hiermee worden de inwoners van de gemeente Hardenberg bedoeld die belang hebben bij voorzieningen in het kader van de Wmo.

1.2 Opbouw

Hoofdstuk 2 geeft een nadere beschrijving van de algemene uitgangspunten of beleidsregels bij het verstrekken van Wmo-voorzieningen. In hoofdstuk 3 wordt het proces beschreven van het afhandelen van aanvragen, inclusief de procedurele regels die hierop van toepassing zijn. In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de advisering in het proces van afhandeling van aanvragen, de reikwijdte en inhoud van het advies, de taak van de adviseur en de kwaliteit van de advisering. In hoofdstuk 5 wordt nader ingegaan op de woonvoorzieningen: de afwegingen bij de keuze tussen aanpassing en verhuizing en op de specifieke woningaanpassingen. Hoofdstuk 6 betreft de vervoersvoorzieningen met daarin de algemene beleidsuitgangspunten, begrippen en beperkingen bij verstrekking van vervoersvoorzieningen, alsmede de samenhang en verschillen bij collectieve en individuele vervoersvoorzieningen. De verschillende voorzieningen worden beschreven. Hoofdstuk 7 betreft de rolstoelen waarin opgenomen een beschrijving van de algemene uitgangspunten, de verschillende categorieën van rolstoelen alsmede van het verstrekkingsbeleid ter zake. Hoofdstuk 8 betreft de hulp bij het huishouden, met daarin de algemene uitgangspunten zoals deze door de gemeente Hardenberg gehanteerd worden.

HOOFDSTUK 2   ALGEMENE UITGANGSPUNTEN c.q. BELEIDSREGELS

2.1   Inleiding

In dit hoofdstuk vindt een nadere beschrijving plaats van de algemene uitgangspunten c.q. beleidsregels.

2.2   Niet algemeen gebruikelijk

De gemeente hanteert als uitgangspunt bij het verstrekken van voorzieningen aan belanghebbenden in de zin van de Wmo, dat slechts die voorzieningen voor vergoeding of verstrekking in aanmerking komen die ten opzichte van niet-belanghebbenden niet algemeen gebruikelijk zijn (artikel 1.2, lid 3 onder a.).

Op grond van de volgende criteria wordt een voorziening als algemeen gebruikelijk beschouwd:

- normaal in de handel verkrijgbaar
- niet specifiek voor belanghebbenden bedoeld
- op grote schaal door niet-belanghebbenden aangeschaft
- niet duurder dan gelijksoortige producten

Waar de grens ligt tussen wat algemeen gebruikelijk is en wat niet, zal afgemeten worden aan algemeen maatschappelijke normen. Rolstoelen zijn bijvoorbeeld nooit algemeen gebruikelijk. Een fiets daarentegen wordt wel als algemeen gebruikelijk beschouwd, omdat in Nederland een ieder geacht kan worden te beschikken over een fiets. Verder worden als algemeen gebruikelijk aangemerkt o.a.: thermische-/ eenhendelmengkranen, verhoogde toiletpotten, wandbeugels, douchestoeltjes, spartamet c.q. fietsen met trapondersteuning, brom-/snorfietsen, douche, luchtzuiveringsapparaten, airco's, luchtbevochtigers, stuurbekrachtiging, keramische - en inductiekookplaten. Bij financiële tegemoetkomingen, gaat het in de Wmo om "meerkosten". Dit wil zeggen dat alleen de kosten die een belanghebbende 'meer' heeft dan een niet-belanghebbende, voor een tegemoetkoming in aanmerking komen. Gaat het om een voorziening die algemeen gebruikelijk is, of is er geen sprake van meerkosten, dan is een tegemoetkoming niet mogelijk. Met andere woorden: speciaal voor de belanghebbende aan te brengen aanpassingen (oftewel de meerkosten op 'gewone' aanschaf) kunnen wèl voor een financiële tegemoetkoming vanuit de Wmo in aanmerking komen.

De Centrale Raad van Beroep (CRvB) heeft uitzonderingen aangegeven waarin algemeen gebruikelijke voorzieningen niet algemeen gebruikelijk zijn:

- het feit dat ziekte of gebrek noopt tot het plotseling vervangen van voorheen adequate zaken die zonder deze 'calamiteit' niet vervangen zouden zijn;
- een plotselinge noodzaak om tot vervanging over te gaan;
- de noodzaak van gelijktijdige aanschaf van meerdere op zich algemeen gebruikelijke zaken welke door het inkomen (bijstandsniveau) in alle redelijkheid niet gedragen kunnen worden;
- de noodzaak tot een duurdere aanschaf over te gaan.

2.3 Langdurig noodzakelijk

De gemeentelijke verordening bepaalt onder artikel 2, lid 1 onder a dat een voorziening slechts aan een belanghebbende kan worden toegekend voor zover deze voorziening geschikt en langdurig noodzakelijk is om diens beperkingen op het gebied van het wonen of zich binnen of buiten de woning verplaatsen op te heffen of te verminderen.

Waar de grens van langdurig gelegd moet worden is niet eenduidig aan te geven. "Voor langere tijd" betekent in ieder geval dat wie tijdelijk gehandicapt is (bijvoorbeeld na een ongeval of wanneer behandeling en/of therapie de aanwezige beperkingen kan verminderen), niet voor een voorziening in het kader van de Wmo in aanmerking komt. Uitzondering op deze bepaling is Hulp bij het Huishouden. Betrokkene kan voor tijdelijke uitleenvoorzieningen een beroep doen op de hulpmiddelendepots van de Thuiszorgorganisaties. Waar precies de grens ligt tussen kortdurend en langdurig zal van situatie tot situatie verschillen. De prognose zal van belang zijn. In dergelijke gevallen kan ook een arts een uitspraak doen.

2.4 Individueel gericht

De gemeentelijke verordening bepaalt onder artikel 2 lid 1 onder c, dat een woonvoorziening, een vervoersvoorziening of een rolstoel slechts kan worden toegekend voor zover deze in overwegende mate op het individu is gericht.

Het spreekt voor zich dat collectieve voorzieningen en / of algemene voorzieningen niet in overwegende mate op het individu gericht zijn. Maar dat is de compensatieplicht wel, die de gemeente vervult via een collectief vervoerssysteem.

Gaat het om een individuele voorziening, dan geldt dat deze op het individu gericht dient te zijn. Dit betekent dat:

1. een aanvraag voor een gemeenschappelijke voorziening niet mogelijk is. Met andere woorden er moet altijd één individuele aanvrager zijn die de voorziening aanvraagt; de voorziening moet voor deze aanvrager ook noodzakelijk zijn in het kader van de Wmo; de voorziening moet op die persoon gericht zijn.
2. een voorziening alleen wordt verstrekt ten behoeve van de belanghebbende zelf.

2.5 Vervallen

2.6 Voor zover aanspraak op grond van enige andere wettelijke regeling

Artikel 2 van de Wmo bepaalt dat er geen aanspraak op maatschappelijke ondersteuning bestaat voor zover met betrekking tot de problematiek die in het gegeven geval aanleiding geeft voor de noodzaak tot ondersteuning, een voorziening op grond van een andere wettelijke bepaling bestaat.

2.7 Adequaate goedkoopste voorziening

Voorzieningen die in het kader van de gemeentelijke verordening worden verstrekt dienen, naar objectieve maatstaven gemeten, zowel adequaat als de goedkoopste voorziening te zijn (artikel 2, lid 1 onder b)..

Een voorziening is adequaat wanneer hiermee de beperkingen van de aanvrager worden gecompenseerd.

Wanneer er verschillende mogelijkheden zijn om de beperkingen van de aanvrager te compenseren, wordt de goedkoopste oplossing gekozen. De voorziening moet in de eerste plaats adequaat zijn. Vervolgens wordt gekeken naar de goedkoopste voorziening.

Eigenschappen die kostenverhogend werken zonder dat zij de voorziening meer adequaat maken, komen niet voor vergoeding in aanmerking. Met betrekking tot het kwaliteitsniveau wordt uitgegaan van een verantwoord niveau (bij woonvoorzieningen – bij toe- en doorgankelijkheid van woonruimte - is de norm van het Bouwbesluit gangbaar, vanuit Welstandstoezicht kunnen er eveneens hogere eisen gesteld worden).

2.8 Integrale beoordeling van aanvragen

Bij het adviseren en toewijzen van voorzieningen speelt *integrale beoordeling* van aanvragen een rol. Het kan gaan om meerdere voorzieningen binnen de Wmo, maar ook om meerdere voorzieningen in combinatie met de Wmo. Bij belanghebbenden kan nl. sprake zijn van situaties die meerdere gebieden bestrijken. Naast Wmo-voorzieningen, kan een belanghebbende mogelijk aanspraak maken op een gehandicaptenparkeerkaart of hulp/voorzieningen ontvangen vanuit bijvoorbeeld de Awbz (verpleging en verzorging) of de WIA (vergoeding woon/werkverkeer).

In de revalidatiegeneeskunde en ergotherapie wordt de visie breed gedragen dat bij de keus voor een bepaalde voorziening de totale situatie van de cliënt in ogenschouw genomen dient te worden. Een dergelijke integrale beoordeling betekent dat op grond van een (soms beperkte of concrete) vraag, de gehele medische en sociale situatie van de belanghebbende bekeken wordt.

Afhankelijk van de lokale situatie en de individuele omstandigheden van de aanvrager, kunnen meerdere combinaties van voorzieningen denkbaar zijn. Indien een aantal samenhangende factoren bepaalt of een (combinatie van) voorziening(en) adequaat is en ook de goedkoopste oplossing is, moeten die factoren in hun onderlinge samenhang gezien worden.

2.9 Vormen van verstrekken van voorzieningen

Artikel 6 van de Wmo bepaalt het volgende:

“ Het college van burgemeester en wethouders biedt personen die aanspraak hebben op een individuele voorziening de keuze tussen het ontvangen van een voorziening in natura of het ontvangen van een hiermee vergelijkbaar persoonsgebonden budget, tenzij hiertegen overwegende bezwaren bestaan. ”

2.9.1 Voorzieningen in natura

Bij het verlenen van voorzieningen in natura wordt overgegaan tot verstrekking van de hulp of het hulpmiddel dat de beperkingen van belanghebbende compenseert. De voorziening wordt al dan niet in bruikleen verstrekt.

2.9.1.1 Schade, aansprakelijkheid

Indien de voorziening in natura wordt verstrekt is de gebruiker aansprakelijk voor de schade die door zijn toedoen is ontstaan aan de voorziening. De gemeente verhaalt de schade op de gebruiker.

2.9.2 Persoonsgebonden budget (PGB)

In artikel 6 van de Wmo is bepaald dat er een verplicht alternatief voor een voorziening in natura geboden moet worden en wel in de vorm van een persoonsgebonden budget. Artikel 3 van de verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Hardenberg 2011 bepaalt: *“ Een individuele voorziening kan verstrekt worden in natura, als financiële tegemoetkoming en als persoonsgebonden budget. Het college stelt vast in welke situaties de bij wet verplichte keuze tussen een voorziening in natura en een persoonsgebonden budget niet wordt geboden aan de hand van de in het “Besluit*

maatschappelijke ondersteuning gemeente Hardenberg 2011” neergelegde criteria.”
(zie artikel 2.2. van dit besluit).

2.9.2.1 Vaststellen hoogte persoonsgebonden budget

Voor de vaststelling van de hoogte van het persoonsgebonden budget worden de kosten van de voorziening als deze in natura zou worden verstrekt als uitgangspunt gehanteerd, uitgaande van de goedkoopst-adequate voorziening.

Bij het bepalen van het bedrag van de voorziening wordt uitgegaan van het bedrag dat de voorziening bij verstrekking in natura zou kosten. Daarbij zal veelal sprake zijn van kortingen, omdat via een contract met een leverancier een grote hoeveelheid voorzieningen afgenomen wordt. Deze korting wordt doorberekend naar het persoonsgebonden budget. Het is immers niet de bedoeling dat een persoonsgebonden budget de gemeente meer geld gaat kosten dan wanneer er sprake zou zijn van verstrekking in natura. Over het algemeen zal er van uitgegaan kunnen worden dat ook met een persoonsgebonden budget een voorziening met korting kan worden aangeschaft.

Er wordt uitgegaan van een gemiddelde economische levensduur van zeven jaar van de voorziening. Zolang de voorziening wordt gebruikt, wordt jaarlijks op declaratiesbasis een bedrag voor onderhoud en reparatie verstrekt.

2.9.2.2 Uitbetaling persoonsgebonden budget.

Als het persoonsgebonden budget berekend is, wordt dit bij beschikking aan de aanvrager bekendgemaakt. In deze beschikking wordt vermeld wat de omvang van het persoonsgebonden budget is en voor hoeveel jaar het persoonsgebonden budget bedoeld is. Om volstrekt duidelijk te laten zijn wat met het persoonsgebonden budget dient te worden aangeschaft en meer precies: aan welke vereisten de aan te schaffen voorziening dient te voldoen, wordt een zo nauwkeurig mogelijk omschreven programma van eisen bij de beschikking gevoegd. Hierdoor kan voorkomen worden dat door onduidelijkheid omtrent de eisen die aan de voorziening gesteld moeten worden een verkeerde voorziening wordt aangeschaft. Dat zou tot een inadequate voorziening kunnen leiden, hetgeen op zich weer tot een nieuwe aanvraag zou kunnen leiden. Dit is te voorkomen door een programma van eisen onderdeel uit te laten maken van de beschikking. Wordt dan toch een voorziening aangeschaft die niet aan dat programma van eisen voldoet, dan is gehandeld in strijd met de beschikking. De uitbetaling van het persoonsgebonden budget blijft dan achterwege.

Is de beschikking verzonden, dan wordt het persoonsgebonden budget beschikbaar gesteld. Het persoonsgebonden budget wordt in één keer uitbetaald indien de aan te schaffen voorziening ook in één keer betaald moet worden. De uitbetaling vindt plaats nadat de desbetreffende nota's zijn overgelegd. Het uit te betalen bedrag bedraagt nimmer meer dan de werkelijke kosten. Een persoonsgebonden budget voor reparatie en onderhoud wordt volgens het “Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hardenberg 2011” op declaratiebasis uitbetaald.

2.9.3 Financiële tegemoetkomingen

De financiële tegemoetkoming voor bouwkundige woonvoorzieningen wordt uitbetaald aan de eigenaar van de woning. Een dergelijke financiële tegemoetkoming kan om die reden geen persoonsgebonden budget genoemd worden. Voorzieningen kunnen ook worden verleend door het geven van een financiële tegemoetkoming in de kosten. Bij het vaststellen van de hoogte van de financiële tegemoetkoming zijn de werkelijke (meer)kosten van de voorziening uitgangspunt.

2.9.4 Forfaitaire dan wel gemaximeerde tegemoetkoming

Een forfaitaire tegemoetkoming is een tegemoetkoming die wordt verstrekt zonder dat er een relatie is met de werkelijk gemaakte kosten (bijvoorbeeld sportrolstoelen). Een gemaximeerde tegemoetkoming is een tegemoetkoming die voor bepaalde kosten tot een bepaald norm- of maximumbedrag wordt gegeven. Hierbij kan er worden afgerekend op basis van de werkelijk gemaakte kosten tot maximaal het genormeerde bedrag.

2.10 Hardheidsclausule

Burgemeester en Wethouders kunnen in bijzondere gevallen ten gunste van de belanghebbende afwijken van de bepalingen in de gemeentelijke verordening, indien toepassing van de verordening tot onbillijkheden van overwegende aard leidt (artikel 32).

Het gebruik maken van de hardheidsclausule moet echter beschouwd worden als een uitzondering en niet als een regel. In verband met precedentwerking moet de gemeente nauwkeurig aangeven waarom in een bepaalde situatie van de verordening wordt afgeweken.

HOOFDSTUK 3 AFHANDELEN VAN Wmo-AANVRAGEN

3.1 Inleiding

In het eerste deel van dit hoofdstuk wordt het proces van afhandeling van aanvragen beschreven. Naast wat de gemeente in de verordening heeft vastgelegd, zijn hierop ook de procedurele regels uit de Algemene wet bestuursrecht (Awb) van toepassing. In het tweede deel van dit hoofdstuk worden de op de uitvoering van de Wmo van toepassing zijnde regels uit de Awb nader beschreven.

3.2 Het proces van afhandeling van aanvragen

Het proces van afhandeling van Wmo-aanvragen kan onderverdeeld worden in een aantal fasen:

1. aanvraag/aanmelding;
2. advisering/beoordeling;
3. besluit;
4. realisatie/verstrekking;
5. gereedmelding;
6. nazorg.

Alle aanvragen voor zowel woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen, rolstoelen als hulp bij het huishouden doorlopen de in dit schema weergegeven fasen. Behoudens de fase gereedmelding. Deze geldt alleen voor de woonvoorzieningen.

3.2.1 Aanvraag/aanmelding ('intake')

Aanmelding: Onder deze fase valt de melding van een aanvraag voor een Wmo-voorziening bij "Wmo-INGang" door de cliënt of de gemachtigde, of de wettelijke vertegenwoordiger van de cliënt. Bij de melding wordt getoetst of:

- de aanvraag bij de gemeente moet worden ingediend dan wel doorgestuurd naar een andere verstrekker (zorgverzekeraar of uitvoeringsinstelling zoals CIZ bijvoorbeeld);
- de toets of de aanvrager daadwerkelijk in de gemeente woont c.q. verblijft (GBA toets);

Op verzoek van de Wmo-consulent of de medewerker van de Publieksdienst dient de aanvrager zich te legitimeren.

Aanvraag: De aanvraag dient gedaan te worden op een daartoe beschikbaar gesteld aanvraagformulier (artikel 26 van de verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeenten Hardenberg 2011). De aanvraag is pas een aanvraag als de aanvrager (of gemachtigde) het aanvraagformulier heeft ondertekend. De aanvraag kan ook digitaal via een digi-d worden ingediend. Aanvraagformulieren zijn verkrijgbaar bij "Wmo-INGang", kunnen via internet worden gedownload of op verzoek toegezonden worden. De datum van ontvangst van de aanvraag wordt direct op de aanvraag aangetekend. De aanvrager ontvangt vervolgens een ontvangstbevestiging. In deze bevestiging wordt de te volgen procedure vermeld.

Men dient een aanvraag in te dienen bij die gemeente waar men in de gemeentelijke basisadministratie is ingeschreven. Indien het een belanghebbende betreft met een briefadres, moet de aanvraag worden ingediend bij de gemeente waar de belanghebbende het feitelijk woonadres heeft (dus waar de belanghebbende daadwerkelijk verblijft). Een financiële tegemoetkoming in de verhuis- en inrichtingskosten moet overigens aangevraagd worden bij de te verlaten gemeente.

3.2.2 Adviseren/beoordelen

Intake: De onderzoeken starten met een intake. In deze intake wordt getoetst of de aanvraag voldoet aan de algemene uitgangspunten die de gemeente in haar beleid hanteert (zie hoofdstuk 2). Als blijkt dat de aanvraag in behandeling kan worden genomen, wordt bezien of een deskundigenadvies moet worden aangevraagd (volgens artikel 27, lid 2 van de verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Hardenberg 2011). Indien het inschakelen van een extern deskundige noodzakelijk is, dan wordt de belanghebbende hierover geïnformeerd.

Advisering: Indien degene die de aanvraag in behandeling heeft een deskundigenadvies nodig acht, wordt de adviserende instantie¹ ingelicht en worden de benodigde gegevens aan deze adviserende instantie verstrekt. De advisering omvat in ieder geval het uitvoeren van een (nader) onderzoek en/of het opvragen van relevante sociaal-medische gegevens en het opstellen van het advies. Door middel van het onderzoek moet de adviseur aan de hand van beschikbare sociaal-medische gegevens en eventueel nader onderzoek en/of opgevraagde informatie bepalen of degene voor wie de aangevraagde voorziening bestemd is ten gevolge van gebrek of ziekte of chronische psychische of psychosociale problemen ondervindt op het gebied van wonen, voeren van een huishouding of het zich verplaatsen.

Een deskundigenadvies wordt gevraagd indien:

- a. het handelt om een Wmo-aanvraag die een belanghebbende betreft die nog niet eerder een aanvraag heeft ingediend, tenzij op basis van de intake voldoende duidelijk is welke voorziening noodzakelijk is;
- b. burgemeester en wethouders dat overigens gewenst vinden.

Bij een volgende nieuwe aanvraag van dezelfde persoon voor een voorziening kunnen burgemeester en wethouders bepalen dat opnieuw advies dient te worden uitgebracht.

Bij een herhaalde aanvraag voor een zelfde voorziening moet de aanvrager nieuwe feiten of veranderde omstandigheden vermelden. Wanneer geen nieuwe feiten of veranderde omstandigheden worden vermeld kunnen burgemeester en wethouders, op

---

¹ *Onder een adviseur wordt verstaan: een persoon of college, bij of krachtens wettelijk voorschrift belast met het adviseren inzake door een bestuursorgaan (de gemeente) te nemen besluiten en niet werkzaam onder verantwoordelijkheid van dat bestuursorgaan (artikel 3.5 Awb).*

grond van artikel 4:6 van de Algemene wet bestuursrecht Awb, de aanvraag afwijzen onder verwijzing naar de eerdere afwijzende beschikking.

Wanneer de aanvrager aangeeft dat er een nieuwe situatie is ontstaan (bijvoorbeeld plotselinge en blijvende toename van beperkingen) dient de aanvrager dit zelf te onderbouwen middels een verklaring van een deskundige (bijvoorbeeld huisarts, specialist). De gewijzigde situatie wordt beoordeeld mede op basis van genoemde verklaring. Burgemeester en wethouders kunnen bepalen dat opnieuw een advies moet worden uitgebracht.

Beoordeling: nadat de adviserende instantie haar advies heeft uitgebracht aan de gemeente, beoordeelt de betreffende ambtenaar of de gestelde vraag voldoende is beantwoord.

De gemeente is verantwoordelijk voor het nemen van een gefundeerde beslissing omtrent toekenning of afwijzing van een voorziening. Daarom moet de gemeente de argumenten die tot een bepaald advies hebben geleid op hun juistheid beoordelen, alvorens tot een besluit te komen. Ook moet de gemeente zich ervan vergewissen dat het onderzoek van de adviseur op zorgvuldige wijze heeft plaatsgevonden. De aanvraag wordt dus mede aan de hand van het uitgebrachte advies beoordeeld, eventuele alternatieven worden in de beoordeling betrokken en er wordt een eindoordeel opgesteld. Daarnaast zal getoetst worden of het advies voldoet aan de algemene uitgangspunten die de gemeente in haar beleid hanteert.

Voordat de gemeente een aanvraag geheel of gedeeltelijk afwijst, heeft de aanvrager er recht op om zijn zienswijze naar voren te brengen omtrent dit voornemen van de gemeente. Het moet dan wel gaan om een (gedeeltelijke) afwijzing op grond van gegevens die de belanghebbende betreffen, maar niet door hemzelf zijn ingebracht. Voor dit laatste kan gedacht worden aan het advies van de adviseur, uitgebracht aan het bestuursorgaan in het kader van de voorbereiding van een Wmo-beslissing². De status van het advies is niet bindend. Het is een instrument om de gemeente te helpen bij het vormen van een oordeel over de aanvraag en het motiveren van de beschikking. Als de gemeente afwijkt van het advies, dan vereist de zorgvuldigheid dat de afwijking goed moet zijn gemotiveerd.

Beschikking: tot slot laat de gemeente de aanvrager schriftelijk weten wat zij heeft besloten. Deze brief heet de beschikking. In de beschikking moet goed zijn aangegeven waarom tot het besluit is gekomen.

Indien burgemeester en wethouders een beschikking geven die afwijkt van een uitgebracht deskundigenadvies, dan worden de redenen voor de afwijking in de beschikking goed gemotiveerd. De gemeente moet in haar beschikking vermelden welke adviseur haar advies heeft uitgebracht. Op de beschikking is de wettelijke bezwaarprocedure van toepassing.

---

2 *Het is dus aan de gemeente om te bepalen om of het horen als bedoeld in artikel 4.7 Awb voor alle (gedeeltelijke) afwijzingen gebeurt of alleen voor de niet-financiële. Artikel 4.9 Awb biedt de aanvrager de keuze om het naar voren brengen van de zienswijze mondeling of schriftelijk te doen geschieden.*

3.2.3 Passing

De gemeente selecteert uit het aanbod van voorzieningen de voorziening die het best tegemoet komt aan noodzakelijke eisen met betrekking tot het oplossen van het probleem van de gebruiker. Bij een passing wordt gekeken of de geselecteerde voorziening passend is. Ook hier gelden de begrippen *adequaat* en *goedkoop*. Voor rolstoelen, sanitaire hulpmiddelen, maar ook voor scootmobielen, driewiel fietsen etc. hanteert de gemeente een pakket van hulpmiddelen die het meest worden verstrekt (het zgn. kernassortiment).

De gemeente heeft voor dit kernassortiment afspraken gemaakt over prijs, kwaliteit en levertijd, met een vaste leverancier (gekozen na openbare Europese aanbesteding). Bij voorzieningen buiten het kernassortiment kan tussentijds een passing (door een ergonomisch adviseur) plaatsvinden. Na een tussenpassing kan de technische realisatie door de leverancier pas plaatsvinden. Hierbij is goede afstemming tussen indicatiesteller en verstrekker nodig.

3.2.4 Realisatie/verstrekking

Er wordt een onderscheid gemaakt in twee soorten voorzieningen, gezien het verschillende karakter van deze twee vormen:

1. Verstrekken van een voorziening in natura. Dit wil zeggen dat de betreffende voorziening door de gemeente verstrekt wordt. De gemeente heeft hiertoe een overeenkomst met een leverancier afgesloten. Voorzieningen in natura kunnen zowel in bruikleen, dan wel in eigendom worden verstrekt.
2. Verstrekken van een persoonsgebonden budget. Dit wil zeggen dat de aanvrager een budget krijgt, waarmee hij of zij zelf de betreffende voorziening kan bekostigen.

3.2.5 Gereedmelding

De fase gereedmelding heeft alleen betrekking op woningaanpassingen. Aan het realiseren van een woningaanpassing gaat altijd opdrachtverlening vooraf. Na gereedmelding gaat de gemeente na of aan alle gestelde voorwaarden is voldaan. Als de factuur wordt ontvangen, dan wordt deze vergeleken met de offerte. Indien akkoord wordt de factuur betaald. Bij niet akkoord vindt nader overleg plaats.

3.2.6 Nazorg

Bij nazorg spelen twee elementen een rol: nl. zorg en controle. Vanuit participatiebevordering, maar ook vanuit efficiënt omgaan door de gemeente met het beschikbare geld, is het belangrijk dat verstrekte voorzieningen daadwerkelijk worden gebruikt. Het zorgelement is van belang vanuit de vraag of de verstrekte voorziening inderdaad (nog) adequaat is (het kan zijn dat een voorziening moet worden verfijnd om (beter) te kunnen worden gebruikt). Er speelt ook een controle-element, omdat een voorziening wordt verstrekt vanuit een bepaalde situatie.

3.3 De Algemene wet bestuursrecht

Een van de doelstellingen van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) is het bevorderen van eenheid in regelgeving. De Awb bevat dan ook een groot aantal regels die voor alle gemeentelijke verordeningen en dus ook op de Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Hardenberg 2011 van toepassing zijn. Om

die reden zijn ze niet nog eens in de verordening opgenomen. Wel zijn ze, voor zover relevant, opgenomen in dit verstrekkingsboek.

3.3.1 De vraag om advies van de extern

De bepalingen van de Awb bieden voldoende uitkomst voor de adviesprocedure, waar het vragen van advies betreft aan een extern deskundige.

De Awb geeft aan wat onder adviseur verstaan wordt³. In de Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Hardenberg 2011 is niet opgenomen wie de adviseur is. Wel is opgenomen dat de adviseur gebruik maakt van de systematiek zoals neergelegd in de International Classification of Functions, Disabilities and Impairments, de zogenaamde ICF classificatie.

3.3.2 De beschikking

Indien een financiële tegemoetkoming wordt verleend, moet in de beschikking worden vermeld op welke kosten de tegemoetkoming betrekking heeft. Indien een periodieke tegemoetkoming wordt toegekend, moet in de beschikking geldingsduur, uitkeringsmaatstaf alsmede toepasselijke voorschriften voor uitbetaling vermeld worden.

Binnen 8 weken (volgens de Awb) na het indienen van de aanvraag, ontvangt de aanvrager in ieder geval bericht van burgemeester en wethouders. Dat bericht houdt ofwel een beschikking in ofwel een kennisgeving van een redelijke termijn waarbinnen de beschikking kan worden verwacht.

Bij aanvragen in het kader van de Wmo, waarbij geen extern advies wordt gevraagd, worden de volgende termijnen gehanteerd:

- Bij een aanvraag voor een vervoersvoorziening of hulp bij het huishouden geldt een termijn van 8 weken.
- Bij een aanvraag voor een hulpmiddel geldt een termijn van 13 weken.
- Bij een aanvraag voor een woonvoorziening geldt een termijn van 26 weken.

3.3.3 Geen recht op een voorziening

De Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Hardenberg 2011 geeft in artikel 2.2 aan in welke gevallen er geen recht op een voorziening bestaat. Er bestaat onder meer geen recht op een voorziening:

- voor zover de aanvraag betrekking heeft op kosten die de aanvrager voor de beschikkingsdatum heeft gemaakt en de noodzaak, adequaatheid en passendheid van de voorziening niet (meer) kan worden vastgesteld, artikel 2.2, onder f. van de verordening. Volgens vaste jurisprudentie mag een dergelijke aanvraag alleen worden afgewezen indien de noodzaak, adequaatheid en passendheid van de

---

³ Een extern adviseur: een persoon of college, bij of krachtens wettelijk voorschrift belast met het adviseren inzake door een bestuursorgaan te nemen besluiten en niet werkzaam onder verantwoordelijkheid van dat bestuursorgaan.

voorziening en de gemaakte kosten achteraf niet meer beoordeeld kunnen worden. Wanneer een dergelijke beoordeling wel mogelijk is, dan zal de aanvraag in behandeling genomen moeten worden.

- indien een middel als waarop de aanvraag betrekking heeft reeds eerder krachtens deze, dan wel krachtens een aan deze verordening voorafgaande verordening is vergoed of verstrekt en de normale afschrijvingsduur voor dat middel nog niet is verstreken, tenzij het eerder vergoede of verstrekte middel geheel of gedeeltelijk verloren is gegaan als gevolg van omstandigheden die niet aan de aanvrager zijn toe te rekenen (volgens artikel 2.2, onder g. van de verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Hardenberg 2011).

Hiermee wordt aangegeven dat de aanvraag geweigerd wordt als het gaat om een vergoeding of verstrekking die reeds eerder heeft plaatsgehad, terwijl het de aanvrager verwijtbaar is dat het middel verloren is gegaan, bijvoorbeeld door roekeloosheid of verwijtbare onachtzaamheid. Deze regeling geldt niet indien de aanvrager geen schuld treft. Indien een ander aansprakelijk is voor het verloren gaan, dient bekeken te worden of het mogelijk is deze derde door de belanghebbende hiervoor aansprakelijk te doen stellen om zodoende de kosten te kunnen verhalen.

3.3.4 Bezwaar en beroep

Tegen beschikkingen tot toekenning, weigering of intrekking van een Wmo-voorziening staat voor de belanghebbende beroep open. Dit beroep is mogelijk bij de administratieve kamers van de Arrondissementsrechtbanken; hoger beroep is mogelijk bij de Centrale Raad van Beroep⁴.

Voordat een beroep gedaan kan worden op de administratieve kamer van de Arrondissementsrechtbank, moet betrokkene eerst bezwaar⁵ maken tegen het besluit van Burgemeester en Wethouders⁶.

---

4 *Na een bezwaarschriftenprocedure kan men in beroep gaan bij de administratieve kamer van de Arrondissementsrechtbank. Dit beroep moet binnen 6 weken worden ingesteld. Bij beroep op de rechtbank is men griffierecht verschuldigd. Elke beschikking dient de mededeling te bevatten dat tegen het genomen besluit bezwaar c.q. beroep mogelijk is en waar dit mogelijk is.*

5 *Een bezwaarschrift moet ingediend worden bij hetzelfde bestuursorgaan dat het besluit heeft genomen, i.c. burgemeester en wethouders. Men kan een bezwaarschrift indienen na ontvangst van een beschikking of na verstrijken van de redelijke termijn voor de beslissing (art. 4.13 Awb). Het bezwaarschrift moet naam en adres van de indiener bevatten evenals de dagtekening en de omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht. Verder moet het bezwaarschrift de gronden voor het bezwaar bevatten. Daarbij kunnen ook de nieuwste feiten, ook die zich hebben voorgedaan na het nemen van het bestreden besluit, meegenomen worden. De termijn waarbinnen een bezwaarschrift moet worden ingediend bedraagt zes weken (Art. 6.7 Awb) en deze termijn vangt aan met ingang van de dag na die waarop het besluit op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt (Art. 6.8 lid 1 Awb). Wanneer een bezwaarschrift ingediend wordt tegen het niet (tijdig) nemen van een besluit dan is het bezwaar niet aan een termijn gebonden, met dien verstande dat het niet onredelijk laat ingediend mag worden (bijvoorbeeld enkele jaren nadat het bestuursorgaan in gebreke is gebleven).*

6 *Artikel 7.1 Awb. Beroep op de rechter is dus pas mogelijk nadat via bezwaar het besluit aan een bestuurlijke heroverweging is onderworpen. Dit betekent dat er altijd aan een beroepsprocedure eerst een bezwaarschriftenprocedure vooraf dient te gaan. Laat men de periode om bezwaar te maken ongebruikt passeren, dan verspeelt men daarmee in principe ook de mogelijkheid tot beroep.*

Burgemeester en Wethouders bevestigen de ontvangst van een bezwaarschrift schriftelijk. In de gemeente Hardenberg wordt met betrekking tot bezwaarschriften een bezwaarcommissie ingeschakeld. Dit betekent dat het college binnen tien weken na ontvangst van het bezwaarschrift een beslissing dient te nemen.

In het kader van de procedure wordt in het algemeen aan de belanghebbende de gelegenheid geboden gehoord te worden. Het horen gebeurt door een onafhankelijke commissie van deskundigen en de belanghebbende mag zich laten bijstaan of vertegenwoordigen. Het is niet verplicht dat dat gebeurt door een advocaat. Wel verplicht is dat degene, die de belanghebbende vertegenwoordigt, door die belanghebbende schriftelijk is gemachtigd.

HOOFDSTUK 4   RAPPORTEREN

4.1   Inleiding

Het vaststellen van de noodzaak van een aangevraagde voorziening en de selectie van de goedkoopst adequate voorziening, gebeurt primair door een ambtenaar van de gemeente. De gemeente kan echter de noodzaak zien voor het inschakelen van een extern adviseur.

Achtereenvolgens wordt in dit hoofdstuk ingegaan op de plaats van de advisering in het proces van afhandeling van aanvragen, de reikwijdte en inhoud van een advies, geïntegreerde indicatiestelling, het juridisch - en algemeen kader waarbinnen advisering plaatsvindt, de taken van een adviseur en de kwaliteit van de advisering.

4.2   Rapporteren in het kader van de Wmo

De Wmo biedt geen kader voor de kwaliteit van rapporteren. In de Wmo is evenmin bepaald in welke situaties advies van extern deskundigen noodzakelijk is. Belangrijk is natuurlijk wel, dat de gemeente de taken en werkzaamheden van de betrokken adviseur zodanig beschrijft, dat de kwaliteit goed wordt gewaarborgd.

4.2.1   Proces van rapporteren

Rapporteren is een fase in het proces van afhandeling van aanvragen van voorzieningen in het kader van de Wmo. De rapportage is de schriftelijke weerslag van het uitgevoerde onderzoek incl. de resultaten en de afweging ervan, van advies van een eventueel ingeschakeld extern (para)medisch deskundige. De rapportage wordt gevolgd door een formeel advies over de te geven beschikking, aan het college van B en W.

Aan de hand van beschikbare sociale, (para)medische en/of ergonomische gegevens en eventueel nader onderzoek, bepaalt de gemeente of het inschakelen van een extern deskundige meerwaarde heeft om een verantwoord besluit te nemen.

Van meerwaarde is sprake indien voor de gemeente niet (voldoende) duidelijk is, of sprake is van ziekte of gebrek, of chronische psychische of psychosociale problemen, op het gebied van wonen, of bij het zich binnen en buiten de woning verplaatsen of bij verrichten van huishoudelijke werkzaamheden.

Indien een extern adviseur is ingeschakeld en advies is uitgebracht, dan wordt dit advies getoetst aan de vraag die de gemeente heeft gesteld. Het advies is niet bindend, maar afwijken van het advies moet goed kunnen worden gemotiveerd.

4.2.2   Basisbegrippen: stoornis, beperking, handicap

De Internationale Classificatie van Functies (ICF, voorheen ICIDH) is ontwikkeld om uniformiteit aan te brengen in de begrippen stoornis, beperking en participatie en zo een consistente benadering van 'gehandicapt' zijn (ofwel een participatieprobleem hebben) mogelijk te maken. Onder andere binnen de revalidatiegeneeskunde worden deze basisbegrippen gehanteerd. Deze begrippen zullen ook in de adviezen van en naar de gemeente worden gebruikt.

Beperkingen die in een persoon zijn gelegen, leiden tot belemmeringen wanneer de belanghebbende in zijn/haar omgeving barrières ontmoet. De omgeving kan dus bepalend zijn voor de handicap. In een goed aangepaste omgeving ondervindt de belanghebbende minder belemmeringen. De mate waarin de omgeving toegankelijk is, bepaalt de mate waarin de beperking als belemmering wordt ervaren en bepaalt dus mede de mate van het gehandicapt zijn.

4.2.3 Het keuzeproces

Zowel bij woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen, rolstoelen als hulp bij het huishouden vereist het vinden van de meest adequate oplossing een doordacht keuzeproces. Dit keuzeproces kan in een aantal fasen worden onderscheiden:

- a. vraagstelling;
- b. analyse van het probleem;
- c. formuleren van eisen voor oplossing(en);
- d. specificatie van de (combinatie van) voorziening(en).

a. vraagstelling

De vraagstelling voor één of meer voorzieningen komt bij de gemeente, omdat de belanghebbende zelf een voorziening aanvraagt. De vraag om (een) voorziening(en) komt voort uit (een) proble(m)en. Het is de taak van de gemeente om de problematiek van de belanghebbende te hanteren als richtinggevend naar (een) voorziening(en). De problematiek wordt integraal beoordeeld. Het is dus ook mogelijk dat de vraag naar voren komt als gevolg van de integrale beoordeling.

b. analyse van het probleem

Om enige duidelijkheid in de woon- of mobiliteitsproblematiek te krijgen moeten de meest relevante aspecten van deze problemen aan de orde komen. Het gaat daarbij om een vijftal beoordelingsaspecten: medische, sociale, ergonomische, financiële en technische aspecten.

- Medische beoordelingsaspecten:

Analyse van (het verlies van/gebrek aan) lichamelijke functies en omschrijving van de aard van de lichamelijke of psychische stoornis. Daarbij gaat het in het algemeen om:

- locomotore stoornissen: waardoor de mobiliteit, de kracht en de stabiliteit is gestoord;
- cardio-pulmonaire of vasculaire stoornissen: waardoor de energetische belastbaarheid is verminderd;
- perceptief-mentale stoornissen: waardoor bijvoorbeeld geheugen- en oriëntatiedefecten, bewustzijnsverlies, een gestoorde psychomotoriek (bijvoorbeeld coördinatioestoornissen) en perceptiestoornissen (zien, horen, voelen) kunnen optreden;
- psychosociale stoornissen (als gevolg van bijvoorbeeld misvorming) en ernstige gedragsstoornissen;
- inzicht in de prognose van het ziektebeeld. In verband met de continuïteit van de eventueel te treffen voorziening(en) moet worden aangegeven of de lichamelijke/psychische conditie van de aanvrager (vanwege zijn handicap) gelijk zal blijven, dan wel dat verandering redelijkerwijs te verwachten is.

- Sociale beoordelingsaspecten:

Het is noodzakelijk het sociale verband waarin de belanghebbende functioneert in kaart te brengen. Belangrijke aandachtspunten daarbij zijn:

- verplaatsingsgedrag (motief, bestemming, frequentie, wijze);
- wensen van de belanghebbende (voor zover deze in de vraagstelling niet of onvoldoende duidelijk naar voren komen);
- samenstelling huishouden en taakverdeling in huishouden;
- mogelijkheden van hulpverlening door huisgenoten of derden;
- bereidheid tot verhuizen in relatie tot noodzaak verhuizen;
- sociale relaties in huidige woonomgeving (beschikbaarheid van hulp);
- omgevingsfactoren: de afstand tot (toegankelijk) openbaar vervoer in de directe omgeving en stallingmogelijkheden;
- acceptatie gebruik hulpmiddelen.

Bij de analyse van de problematiek dienen alle relevante factoren te worden belicht. De in de analyse genoemde factoren, zoals wensen van de belanghebbende, zijn niet per definitie bepalend voor de uiteindelijke verstrekking. De gemeente bepaalt uiteindelijk welke factoren doorslaggevend zijn en of een bepaalde voorziening verstrekt wordt.

- Ergonomische beoordelingsaspecten:

In de ergonomie gaat het om:

- het op elkaar afstemmen van de mens met zijn fysieke mogelijkheden;
- antropometrische gegevens (lichaamsmaten);
- de activiteiten die door hem worden verricht;
- het te gebruiken hulpmiddel;
- de omgeving waarin het wordt gebruikt.

Het onderzoek van de ergonomische aspecten dient inzicht te geven in:

- adequaatheid ten aanzien van bereikbaarheid⁷, toegankelijkheid⁸ en bruikbaarheid⁹;
- antropometrische gegevens;
- de mogelijkheid voor het terugdringen c.q. opheffen van beperkingen door behandeling;
- welke handelingen moeten worden verricht en hoe deze handelingen worden verricht;
- de wijze waarop hulpmiddelen en motivatie daarbij een rol spelen;
- objectgegevens¹⁰ (bij woonvoorzieningen, voor zover van toepassing).

---

7   Onder bereikbaarheid wordt verstaan dat een bestemming door betrokkene bereikt moet kunnen worden.

8   Toegankelijkheid houdt in dat betrokkene bij een bestemming aangekomen deze ook daadwerkelijk moeten kunnen "betreden" of bezoeken, ofwel dat hiertoe geen fysieke obstakels bestaan.

9   Bruikbaarheid wil zeggen dat een voorziening of hulpmiddel geschikt is voor gebruik door betrokkene en goed functionerend voor het bestemde doel.

10   Dit zijn gegevens over: soort en ligging woning, huurder/eigenaar-bewoner, bestemmingsplan en continuïteit van het object.

- Technische aspecten:
  - bouwvoorschriften/-constructies;
  - materiaalkeuze;
  - normen van belichting/verwarming;
  - bediening voorziening.

Bij de afweging van technische aspecten, zoals materiaalkeuze, zal ook het financiële aspect in de gaten gehouden worden. De voorziening zal immers niet alleen adequaat maar ook de goedkoopste moeten zijn.

- Financiële aspecten:
Binnen de Wmo gaat het om de goedkoopst adequate oplossing. Indien er meerdere adequate voorzieningen/oplossingen mogelijk zijn, maakt de gemeente (eventueel ondersteund door een extern deskundige) een kosten-batenanalyse. Op grond van deze kosten-batenanalyse wordt gekozen voor de goedkoopst adequate oplossing.

c. formuleren van eisen voor oplossing

Indien het probleem voldoende geanalyseerd is, worden de eisen opgesteld waaraan de oplossing moet voldoen. Om tot een juiste formulering van deze eisen te komen, wordt een gedegen inventarisatie gemaakt van de woonactiviteiten, respectievelijk het verplaatsingsgedrag.

d. specificatie van de (combinatie van) voorziening(en)

Aan de hand van het opgestelde programma van eisen wordt een (combinatie van) voorziening(en) geselecteerd. Bij rolstoelen, scootmobielen en roerende woonvoorzieningen met vermelding van merk, type en eventuele persoonsgebonden aanpassingen. Bij hulp bij het huishouden wordt de categorie vermeld.

4.2.4 De rapportage

In het voorbereiden van de beschikking op een aanvraag stelt de gemeente een rapportage op. Deze is gebaseerd op de analyse van de problematiek. In de rapportage wordt, naast die analyse, vervolgens aangegeven:

- datum waarop de aanvraag is ontvangen;
- door gemeente aangegeven cliëntnummer en/of registratienummer;
- persoonsgegevens aanvrager;
- gevraagde voorziening;
- eventueel gebruikte informatiebronnen (zoals eigen onderzoek, ingewonnen informatie);
- eventueel nader onderzoek;
- medische, ergonomische, sociale, technische en financiële aspecten:
  - of er al dan niet sprake is van (lichamelijke) beperkingen of ergonomische belemmeringen;
  - het te verwachten beloop van de aandoening (voor zover relevant);

- of geconstateerde beperkingen relevant zijn in het kader van de Wmo en een voorziening in het kader van de Wmo noodzakelijk is;
- welke soort en categorie vervoersvoorziening, rolstoel, woonvoorziening of hulp bij het huishouden al dan niet in combinatie een oplossing biedt/bieden voor de belemmeringen die de belanghebbende ondervindt bij het wonen en zich verplaatsen en, eventueel;
- welk merk en type voorziening, inclusief eventuele individuele aanpassingen, de goedkoopst adequate is (de selectie van de voorziening);
- uitspraak over noodzaak van voorziening en de onderbouwing van de gemaakte keuzes.

Een rapportage naar aanleiding van een aanvraag van meerdere voorzieningen voor één cliënt moet integraal zijn. Een aantal samenhangende factoren bepaalt immers of een (combinatie van) voorziening(en) adequaat is en ook de goedkoopste oplossing is. Om tot een verantwoorde keuze te komen moeten al die factoren in hun onderlinge samenhang gezien worden.

De inhoud van het advies van de eventueel ingeschakelde extern deskundige wordt in de rapportage duidelijk verwoord en gewogen.

4.2.5 Toetsen van de rapportage

Op grond van de Algemene wet bestuursrecht is een gemeente gehouden zich ervan te vergewissen of het onderzoek van de ingeschakelde extern deskundige op zorgvuldige wijze heeft plaatsgevonden.

Indien een extern deskundige is ingeschakeld, beoordeelt de gemeente als eerste of het advies voldoet aan de eisen die de gemeente heeft gesteld en of het advies, de voorgestelde voorziening en/of het programma van eisen waaraan de voorziening moet voldoen logisch voortvloeien uit de geconstateerde beperkingen en de daardoor ervaren belemmeringen.

De gemeente verwerkt het advies in de rapportage. In de rapportage is tevens opgenomen een formeel advies aan het college van burgemeester en wethouders. De rapportage (inhoudende dus tevens het advies) dient in overeenstemming te zijn met de bepalingen in de Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Hardenberg 2011 en het besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hardenberg 2011 en de daarbij behorende beleidsregels.

4.2.6 Taken en werkwijze gemeente

Taken: de hoofdtaak van de gemeente is het opstellen van rapportages en het uitbrengen van adviezen over de medische - en/of ergonomische noodzaak van verstrekking van Wmo-voorzieningen.

Daarnaast heeft de gemeente de volgende taken:

- het verstrekken van informatie aan aanvragers, hulpvragers etc. Ook over de rol van de eventueel in te schakelen extern deskundige, binnen de afhandeling van de Wmo-aanvraag;
- het verzamelen en analyseren van beleidsrelevante gegevens. Tijdens het onderzoek komen veel gegevens naar voren die geanalyseerd moeten worden. De gemeente zal

- dergelijke informatie en analyses hierop verrichten en de uitkomsten voorleggen met als doel het, indien noodzakelijk, tijdig bijstellen van Wmo-beleid;
- het signaleren van nieuwe ontwikkelingen en van knelpunten in het voorzieningenpakket. Uit de informatie en analyses kunnen bepaalde ontwikkelingen in het gezondheidsbeeld naar voren komen en kunnen andere ontwikkelingen en eventuele knelpunten gesignaleerd worden.

Werkwijze: in de Wmo gaat het erom objectief vast te stellen of degene over wie gerapporteerd wordt, belanghebbende is volgens de definitie van de Wmo en dus ten gevolge van gebrek of ziekte aantoonbare beperkingen ondervindt op het gebied van wonen, het zich binnen en buiten de woning verplaatsen en het huishouden. Het gaat vervolgens om het bepalen van de behoefte aan ondersteuning bij het wonen, het verplaatsen en het huishouden. Aan die behoefte kan tegemoetgekomen worden door diverse (combinaties van) voorzieningen. De gemeente zal de goedkoopst adequate oplossing moeten aangeven voor de geobjectiveerde behoefte van de belanghebbende.

4.2.7 Lichamelijk onderzoek

Bij het inschakelen van een extern deskundige in de hoedanigheid van arts, verwachten belanghebbenden vaak dat er lichamelijk onderzoek wordt gedaan. Lichamelijk onderzoek kan door een belanghebbende als belastend worden ervaren. Het wordt daarom uitsluitend gedaan als het, naar het oordeel van de arts, noodzakelijk is om tot een goed advies te komen.

HOOFDSTUK 5

WOONVOORZIENINGEN

5.1 Inleiding

Woonvoorzieningen worden slechts verstrekt voor zelfstandige woonruimtes¹¹, die in aanmerking komen voor de Wet op de huurtoeslag, voor zover deze in overwegende mate op het individu gericht is. Met betrekking tot gemeenschappelijke ruimtes zal de gemeente in de afweging tussen verhuizen en aanpassen van (de toegang tot) de gemeenschappelijke ruimtes, de belangen van andere bewoners van het betreffende complex mee laten wegen in de afweging tussen verhuizen van de individuele aanvrager en aanpassen van deze gemeenschappelijke ruimtes.

5.2 Vervallen

5.3 Primaat verhuizen

In de Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Hardenberg 2011 is in artikel 14 aangegeven dat het primaat bij het verstrekken van woonvoorzieningen ligt bij de financiële tegemoetkoming in verhuis- en herinrichtingskosten (gemaximeerde vergoeding). Het primaat houdt echter niet in dat in alle gevallen ook daadwerkelijk besloten wordt dat verhuizen naar andere woonruimte de goedkoopst adequate oplossing is.

Het primaat van verhuizen wordt niet toegepast indien de kosten van de gevraagde woonvoorziening (inclusief de kosten van een traplift) minder bedragen dan het bedrag voor de verhuiskostenvergoeding, als genoemd in artikel 5.6 van het “Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hardenberg 2011”. Daarnaast moet bij het toepassen van het primaat van verhuizen met bepaalde factoren rekening worden gehouden. Het gaat hier bijvoorbeeld om de sociale omgeving (mantelzorg), gevolgen woonlasten, snelheid van beschikbaarheid woningen. Op deze voorbeelden wordt in de volgende paragrafen nader ingegaan.

De gemeente stelt vast welke voorziening, of combinatie van voorzieningen, als goedkoopst adequate oplossing wordt gezien. Als alle factoren zijn afgewogen en de gemeente komt tot de conclusie dat verhuizen de goedkoopst adequate voorziening is, dan is dat de voorziening die wordt verleend.

Als de gemeente het primaat van verhuizing wil toepassen, dan moet zij zich actief opstellen in het vinden van andere woonruimte. Een actieve opstelling wordt vanzelfsprekend ook verwacht van de belanghebbende. Als de gemeente niet de zekerheid heeft dat zij binnen een *redelijke termijn* een andere woning kan aanbieden, dan mag zij het primaat van de verhuizing niet toepassen. Een goed zicht op de woningmarkt is onontbeerlijk, evenals goede afspraken met verhuurders en makelaars.

---

¹¹ Een zelfstandige woonruimte behoort in ieder geval een eigen ingang te hebben, en een eigen toilet en wasgelegenheid te bevatten.

¹² ADL: algemeen dagelijkse levensactiviteiten: in/uit bed, in/uit stoel, staan, lopen, traplopen, aan/uitkleden, wassen, eten/drinken, toiletbezoek. HDL: huishoudelijke dagelijkse levensactiviteiten.

Wat is een *redelijke termijn*?

Het is moeilijk om hiervoor een algemene norm te stellen. Dit kan namelijk erg afhankelijk zijn van de individuele situatie, waarbij met name de medische situatie leidend is: hoe lang is het verantwoord dat iemand met zijn/haar beperkingen en belemmeringen de huidige woning bewoont? De inzet van (tijdelijke) hulpmiddelen kan mede een rol spelen.

Bij het toepassen van het primaat van verhuizen wordt als uitgangspunt een termijn van 6 maanden gehanteerd. Dit betekent dat wanneer er een aangepaste woning beschikbaar is, of binnen 6 maanden beschikbaar komt, het besluit wordt genomen om het primaat van verhuizen toe te passen (rekeninghoudende met sociale omstandigheden, woonlastenconsequenties etc.).

5.4 Afweging verhuizen of aanpassen

Aangegeven wordt in welke gevallen de woning van de belanghebbende wordt aangepast en in welke gevallen de belanghebbende naar een andere, beter geschikte woning moet verhuizen. Hiertoe worden richtlijnen geformuleerd op grond waarvan een beslissing kan worden genomen. Voorop dient te staan dat na het meewegen van de verschillende aspecten de gemeente de partij is die uiteindelijk bepaalt welke voorziening wordt verstrekt. Er wordt een afweging gemaakt tussen de beschikbare middelen en de te verstrekken voorziening.

5.4.1 Er zijn aangepaste of eenvoudig aan te passen woonruimten aanwezig

Indien er een aangepaste of eenvoudiger aan te passen woningruimte aanwezig is, moet worden bezien of:

- a. De woning leeg staat.

Als de woning leeg staat, kan de belanghebbende op korte termijn verhuizen en wordt de gemeente niet geconfronteerd met kosten voor het vrijmaken van de woning. Ook wordt op deze manier voorkomen dat een woning langer dan noodzakelijk leeg staat;

- b. er nog achterblijvende gezinsleden in de woning wonen.

Als er een kandidaat is voor een aangepaste/eenvoudiger aan te passen woning is, maar de woning nog door achterblijvende gezinsleden wordt bewoond, kan er getracht worden om (eventueel in overleg met de corporatie) deze woning op zo'n kort mogelijke termijn vrij te maken.

Dit kan door de achterblijvende gezinsleden een aanbod te doen voor verhuizing. Het aanbod kan een financiële prikkel inhouden (bijvoorbeeld een vergoeding van verhuis- en inrichtingskosten). Ook is een combinatie met andere mogelijkheden denkbaar. De mogelijkheden moeten worden bezien tegen de kosten die de gemeente zou moeten maken voor het aanpassen van de huidige woning van de belanghebbende (kandidaat-huurder).

5.4.2 Vergelijking aanpassingskosten huidige versus nieuwe woonruimte

Cruciaal is het volgende: voldoet de (vrijkomende) woning aan de eisen van de nieuwe bewoner of zijn er nog extra aanpassingen nodig? Als extra aanpassingen noodzakelijk zijn, wat is dan de hoogte van de kosten om de woning geschikt te maken?

Bij een kostenafweging tussen het aanpassen van de huidige woonruimte enerzijds en verhuizen anderzijds moeten alle kosten daarbij worden betrokken. Dit houdt in dat de aanpassingskosten van de huidige woonruimte afgezet moeten worden tegen:

- de verhuiskostenvergoeding voor de belanghebbende;
- het eventueel aanpassen van de nieuwe woning;
- het eventueel vrijmaken van de woning.

Om een totale kostenvergelijking te maken moet, als de 'nieuwe' woning leeg staat, tevens rekening worden gehouden met een (eventuele) financiële tegemoetkoming voor huurderiving.

5.4.3 Volkshuisvestelijke afwegingen

Niet alleen de kosten spelen een rol bij de uiteindelijke keuze voor een voorziening. Ook volkshuisvestelijke belangen spelen een rol. Als een aangepaste woning beschikbaar is, kan het ondoelmatig zijn om nog een woning aan te passen. Niet alle aangepaste woningen zullen even goed verhuurbaar zijn. Als een geschikte kandidaat voor die woning gevonden wordt, dan heeft verhuizen de voorkeur, ook al leidt dit niet direct tot lagere kosten.

5.4.4 Sociale omstandigheden - aanwezigheid van mantelzorg

Sociale omstandigheden kunnen een rol spelen bij de afweging wel of niet verhuizen. Hierbij kan gedacht worden aan de binding die de belanghebbende met de buurt heeft (de tijd dat de belanghebbende in die buurt woont), de aanwezigheid van familie en/of vrienden, de mantelzorg die door verhuizing wegvalt.

Wanneer door de verhuizing alle sociale contacten en /of de mantelzorg wegvalt, is dit een argument om het primaat van verhuizen niet toe te passen.

Dit kan spelen wanneer er sprake is van een verhuizing van de ene kern naar een andere kern. Er zal van geval tot geval gekeken moeten worden wat voor betrokkene de consequenties zijn van een eventuele verhuizing naar een andere kern in de gemeente. Voorkomen moet worden dat de persoon in kwestie door de verhuizing dreigt te vereenzamen of dat er geen beroep meer gedaan kan worden op de mantelzorg. Bij een verhuizing binnen de woonkern kan ervan uitgegaan worden dat de mantelzorg ook in de "nieuwe" woning kan worden geleverd. Bij een verhuizing naar een andere woonkern moet de aanwezigheid van mantelzorg nadrukkelijk meegewogen worden in de afweging. Bij een verhuizing naar een andere woonkern zal ook gekeken moeten worden of betrokkene (nog) in staat is om sociale contacten te leggen en de mogelijkheid heeft om opnieuw een sociaal netwerk op te bouwen. Deze aspecten zullen meegenomen worden in de afweging om betrokkene al dan niet te laten verhuizen naar een andere kern.

Ondanks een aantal (in de ogen van de belanghebbende) negatieve veranderingen in de sociale omstandigheden kan, nadat alle factoren in overweging zijn genomen, besloten

worden dat een verhuiskostenvergoeding als de goedkoopst adequate woonvoorziening wordt gezien. Belangrijk is dat het woonprobleem waarmee de belanghebbende wordt geconfronteerd wordt opgelost waardoor het normale gebruik van de woonruimte weer mogelijk is.

Het primaire uitgangspunt is dat men geacht wordt te verhuizen binnen de gehele gemeente Hardenberg.

5.4.5 Integrale afweging

Afstemming met overige Wmo/Awbz-voorzieningen is van belang voor het maken van een keuze. Afstemming met vervoersvoorzieningen kan een duidelijke rol spelen. Criteria die hierbij een rol spelen zijn de afstand tot openbaar vervoerhaltes, de aanwezigheid van voorzieningen als winkelcentra, ziekenhuizen, het bieden van professionele (thuis)hulp enzovoorts.

5.4.6 Werksituatie

De werksituatie van de belanghebbende kan van invloed zijn op de beslissing om al dan niet te verhuizen. Als de belanghebbende door de verhuizing dichterbij zijn werk kan komen te wonen, verdient verhuizing wellicht de voorkeur. Dit houdt echter niet in dat verhuizing om reden van het dichterbij de werkplek wonen op zichzelf een reden is om verhuiskosten te vergoeden.

5.4.7 Woonlastenconsequenties

Ook zal rekening worden gehouden met de woonlastenconsequenties van een eventuele verhuizing. Een vergelijking kan gemaakt worden tussen de woonlasten van de huidige woonruimte versus het verhuizen naar een andere woonruimte. Uiteraard kan bij deze vergelijking rekening gehouden worden met de te ontvangen individuele huurtoeslag. Het verhuizen naar een woning met een lagere huur zal naar verwachting niet op problemen stuiten. Anders wordt het als de huur van de nieuwe woning hoger is dan de huidige huur. In de jurisprudentie is bepaald dat een substantieel hogere huur acceptabel is. Er staat veelal ook een hoger wooncomfort tegenover.

Bij de berekening van de draagkracht wordt aangesloten bij de Wmo (CAK) berekening. Norminkomen (bijstand) en 15% van het meerdere zoals dat ook bij de HH wordt gedaan. Dit geeft een zoveel mogelijk uniform beeld. Bekeken moet worden of de eventuele meerkosten (verschil in huurprijs of extra kosten hypotheek vanuit de Wmo draagkracht voldaan kunnen worden. Bij koop worden de volgende lasten in aanmerking genomen:

- hypotheek
- levensverzekering
- onroerendezaakbelasting

Bij verhuizing van een koopwoning naar een huurwoning dienen de huidige lasten plus de eventuele overwaarde voor zover dit opgegeven moet worden in box 3 voor de inkomstenbelasting (vermogen x actueel rentepercentage) meegenomen te worden als mogelijk te betalen huurbedrag.

Bij het berekenen van de mogelijkheden van koop naar koop wordt uitgegaan van de OZB-waarde (opvragen via WOZ). Bij de kopende woning moet 10% (kosten koper) worden opgeteld. Het verschil (in hypotheeklasten) moet vanuit de Wmo draagkracht te voldoen zijn.

5.4.8 De belanghebbende is eigenaar van de woonruimte

Als de belanghebbende eigenaar van de woonruimte is, zal een verhuizing of woningaanpassing andere gevolgen met zich meebrengen dan wanneer de belanghebbende de woning huurt.

Bij het verkopen van een huis komen meer aspecten aan de orde dan bij het verlaten van een huurwoning. Een aantal aspecten zal pleiten voor het verkopen van de woning en verhuizen naar een huurwoning, andere aspecten zullen meer pleiten voor het aanpassen van de eigen woning.

Een eigenaar van een woning heeft doorgaans geld geleend en/of heeft een hypotheek op het huis. Als bijvoorbeeld vermogensverliezen optreden of als de belanghebbende veel aan de woning heeft verbeterd, zal de medewerking van de belanghebbende klein zijn. Aan de andere kant kan de financiële situatie van de belanghebbende veranderen tengevolge van de handicap.

Bij een verhuizing van een koopwoning naar een andere (aangepaste) koopwoning kan er over een langere periode sprake zijn van dubbele lasten, doordat de oude woning nog niet verkocht is. In deze gevallen is de hypotheekrente van zowel de oude als de nieuwe woning gedurende een periode van maximaal 2 jaar aftrekbaar. In die zin wordt betrokkene dus (gedeeltelijk) gecompenseerd in de extra lasten. Een andere mogelijkheid is om de oude woning tijdelijk te verhuren.

De gemeente vergoed de extra kosten wegens dubbele woonlasten niet. Hierop wordt een uitzondering gemaakt voor de volgende situatie.

Het kan zijn dat de nieuw te betrekken woning nog aangepast moet worden, waardoor deze niet direct betrokken kan worden. Belanghebbende kan hierdoor langer dan normaal bij een verhuizing geconfronteerd worden met dubbele woonlasten. In deze situatie vergoed de gemeente vanaf de tweede maand de dubbele (netto)woonlasten, als gevolg van bouwkundige aanpassingen van de nieuwe woning.

Bij een verhuizing is minimaal één maand dubbele woonlasten normaal, vandaar dat de eerste maand voor rekening van belanghebbende blijft.

5.5 Aandachtspunten bij verhuizing naar aan te passen woonruimte

5.5.1 De belanghebbende weigert te verhuizen

Indien de gemeente bovengenoemde aspecten in haar overweging heeft meegenomen en weloverwogen het besluit neemt voor het toekennen van een verhuiskostenvergoeding voor het verhuizen naar een geschikte woning, voldoet de gemeente hiermee aan het compensatiebeginsel.

Mensen die gehandicapt raken hebben vaak moeite om te accepteren dat zij bepaalde dingen niet meer zelfstandig kunnen doen. Als, naast het meer afhankelijk zijn van anderen, ook de woonsituatie drastisch veranderd, dan kan dat op extra bezwaren stuiten om mee te willen werken aan een verhuizing. Dit doet echter niets af aan de

adequaatheid van de oplossing tot verhuizen en daarmee het voldoen aan het compensatiebeginsel.

Ook kan het voorkomen dat de belanghebbende in principe niet afwijzend tegen verhuizen staat, maar de woning die aangeboden wordt, voldoet niet aan de wensen van de belanghebbende. Indien de belanghebbende een aangeboden woning niet accepteert, omdat hij er voor kiest de reeds in gebruik zijnde woning aan te doen passen, kan een financiële tegemoetkoming in de kosten van aanpassing van de in gebruik zijnde woning worden verstrekt. De hoogte van deze tegemoetkoming bestaat echter maximaal uit de som van de financiële tegemoetkomingen die hem verstrekt zouden zijn indien hij de aangeboden woning wel had geaccepteerd.

De gemeente heeft aan haar compensatieplicht voldaan, wanneer eenmaal een passende woonruimte wordt aangeboden en hiernaast een financiële tegemoetkoming wordt verstrekt in de verhuis- en herinrichtingskosten.

5.5.2 Beschikbaar houden van aangepaste woningen voor belanghebbenden

Een eenmaal aangepaste woning moet bij voorkeur ook in de toekomst weer aan andere belanghebbenden toegewezen worden. Het gaat hier met name om woningen die ten behoeve van een belanghebbende zijn uitgebreid met een aanbouw (natte cel, slaapkamer). Op verschillende manieren kan hier in voorzien worden:

- a. door aangepaste woningen op te nemen in een woningregistratiesysteem van aangepaste woningen;
- b. door te bevorderen dat woningen die specifiek geschikt en bestemd zijn voor belanghebbenden ook alleen aan deze groep worden toegewezen. De woningen worden hiertoe 'gelabeld';
- c. door woningen die specifiek geschikt zijn voor belanghebbenden met voorrang toe te wijzen aan iemand uit de doelgroep.

5.5.3 Medewerking woningeigenaar

Voordat begonnen kan worden met het aanpassen van de woonruimte is de medewerking van de woningeigenaar nodig. Bij eigenaar-bewoners zal dit naar verwachting geen problemen opleveren aangezien de aanpassing noodzakelijk is voor een lid van het huishouden. Bij verhuurders kan de situatie anders zijn. Hierbij dient een onderscheid gemaakt te worden tussen particuliere en sociale verhuurders.

Op grond van het Besluit beheer sociale huursector (Bbsh) hebben de sociale verhuurders een taak in de huisvesting van belanghebbenden. Dit wordt genoemd als verbijszondering van het verantwoordingsveld 'de kwaliteit van woongelegenheden'. Een sociale verhuurder dient door het bouwen of treffen van voorzieningen aan woongelegenheden te zorgen dat lichamelijk beperkte belanghebbenden volgens redelijke wensen kunnen worden gehuisvest. Indien een sociale verhuurder in de ogen van de gemeente onvoldoende invulling geeft aan haar taak, kan de gemeente de minister van VROM inschakelen voor eventuele sancties.

Voor de particuliere verhuurders bestaat een dergelijke taakstelling niet. Dit wil overigens niet zeggen dat zij geen medewerking zouden willen geven aan het aanpassen van de woonruimte. De wetgever heeft met het uitbreiden van het

aanschrijvingsinstrument willen voorkomen dat de situatie zou kunnen ontstaan dat de gemeente niet aan het compensatiebeginsel zou kunnen voldoen doordat particuliere verhuurders weigeren toestemming te verlenen. Desnoods kan de gemeente bestuursdwang toepassen op grond van artikel 15a Woningwet.

5.6 Verhuiskosten

Veel mensen die verhuizen doen dit omdat zij al jaren geconfronteerd worden met beperkingen en belemmeringen en dientengevolge een geschikte (veelal gelijkvloerse) woning accepteren. Daarnaast verhuizen veel cliënten op basis van leeftijd naar bijvoorbeeld een seniorencomplex of zorgwoning.

Vanuit de jurisprudentie kunnen deze verhuizingen aangemerkt worden als algemeen gebruikelijk. Wanneer er sprake is van een dergelijke verhuizing wordt op grond van de Wmo geen financiële tegemoetkoming verstrekt.

Een financiële tegemoetkoming in de verhuis- en (her)inrichtingskosten kan worden verstrekt:

- a. aan een belanghebbende, die op grond van beperkingen naar een andere woonruimte verhuist en waarbij de noodzaak van deze verhuizing niet was te voorzien. In een situatie waarin sprake is van twee belanghebbende partners, die beiden op grond van beperkingen naar een andere (gezamenlijke) woonruimte verhuizen, wordt slechts één maal een tegemoetkoming in de verhuis- en (her)inrichtingskosten verstrekt.
- b. aan niet-belanghebbenden, die, op verzoek van de gemeente, een al dan niet aangepaste woning vrij maken ten behoeve van een belanghebbende. Een tegemoetkoming in de verhuiskosten wordt slechts verstrekt als de achterblijvende gezinsleden nog niet op zoek zijn naar een andere woning en daar in principe ook geen haast mee (willen) hebben.

5.6.1 Van (niet) adequaat naar niet-adequaot

Indien een belanghebbende verhuist naar een niet adequate woning, dan wordt een tegemoetkoming in de kosten van verhuizing/inrichting geweigerd. Van belanghebbende mag worden verwacht dat bij het zoeken naar en het accepteren van een woning rekening wordt gehouden met de lichamelijke beperkingen.

Een voorbeeld ter illustratie: iemand die nauwelijks kan traplopen, woont in een eengezinswoning en verhuist naar een andere eengezinswoning.

5.6.2 Verhuizen naar in- of aanleunwoning

Wanneer men als gevolg van leeftijd verhuist naar bijvoorbeeld een seniorencomplex, in- of aanleunwoning, of anderszins naar een woning gericht op zorg, kan een dergelijke verhuizing aangemerkt worden als algemeen gebruikelijk. Dit betekent dat in dat geval geen financiële tegemoetkoming in de verhuis- en (her)inrichtingskosten wordt verstrekt.

5.6.3 Verhuizen

Als de belanghebbende een woning vindt, die voldoet aan het programma van eisen, maar deze woning bevindt zich in een andere gemeente, dan komt hij in aanmerking

voor een tegemoetkoming in de verhuis- en inrichtingskosten. De gemeente waar de belanghebbende zich vestigt, moet vervolgens wel het compensatiebeginsel ten aanzien van eventuele kleine woningaanpassingen, vervoersvoorzieningen etc. toepassen.

Ditzelfde verhaal gaat op als een belanghebbende vanuit een andere gemeente naar een woning in deze gemeente verhuist. Als die woning voldoet aan het programma van eisen van de gemeente, waaruit de belanghebbende vertrekt, is de gemeente Hardenberg niet verantwoordelijk voor de verhuis- en inrichtingskosten, maar wel voor de eventuele kleine aanpassingen die nog in de woning dienen te geschieden. De gemeente Hardenberg kan wel bij de gemeente van herkomst nagaan wat er geïndiceerd was. Op basis van de Gemeentelijke Basisadministratie gaat de gemeente na hoe lang iemand zijn hoofdverblijf heeft op het opgegeven adres. Bij het accepteren van een nieuwe woning wordt van de aanvrager verwacht rekening te houden met zijn (medische) situatie. Is de belanghebbende verhuisd van een adequate - naar niet adequate woning, dan leidt dat als regel tot een afwijzing van een aanvraag om woningaanpassingen. Overigens is dat niet alleen het geval bij verhuizing van een andere gemeente naar deze gemeente. Dit geldt dus óók bij verhuizingen binnen de gemeente.

Het kan voorkomen dat de belanghebbende tijdelijk ergens anders dan in de inadequate woning verblijft in afwachting van de nieuwe adequate woning. Dit kan een 'technisch' probleem opleveren als dat adres in een andere gemeente dan Hardenberg is. De te volgen lijn is dan als volgt: belanghebbende wordt gedurende een *redelijke termijn* aangemerkt als tijdelijk uitgeschreven, maar de gemeente Hardenberg blijft het compensatiebeginsel toepassen, mits hij voldoet aan de volgende voorwaarden:

- a. belanghebbende kon zich vanwege zijn beperkingen niet meer handhaven in de oude woning;
- b. gedurende de tijd dat de belanghebbende buiten de gemeente verblijft, wordt er gewerkt aan het realiseren van een adequate voorziening.

Uiteraard geldt hier dat de gemeente redelijkerwijs nog in staat moet zijn om het verzoek aan de voorwaarde te toetsen. Wat een *redelijke termijn* is, moet in de individuele situatie worden beoordeeld.

5.7 Onroerende woonvoorzieningen

Geen woningaanpassingen worden vergoed, als de belanghebbende is verhuisd van een adequate woning naar een niet-adequate woning.

5.7.1 Speel- en hobbykamer

Bij woonvoorzieningen gaat het alleen om het opheffen van beperkingen die het normale gebruik van de woning omvatten. Het gaat dan om de normale (elementaire) woonfuncties zoals slapen, eten en lichaamsreiniging. Het gebruiken van een hobby-, werk- of recreatieruimte valt niet onder het compensatiebeginsel, evenmin als het treffen van een voorziening uit oppas- of verzorgingsoogpunt.

5.7.2 Uitraaskamer

Onder een uitraaskamer wordt verstaan een verblijfsruimte waarin een belanghebbende, die vanwege een gedragsstoornis ernstig ontremd gedrag vertoont, zich kan afzonderen of tot rust kan komen. Om ten aanzien van vormen van gestoord gedrag als bedoeld

krachtens de Wmo een woningaanpassing te kunnen bekostigen, moet aangetoond dan wel anderszins aannemelijk zijn dat het daaruit voortvloeiende risico van fysiek letsel niet kan worden beheerst door in redelijkheid te vergen oppas- of andere maatregelen. Veelal gaat het om gedrag dat van het ene op het andere moment om kan slaan. Er zullen veiligheidsmaatregelen getroffen moeten worden. Maar ook los van een uitraaskamer zijn soms veiligheidsmaatregelen noodzakelijk. Kosten voor de *inrichting* van de uitraaskamer, in welke vorm dan ook, komen niet voor een vergoeding in aanmerking.

5.7.3 Veiligheid woning

Om ten aanzien van vormen van gestoord gedrag, als bedoeld krachtens de Wmo een woningaanpassing te kunnen bekostigen, moet aangetoond worden - dan wel anderszins aannemelijk zijn - dat het daaruit voortvloeiende risico van fysiek letsel niet kan worden beheerst door in redelijkheid te vergen oppas- of andere maatregelen.

Bijvoorbeeld het veilig kunnen spelen in een woning voor een kind, behoort voor kinderen tot een primaire woonfunctie. Speciale voorzieningen voor belanghebbende kinderen zoals veiligheidssloten kunnen op grond van de Wmo worden vergoed.

5.7.4 Keukenaanpassing

Voordat men in aanmerking komt voor een keukenaanpassing worden de volgende alternatieven eerst nagegaan:

- indeling van de kast/koelkast;
- de aanwezigheid van meerdere personen in huis;
- goedkopere oplossing realiseerbaar, bv. een tafeltje of anderszins.

Hoofdgebruiker

De keuken wordt uitsluitend aangepast als het een aanpassing betreft die betrekking heeft op de lichamelijke beperkingen van de hoofdgebruiker van de keuken. Daarnaast kan de keuken nastelbaar zijn zodat, wanneer de hoofdgebruiker geen gebruik meer kan maken van de keuken (bijvoorbeeld door verslechterde prognose of overlijden), deze teruggeplaatst kan worden naar de normaal bruikbare hoogte.

Uitvoering keuken

Bij het aanpassen c.q. vervangen van de keuken wordt er een keuken geplaatst die voldoet aan de eisen in de sociale woningbouw voor kastruimte en tegelwerk (te weten: 3 bovenkasten en 2 onderkasten waarboven het aanrechtblad). Eventuele andere wensen en/of extra's van de belanghebbende (incl. het uurloon en bouwkosten zoals bijv. leidingwerkzaamheden en elektra), komen voor eigen rekening.

5.7.5 Afschrijvingstermijn / Renovatie

Bij het aanpassen c.q. vervangen van de keuken wordt rekening gehouden met een afschrijvingstermijn van 15 jaar. Wanneer de aan te passen of de te vervangen keuken 15 jaar of ouder is worden alleen de meerkosten van de aan de handicap gerelateerde aanpassingen vergoed.

Dezelfde gedragslijn wordt toegepast wanneer er sprake is van renovatie.

5.7.6 Nieuwbouw

Bij het zoeken naar een andere woning wordt van een belanghebbende verwacht dat hij rekening houdt met zijn lichamelijke beperkingen/mogelijkheden. Doet de belanghebbende dat niet, dan bestaat er als regel geen aanspraak op vergoeding van kosten vanuit de Wmo.

Als iemand een nieuwe woning gaat bouwen, geldt dezelfde verwachting. Bij het ontwerpen van een nieuwe woning dienen de lichamelijke beperkingen/mogelijkheden eveneens een rol te spelen. Zo verwacht de gemeente dat aanpasbaar wordt gebouwd. Dit houdt in dat met geringe hogere investeringen in de bouw later nauwelijks ingrijpende verbouwingen noodzakelijk zijn. Aanpasbaar bouwen is sinds de jaren negentig een gangbare benadering in de bouw. Van meerkosten i.v.m. voorzieningen als gevolg van lichamelijke beperkingen zal in de voorkomende gevallen geen of nauwelijks sprake zijn. Als er wèl hogere kosten zijn waarvoor de gemeente wordt aangesproken, dan gelden de volgende voorwaarden:

- a. de aanpassingen moeten door de gemeente Wmo-geïndiceerd zijn;
- b. het moet om kosten gaan die een niet-gehandicapte niet zou hoeven maken (dus méérkosten);
- c. het moet om aanpassingen gaan die nu of in de nabije toekomst noodzakelijk zijn (dus er wordt geen Wmo-vergoeding gegeven als iemand puur op de verre toekomst gericht zijn huis alvast aanpasbaar bouwt);
- d. de aanpassingen mogen nog niet zijn gerealiseerd;
- e. m.b.t. de kosten van grond wordt ook bij nieuwbouw artikel 5.2 van het Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hardenberg 2011 aangehouden;
- f. indien de aanpassingen zonder meerkosten aangebracht kunnen worden, wordt er geen vergoeding gegeven;
- g. de aanpassingen of nieuwbouw moeten de goedkoopst adequate oplossing zijn voor de belemmeringen die belanghebbende ondervindt.

Van belang is, dat de aanvrager niet voor verassingen komt te staan voor wat betreft eventuele meerkosten. Van de aanvrager mag worden verwacht dat hij zijn plannen vóóraf bespreekt met de gemeente. Op zijn beurt zal de gemeente duidelijk aangeven welke de meerkosten zijn. Vervolgens dienen de meerkosten expliciet te blijken uit een gespecificeerde nota.

5.7.7 Woningaanpassingen in (huur)woningen voor senioren

In woningcomplexen die worden bewoond door senioren (bij huurwoningen: zie betreffende verhuurbeleid) worden geen aanpassingen vergoed die de toe- en doorgankelijkheid moeten vergroten in gemeenschappelijke ruimten (hoofdtoegangen en toegangen tot galerijen). De zorg voor genoemde toe- en doorgankelijkheid behoort toe aan de eigenaar van het complex. Dat kan een verhuurder zijn, maar dus ook een Vereniging van Eigenaren.

In de Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Hardenberg 2011 en de Wmo is bepaald dat mensen alleen in aanmerking kunnen komen voor een voorziening, als deze voor de belanghebbende als individu bedoeld is (volgens artikel 17, lid 1, onder c van de verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Hardenberg 2011). Men kan dus geen automatische deuren voor de gehele flat of voor een winkel waar men vaak komt aanvragen.

Een uitzondering hierop kan gemaakt worden, als belemmeringen in de gemeenschappelijke ruimten van het woongebouw van belanghebbende, de toegang tot de eigen woning van belanghebbende verhinderen of bijna niet mogelijk maken. In dat geval kunnen er aanpassingen aan de gemeenschappelijke ruimte plaatsvinden ten behoeve van belanghebbende.

5.7.8 Antislipvloer in de natte cel

In bepaalde gevallen kan het noodzakelijk zijn om antislipmaatregelen te nemen in de badkamer. Welke oplossing wordt toegepast, is afhankelijk van het type materiaal van de vloer. In de meeste situaties zal sprake zijn van een stenen vloer. Op deze vloeren kan een coating worden aangebracht. Soms kan de vloer worden geëitst. In het algemeen verhogen antislipvloeren de veiligheid in badkamers. Een antislipvoorziening kan uitsluitend worden vergoed als de lichamelijke beperkingen dit noodzakelijk maken. Uiteraard wordt ook hier weer uitgegaan van de goedkoopst adequate voorziening. Antislipmaatregelen kunnen ook onveilig zijn. Denk daarbij aan belanghebbenden met halfzijdige verlamming, waarbij een gladde vloer juist gunstige invloed kan hebben.

5.7.9 Verwijderen van het bad

Wanneer een bad verwijderd dient te worden om een douchegelegenheid te creëren, komen, naast de noodzakelijke materialen voor de douche, maximaal 10 m² aan wandtegels en maximaal 2 m² aan vloertegels voor vergoeding in aanmerking:

Uitgangspunt is de goedkoopste tegelsoort. Meerkosten voor bijvoorbeeld gekleurd sanitair, komen voor eigen rekening.

Een belanghebbende komt in aanmerking voor het verwijderen van het bad, indien:

- de enige douchevoorziening zich in het bad bevindt;
- men deze douche niet kan gebruiken en badplank (eventueel met rugleuning), respectievelijk een badlift geen adequate oplossingen zijn.

5.7.10 Afschrijvingstermijn/ Renovatie

Bij het aanpassen van de badkamer wordt rekening gehouden met een afschrijvingstermijn van 25 jaar. Wanneer de aan te passen badkamer 25 jaar of ouder is worden alleen de meerkosten van de aan de handicap gerelateerde aanpassingen vergoed,

5.7.11 Verhoogde toiletpotten/beugels

Verhoogde toiletpotten en wandbeugels worden als algemeen gebruikelijk beschouwd en derhalve niet (meer) op grond van de Wmo verstrekt. Opklapbare beugels komen voor verstrekking in aanmerking.

5.8 Roerende woonvoorzieningen

Op grond van de Wmo kunnen ook roerende woonvoorzieningen worden verstrekt. Anders dan bij woningaanpassing of een tegemoetkoming in de verhuiskosten hoeft de belanghebbende hiervoor niet altijd ergonomische belemmeringen te ondervinden. Bij roerende woonvoorzieningen kan het gaan om de volgende categorieën:

- a. woningsanering i.v.m. CARA;
- b. rolstoelbestendig tapijt/vloerbedekking;

- c. mobiele patiëntentilliften;
- d. bad-/douche-/toilethulpmiddelen;
- e. andere losse woonvoorzieningen.

De gemeente maakt een keuze tussen het verstrekken van een roerende voorziening dan wel een onroerende voorziening. Deze keuze wordt gebaseerd op adequaatheid, functionaliteit en prijs. Bij gelijke functionaliteit en verschil in prijs wordt voor de goedkoopste voorziening gekozen. Bij gelijke functionaliteit en prijs van een roerende en onroerende voorziening wordt rekening gehouden met de mogelijkheden van (her)gebruik van de voorzieningen en kan de gemeente besluiten de roerende voorziening te verstrekken. Roerende voorzieningen zijn eigendom van de gemeente en worden in het algemeen in bruikleen verstrekt aan de belanghebbende.

5.8.1 Trapliften

Belemmerd zijn in het vrije gebruik van de woning, betekent dat de woning niet normaal gebruikt kan worden. Het vrije gebruik moet overigens wel zinvol zijn. Het betreft het normaal gebruik van de woning, uit te splitsen in toegankelijk - en bereikbaar zijn van relevante ruimtes (slapen, wassen, eten, lichaamsreiniging). Een traplift naar een zolder, die niet gebruikt wordt voor de primaire woonfuncties, draagt niet bij aan het vrije gebruik. Hetzelfde geldt voor de toegang tot een keuken voor iemand die (door bedlegerigheid) in een keuken niets kan (tenzij het de enige geschikte toegang tot de woning is). De gemeente kiest de goedkoopst adequate oplossing. In de rechtspraak in het kader van de Wvg is het als redelijk betiteld dat van huisgenoten een rol gevergd mag worden. Aangezien de Wmo geen ruimer voorzieningen niveau beoogd dan de Wvg, kan deze lijn in de Wmo worden doorgetrokken. Voorbeeld: voor het doen van de was, waarbij de wasmachine op de tweede verdieping staat, kan de huisgenoot ingeschakeld worden.

5.8.2 Woningsanering

Bij personen met luchtwegaandoeningen kan het medisch noodzakelijk zijn stoffen die schadelijk zijn voor de gezondheid in de woning te vervangen. Deze vervanging wordt woningsanering genoemd. Iemand kan in aanmerking komen voor een financiële tegemoetkoming voor het treffen van voorzieningen (vervanging van tapijt en gordijnen), die als gevolg van astma of chronische bronchitis noodzakelijk zijn (CARA). Woningsanering wordt alleen toegekend als de betrokken zaken nog niet zijn afgeschreven en medisch gezien dringend noodzakelijk zijn.

Bij CARA-sanering draait het om vermindering van de huisstofmijtconcentratie in de woning. Voordat wordt overgegaan tot sanering van de woning is het dan ook van belang te constateren of er sprake is van:

- recent medisch aangetoonde huisstofmijtallergie (deze huisstofmijt groeit het beste in een vochtige omgeving);
- vochtbestrijding;
- een sluitend pakket van maatregelen (hier speelt o.m. de eigen verantwoordelijkheid van de belanghebbende een rol).

De bewoner dient met de vochtklacht contact op te nemen met de eigenaar van de woning.

Indien noodzakelijk en gewenst zal de CARA-verpleegkundige (via de huisarts) een rapport uitbrengen. Dit is met name van belang als de eigenaar een particuliere verhuurder is, of als de bewoner zelf eigenaar van de woning is. In situaties van verkeerd bewonersgedrag zal voorlichting gegeven moeten worden, bijvoorbeeld door de CARA-verpleegkundige al dan niet gesteund met schriftelijk materiaal. In gevallen van verhelpbare bouwtechnische oorzaken zullen deze eerst opgelost moeten worden. Niet verhelpbaar vocht kan leiden tot een medische indicatie voor verhuizing, als er tenminste tevens sprake is van een (huisstofmijt)allergie.

De medische indicatie voor hogere prioriteit verhuizing heeft niets met handicap te maken of met een indicatie voor een Wmo-voorziening. Vocht en tocht met wellicht verergering van CARA tot gevolg, vallen niet onder de Wmo. Die moeten worden aangepakt via isolatie en gelijkmatige verwarming.

Bij de beoordeling van aanvragen voor een financiële tegemoetkoming in de kosten van deze voorzieningen is de (medische) urgentie van de vervanging van artikelen bepalend. Het kan bijvoorbeeld medisch gewenst zijn om het hele huis stofvrij te maken, terwijl alleen de vervanging van bijvoorbeeld dekens, of sanering van de slaapkamer, urgent is. De rest zou geleidelijk aan passend binnen het normale uitgavenpatroon vervangen kunnen worden. Indien de belanghebbende bij aanschaf van het artikel redelijkerwijs had kunnen weten dat hij overgevoelig op bepaalde stoffen reageert, wordt geen tegemoetkoming verleend. Voor het verstrekken van deze voorzieningen geldt dat dit alleen mogelijk is in die gevallen dat de betreffende zaken nog niet zijn afgeschreven en het medisch gezien dringend noodzakelijk is dat deze direct vervangen worden. Bij bepaling van de hoogte van de financiële tegemoetkoming wordt rekening gehouden met de reeds verlopen afschrijvingsperiode. Voorts geldt een normbedrag per m². De normbedragen zijn vastgelegd in het “Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hardenberg 2011”.

Bij vervanging van een artikel wordt het percentage van tegemoetkoming gerelateerd aan de leeftijd van het te vervangen artikel. Zo wordt voorkomen dat iemand bijvoorbeeld al 10 jaar bekend is met CARA en vervanging van een tapijt van 6 jaar oud aanvraagt. Bij de aanschaf van het tapijt had men redelijkerwijs al kunnen voorzien dat die stoffering niet geschikt zou zijn (tenzij de klachten kortgeleden verergerd zijn en men daarom sanering nodig heeft).

Voor het bepalen van de financiële tegemoetkoming wordt uitgegaan van de volgende percentages, indien de leeftijd van het artikel is:

▪ Jonger dan twee jaar	100 %
▪ Tussen de twee en vier jaar	75 %
▪ Tussen de vier en zes jaar	50 %
▪ Tussen de zes en acht jaar	25 %
▪ Ouder dan acht jaar	geen tegemoetkoming

Bij de aanschaf van de nieuwe materialen moet belanghebbende zich aan het programma van eisen houden (bijv. gladde gordijnen kopen). In de nota, die men op laat maken, moet dan opgenomen zijn om hoeveel meter gordijn het gaat. Indien men zowel gordijnen als rolgordijnen wenst, wordt slechts voor de gordijnen een financiële tegemoetkoming verstrekt. Indien men alleen rolgordijnen wenst, wordt dezelfde

financiële tegemoetkoming als gordijnen verstrekt. Het feit dat iemand vanwege esthetische effecten of bijv. een betere verduistering (niet-medisch) nog een rolgordijn naast een gewoon gordijn wil, kan geen reden zijn om voor beide een financiële tegemoetkoming toe te kennen.

5.8.2.1 Woningenanering betreffende het slaapvertrek

De woningsanering betreft in de regel het vervangen van tapijt in het slaapvertrek. De gemeente Hardenberg stelt hiervoor een gemaximeerde tegemoetkoming ter beschikking (zie “Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hardenberg 2011”).

Gordijnen worden als regel niet gesaneerd. Deze kunnen worden gewassen op 60 graden Celsius. Indien dit niet mogelijk is en afhankelijk van het gebruikte materiaal kunnen deze voor sanering in aanmerking komen. De normbedragen zijn vastgelegd in het “Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hardenberg 2011”.

5.8.2.2 Woningenanering betreffende de woonkamer

Voor kinderen jonger dan vier jaar geldt dat vloerbedekking in de woonkamer wordt gesaneerd. Dat geldt ook voor kinderen vanaf vier jaar en volwassen indien deze personen het grootste deel van de dag in de woonkamer verblijven. De gemeente Hardenberg stelt hiervoor een gemaximeerde tegemoetkoming ter beschikking.

Gordijnen worden als regel niet gesaneerd. Deze kunnen worden gewassen op 60 graden Celsius. Indien dit niet mogelijk is en afhankelijk van het gebruikte materiaal kunnen deze voor sanering in aanmerking komen. De normbedragen zijn vastgelegd in het “Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hardenberg 2011”.

5.8.2.3 Geen financiële tegemoetkoming voor woningsanering bij verhuizing

Er wordt geen financiële tegemoetkoming voor woningsanering verleend bij verhuizing, omdat bij de verhuizing de woning opnieuw moet worden ingericht en dan rekening kan worden gehouden met de ondervonden klachten.

5.8.3 Patiëntentiliften

Het verticale transport van een belanghebbende kan in een aantal gevallen problemen opleveren. Patiëntenliften zijn hulpmiddelen voor het boven en buiten de inrichtingselementen brengen van personen, die niet zelf voor de duur van het transport, de totale lichaamsondersteuningskracht kunnen leveren. Er zijn zowel vaste als mobiele patiëntenliften.

De keuze voor een van de typen patiëntenliften wordt gemaakt afhankelijk van de te verwachten transfers en hun bestemming, de mogelijkheden van de belanghebbende, de indeling van de woning en de aanwezige inrichtingselementen. In eerste instantie moet duidelijk zijn aan welke transfers behoefte is. Aan de hand hiervan wordt bekeken welke ruimten bereikt moet worden en welke obstakels men daarbij tegenkomt (bijvoorbeeld drempels).

Bij de verstrekking van een tillift worden twee tilbanden geleverd. Afhankelijk van het gebruik kunnen dit een standaardband en een toiletband of twee standaardbanden zijn. Reden hiervan is, dat bij veelvuldig gebruik van een tillift een gelegenheid wordt geboden de tilbanden te wassen.

5.8.4 Bad-, douche- en toilethulpmiddelen

Evenals de tilliften vallen ook de bad-, douche- en toilethulpmiddelen, als roerende woonvoorzieningen, onder de Wmo. In het algemeen kan tussen de Awbz en de Wmo betreffende ADL-hulpmiddelen de volgende scheiding worden aangehouden:

- hulpmiddelen voor gebruik in de natte cel vallen onder verantwoordelijkheid van de gemeente (badzitjes, douche/toiletstoelen op wielen, douchewagens en douchebrancards);
- de overige ADL-hulpmiddelen (voor het aan- en uitkleden, slapen, eten en drinken en zitten) vallen onder de verantwoordelijkheid van de ziektekostenverzekeraar).

Toiletstoel

Toiletstoelen kunnen verstrekt worden als de belanghebbende het normale toilet op bepaalde momenten (bijv. 's nachts) moeilijk bereiken kan. Een oplossing kan dan het verstrekken van een toiletstoel zijn, waarvan men dan 's nachts gebruik kan maken.

Indien er op de begane grond wel een toilet, maar op de eerste verdieping geen toilet is, is het verstrekken van een toiletstoel ten opzichte van het aanbrengen van een vast toilet (bijv. in de badkamer) meestal de goedkoopst adequate oplossing. Wèl moet zijn vastgesteld of mantelzorg aanwezig is om de po te ledigen of dat de gebruiker dit zelf kan.

In voorkomende bezwaar- en beroepsprocedures wordt vaak door belanghebbenden gesteld dat een toiletstoel voor permanent gebruik geen voorziening is van deze tijd. De gemeente Hardenberg bestrijdt dit en wordt daarin gesteund door vaste jurisprudentie.

Douchestoel/-zitje

De douchestoel en het douchezitje worden als algemeen gebruikelijk beschouwd en derhalve niet op grond van de Wmo verstrekt. Dit in tegenstelling tot een doucheroelstoel of een verrijdbare douche/toiletstoel. Deze voorzieningen worden wel op grond van de Wmo verstrekt.

5.9 Overige

5.9.1 Gereedmelding

1. Terstond na de voltooiing van de werkzaamheden doch uiterlijk binnen de termijn van 1 jaar (na de beschikkingsdatum) verklaart diegene aan wie de financiële tegemoetkoming wordt uitbetaald aan burgemeester en wethouders dat de bedoelde werkzaamheden zijn voltooid.
2. De gereedmelding is tevens een verzoek om vaststelling en uitbetaling van de financiële tegemoetkoming.
3. De gereedmelding bedoeld in het eerste lid, gaat vergezeld van een verklaring dat bij het treffen van de voorzieningen is voldaan aan de voorwaarden waaronder de financiële tegemoetkoming is verleend.

5.9.2 Tegemoetkoming in kosten van onderhoud, controle en reparatie

Het Nieuwe Burgerlijk Wetboek bepaalt onder meer dat de verhuurder verplicht is het verhuurde aan de huurder te leveren in een goede staat van onderhoud. Er wordt tevens

aangegeven welke onderhoudswerkzaamheden tot de verplichtingen van de huurder en welke tot de verhuurder behoren. De bedoelde bepalingen van het Nieuwe Burgerlijk Wetboek zijn bepalingen van regelend recht, hetgeen betekent dat partijen de vrijheid hebben om bij overeenkomst van die bepalingen af te wijken. Een in de woonruimte aanwezige installatie welke aard- en nagelvast aan het gebouw is verbonden, wordt als regel beschouwd als een bestanddeel van de woning.

De verhuurder heeft hierbij een instandhoudingsplicht. Uitgezonderd de geringe en dagelijkse reparaties is het onderhoud, waaronder begrepen de keuringskosten, voor rekening van de verhuurder.

Bepaalde zaken komen wel in aanmerking voor een financiële tegemoetkoming vanuit de Wmo in de kosten van onderhoud, keuring en of reparatie. Dit betreft met name zaken die vallen onder de categorie installaties. Het kan daarbij gaan om bijvoorbeeld elektrische deuropeners en stoelliften. Dit geldt alleen voor voorzieningen in natura.

5.9.3 Huurderving

Het verstrekken van een tegemoetkoming in de kosten van huurderving kan gezien worden als een van de instrumenten waardoor de medewerking van verhuurders sneller verkregen kan worden. Gemeente en verhuurders hebben er beiden belang bij dat reeds aangepaste woningen opnieuw aan een andere belanghebbende toegewezen worden. Om woningen te reserveren voor belanghebbenden kan het voorkomen dat de woning een aantal maanden leeg zal staan. Het is, gezien ook het belang van de verhuurders, redelijk dat de verhuurder (een deel van het) risico loopt bij leegstand. Derhalve is het niet een automatisme dat de gemeente bijdraagt in de kosten van huurderving. De gemeente heeft er echter ook belang bij dat een aangepaste woning voor de doelgroep beschikbaar blijft.

Als de verwachting bestaat dat binnen afzienbare tijd een geschikte kandidaat voor de woning kan worden gevonden is het ook redelijk dat de gemeente hieraan een bijdrage levert. Kortom, beide partijen hebben een zorg voor en een belang bij goede toewijzing.

In geval van huurbeëindiging van een aangepaste woonruimte, die op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning of soortgelijke regeling, voor meer dan € 4.725,70 is aangepast, kunnen burgemeester en wethouders een financiële tegemoetkoming verlenen aan de eigenaar van de woning in verband met derving van huurinkomsten voor de duur van maximaal 6 maanden, waarbij de eerste maand huurderving niet voor een financiële tegemoetkoming in aanmerking komt.

5.9.4 Tijdelijke huisvesting

Indien de belanghebbende in aanmerking komt voor woningaanpassingen en voor het aanbrengen van deze aanpassingen noodzakelijk is dat hij zijn huis verlaat en ergens anders verblijft, kan het zijn dat hij dubbele woonlasten heeft. Dit kan ook het geval zijn als iemand nog niet in de nieuwe woning kan, maar hiervoor wel al woonlasten heeft.

5.9.4.1 Voorwaarden kosten tijdelijke huisvesting

Burgemeester en wethouders kunnen een financiële tegemoetkoming in de kosten van tijdelijke huisvesting verlenen die door de belanghebbende moeten worden gemaakt i.v.m. het aanpassen van zijn huidige woonruimte of de door de belanghebbende nog te betrekken woonruimte, alleen voor de periode dat de woonruimte ten gevolge van het

verrichten van de woningaanpassing niet bewoond kon worden en voor dubbele woonlasten komt te staan.

Een tegemoetkoming in de kosten in verband met tijdelijke huisvesting wordt alleen verleend als de belanghebbende redelijkerwijs niet had kunnen voorkomen dat hij/zij deze dubbele woonlasten zou hebben.

De maximale termijn dat een tegemoetkoming in de kosten van tijdelijke huisvesting wordt verstrekt, bedraagt 6 maanden.

Er wordt alleen een tegemoetkoming in de kosten verleend als deze kosten gemaakt werden in verband met het tijdelijk betrekken van een zelfstandige woonruimte of het tijdelijk betrekken van een niet-zelfstandige woonruimte, of het langer moeten aanhouden van de te verlaten woonruimte.

De financiële tegemoetkoming bedraagt het bedrag van de werkelijk gemaakte kosten.

5.9.5 Verwijderen van voorzieningen.

Het is niet doelmatig om voorzieningen uit een woning te slopen en vervolgens een andere woning op dezelfde wijze aan te passen. Het is doelmatiger om een nieuwe kandidaat voor de al aangepaste woning te vinden. Dit is dan ook de inzet van het gemeentelijke beleid. In de praktijk blijkt dat particuliere verhuurders soms vooraf de garantie willen hebben dat de woning weer in zijn oude staat wordt hersteld als betrokkene de woning verlaat. De gemeente zal proberen om deze verhuurders ervan te overtuigen dat indien er voorzieningen worden verwijderd, er sprake is van kapitaalvernietiging. Zo mogelijk zal de gemeente een aanbod doen om een nieuwe huurder voor de woning te zoeken.

Als in het kader van de Wmo verstrekte voorzieningen worden verwijderd, kan schade aan een woning optreden. Het kan bijvoorbeeld gaan om gaten van bevestigingspunten, het terugplaatsen van een trapleuning etc. De kosten van herstel komen niet voor een financiële tegemoetkoming op grond van de Wmo in aanmerking. De Wmo heeft immers tot doel het wegnemen c.q. beperken van belemmeringen die voortkomen uit lichamelijke beperkingen. Tevens is het niet onredelijk dat een substantieel deel van kosten die verband houden en hielen met de lichamelijke beperkingen voor rekening blijft van de belanghebbende of diens erven.

5.9.6 Bezoekbaar maken van de woning

Wanneer de belanghebbende zijn hoofdverblijf heeft in een Awbz-instelling en regelmatig een bepaalde woning bezoekt kan *één* woning bezoekbaar gemaakt worden (zie artikel 16, lid 2 van de Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Hardenberg 2011). De gemeente Hardenberg (en zij wordt hierin ondersteund door de visie van de CRvB) is van mening dat de tegemoetkoming, welke verleend wordt voor het bezoekbaar maken van de woning, is bestemd voor uitsluitend het kunnen *bereiken* van de woonruimte en de woonkamer, alsmede het gebruik kunnen maken van één toilet. Bij bezoekbaar maken, gaat het om ingrepen als het verbreden van deuren, het verhogen van paden, het verlagen van drempels etc. Bij logeerbaar maken van woningen zal het in de regel gaan om ingrijpendere (en dus duurder) woningaanpassingen.

De gemeente Hardenberg stelt hiervoor een financiële tegemoetkoming ter beschikking welke gelijk is aan het maximale bedrag dat verstrekt wordt indien het primaat van de

verhuizing wordt gehanteerd (zie “Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hardenberg 2011”). De financiële tegemoetkoming beperkt zich dus tot de kosten voor het bezoekbaar maken van de woning omdat de belanghebbende daar slechts geringe tijd verblijft.

5.9.7 Aanpassingen in woongebouwen voor ouderen

Wanneer er sprake is van nieuw te bouwen woongebouwen (welke specifiek bedoeld zijn voor de doelgroep ouderen), dient in overleg met de afdeling Bouwen en Milieu bekeken te worden of voldaan wordt aan de eisen voor toegankelijkheid en doorgankelijkheid. Het vooraf installeren van elektrische deuropeners, beperkt achteraf het aantal aanvragen via de Wmo. Wanneer de toekomstige eigenaar van huurwoningen weigert om noodzakelijke voorzieningen te realiseren, stelt de CRvB dat de woningeigenaar gewezen kan worden op het Besluit beheer sociale huursector (Bbsh). De Bbsh bepaalt in artikel 12, lid 2: "De toegelaten instelling bouwt zodanige woongelegenheden of treft zodanige voorzieningen aan haar woongelegenheden, dat lichamelijk beperkte belanghebbenden voor wie hun woongelegenheden niet passend zijn volgens redelijke wensen kunnen worden gehuisvest." Met andere woorden: als de toegelaten instelling gedwongen kan worden zich aan het Bbsh te houden, is er geen reden in het kader van de Wmo een woonvoorziening te treffen. De maatregel om de sociale verhuurder aan te schrijven is voorbehouden aan de minister van VROM, echter is voordracht van de gemeente noodzakelijk.

5.9.8 Awbz-indicatie voor Verblijf en Behandeling

Belanghebbenden kunnen via het CIZ een indicatie krijgen voor Awbz-zorg. Indien de Awbz-functie ‘Verblijf’ is geïndiceerd, kunnen belanghebbenden worden opgenomen in een verzorgingshuis of verpleeghuis. Na opname kunnen belanghebbenden niet meer via de Wmo in aanmerking komen voor woningaanpassingen en hulp bij het huishouden. Dit wordt vanaf dat moment door de Awbz geregeld. Indien een belanghebbende tevens een indicatie voor de Awbz-functie ‘Behandeling’ verzilvert, worden ook de rolstoelen door de Awbz gefinancierd. Vervoersvoorzieningen blijven in alle gevallen onder de verantwoordelijkheid van de gemeente.

Indien een belanghebbende beschikt over een VPT (volledig pakket thuis) blijft de gemeente verantwoordelijk voor het verstrekken van de goedkoopst-adequate woonvoorzieningen op grond van de Wmo, mits er sprake is van een noodzaak. Indien belanghebbende zou verblijven in een AWBZ-instelling bestaat de mogelijkheid om (afhankelijk van de concrete omstandigheden) een woonvoorziening te weigeren op grond van artikel 2 Wmo, omdat bepaalde woonvoorzieningen tot de outillage behoren van AWBZ-instellingen.

5.9.9 Kwaliteitsniveau van de aanpassing

Nadat er afspraken zijn gemaakt met de woningeigenaar kan worden begonnen met de woningaanpassing. Voor het kwaliteitsniveau van de aanpassing wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de eisen zoals deze in de Sociale Woningbouw zijn geformuleerd. Aan de hand van dit kwaliteitsniveau wordt vastgesteld hoe hoog de subsidiabele kosten zijn. Een hoger kwaliteitsniveau kan slechts voor vergoeding in aanmerking komen als

door het hogere kwaliteitsniveau (of een aantal extra aanpassingen) de woning zonder al te veel moeite weer aan een andere belanghebbende kan worden toegewezen.

5.9.10 Verbeteringen in de woonkwaliteit

Voorzieningen die duidelijk een verbetering van de 'objectieve' woonkwaliteit van de woning met zich meebrengen en zaken die algemeen gebruikelijk worden beschouwd, komen niet voor een financiële tegemoetkoming in aanmerking.

Indien de belanghebbende of de verhuurder een hoger kwaliteitsniveau nastreven komen de extra kosten niet voor vergoeding in aanmerking.

Zie voor afschrijvingstermijn keuken en badkamer 5.7.5 en 5.7.10 Na deze periode komt een aanpassing in de desbetreffende ruimte niet meer voor vergoeding in aanmerking.

5.9.11 Bepalen kosten van de aanpassing

Er zijn met de in deze gemeente opererende woningstichtingen de volgende afspraken gemaakt:

Woningstichting Beter Wonen Vechtdal

Woningstichting Beter Wonen Vechtdal neemt bij elke woning de eerste €680,67 aan aanpassingskosten voor eigen rekening. Zodra de kosten hoger zijn dan €680,67 wordt een maximale tegemoetkoming vastgesteld middels een gespecificeerde offerte. De eigen bijdrage van €680,67 wordt in mindering gebracht op de vastgestelde tegemoetkoming.

Woningstichting De Veste

Met Woningstichting De Veste is het volgende afgesproken: indien de aanpassingskosten onder de €907,56 blijven, neemt de Woningstichting de kosten voor eigen rekening. Dit geldt bij elke nieuwe aanvraag, ook indien de woning al eerder is aangepast. Indien de aanpassingskosten hoger zijn dan €907,56 wordt de maximale tegemoetkoming middels een gespecificeerde offerte vastgesteld. De gemeente neemt in deze gevallen alle kosten voor haar rekening, zonder aftrek van €907,56.

Voor het maken van een schatting van de kosten van verschillende woningaanpassingen wordt o.a gebruik gemaakt van het MISSET-boek "Gebouwaanpassingen - ouderen en belanghebbenden ". Bij woningaanpassingen kleiner dan €4.659,- dient de eigenaar van de woning tenminste 1 offerte van een gerenommeerde aannemer te overleggen. Bij woningaanpassingen boven de €4.659,- dienen 2 offertes van gerenommeerde aannemers overgelegd te worden.

De kosten voor een woningaanpassing kunnen bestaan uit:

1. de aanneemsom (hieronder begrepen de loon- en materiaalkosten) voor het treffen van de voorziening;
2. de risicoverrekening van loon- en materiaalkosten, met inachtneming van het bepaalde in de risicoregeling woning- en utiliteitsbouw 1991;
3. het architectenhonorarium tot ten hoogste 10% van de aanneemsom met dien verstande dat dit niet hoger is dan het maximale honorarium als bepaald in SR 1988 van de BNA. Alleen in die gevallen dat het noodzakelijk is dat een

- architect voor de woningaanpassing moet worden ingeschakeld, kunnen deze kosten in aanmerking komen voor vergoeding¹²;
4. de leges voor zover deze betrekking hebben op het treffen van de voorziening in het kader van de Verordening maatschappelijke ondersteuning;
  5. de verschuldigde en niet verrekenbare of terugvorderbare omzetbelasting;
  6. renteverlies, in verband met het verrichten van noodzakelijke betaling aan derden voordat de tegemoetkoming is uitbetaald, voor zover deze verband houdt met de bouw dan wel het treffen van voorzieningen;
  7. de marktprijs van bouwrijpe grond indien noodzakelijk, als niet binnen het oorspronkelijke kavel gebouwd kan worden;
  8. de door burgemeester en wethouders (schriftelijk) goedgekeurde kostenverhogingen, die ten tijde van de raming van de kosten redelijkerwijs niet voorzien hadden kunnen worden;
  9. de kosten in verband met noodzakelijk technisch onderzoek en adviezen met betrekking tot het verrichten van de aanpassing;
  10. de kosten van heraansluiting op de openbare nutsvoorziening;
  11. andere dan de onder 1 tot en met 10 genoemde kosten, mits hiervoor vooraf toestemming is verkregen van burgemeester en wethouders.

5.9.12 Aanvang werkzaamheden en inzicht in woning

Burgemeester en wethouders verlenen slechts een financiële tegemoetkoming indien:

- a. niet reeds een begin met de werkzaamheden waarop de financiële tegemoetkoming betrekking heeft, is gemaakt zonder hun schriftelijke toestemming en, indien van toepassing, voor deze woningaanpassing een bouwvergunning is verleend;
- b. de door hen aangewezen personen toegang is verstrekt tot de woonruimte waar de woningaanpassing wordt verricht;
- c. aan de onder b. genoemde personen inzicht wordt geboden in bescheiden en tekeningen, welke betrekking hebben op de woningaanpassing;
- d. de onder b. genoemde personen de gelegenheid wordt geboden tot het controleren van de woningaanpassing.

5.9.13 Aanpassingen aan eigen woningen - antispeculatiebeding

In artikel 18 van de Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Hardenberg 2011 is bepaald dat bij verkoop van de woning binnen 10 jaar na gereedmelding van de werkzaamheden een deel van de eventueel ontstane meerwaarde aan de gemeente moet worden terugbetaald.

De meerwaarde wordt bepaald aan de hand van de WOZ waarde voor en na de aanpassing van de woning. Het verschil in WOZ waarde voor en na de aanpassing is de meerwaarde. Het bedrag dat moet worden terugbetaald bedraagt echter nimmer meer dan de ontvangen financiële tegemoetkoming.

---

¹³ De kosten voor de architect kunnen uitsluitend worden vergoed als de gemeente vóóraf toestemming heeft gegeven om een architect in te schakelen. De vergoeding kan maximaal 10% van de bouwkosten bedragen.

5.9.14 Opstalverzekering

Bij woningaanpassingen dient de eigenaar van de woning zijn opstalverzekering aan te passen aan de hogere herbouwwaarde van de woning. Dit zal met name het geval zijn bij aanzienlijke aanbouwen aan de woning. In de beschikking worden de cliënten hierover geïnformeerd.

HOOFDSTUK 6 VERVOERSVOORZIENINGEN

6.1 Inleiding

Een belangrijke oorzaak van mobiliteitsproblemen is het gegeven dat het reguliere openbaar vervoer onvoldoende toegankelijk is voor belanghebbenden (de belanghebbende kan niet bij de halte of het station komen of kan niet in de bus of trein komen).

Daarnaast kan een belanghebbende problemen ondervinden in het verplaatsen in de directe woonomgeving ofwel de afstanden rond de woning welke niet-belanghebbenden over het algemeen lopend of met de fiets plegen af te leggen. In deze situaties kunnen verplaatsingsvoorzieningen in het kader van de Wmo aan de orde komen. Hierbij wordt beoogd om de mobiliteitsbeperkingen van belanghebbenden te verminderen en om mogelijkheden te creëren zich (buitenshuis) te verplaatsen.

6.2 Begripsomschrijvingen

6.2.1 Mobiliteit

Mobiliteit is het vermogen van de mens om zich te verplaatsen van het ene naar het andere punt op een wijze, die de situatie verlangt. In het perspectief van de Wmo wordt met verplaatsen bedoeld het zich in en om de woning bewegen en het afleggen van langere afstanden buitenshuis (maximaal ongeveer 25 km).

Wanneer iemand ten gevolge van een stoornis is beperkt in zijn vermogen om zich te verplaatsen, wordt zijn mobiliteit kleiner. Aangezien mobiliteit een belangrijke voorwaarde is voor het participeren in de samenleving, is er sprake van een probleem. Hoe ernstig dit probleem voor betrokkene is, hangt af van de verhouding tussen zijn verplaatsingsbehoefte en de reële verplaatsingsmogelijkheden.

6.2.2 Verplaatsingsgedrag

Het verplaatsingsgedrag van mensen heeft een relatie met de leeftijd.

De gemeente gaat uit van de volgende aannames, tenzij het tegendeel uitdrukkelijk blijkt:

- kinderen jonger dan vijf (5) jaar hebben geen vervoersprobleem omdat de ouders hen kunnen meenemen zonder dat een financiële tegemoetkoming in de vervoerskosten hoeft te worden verstrekt. Voor deze leeftijdsgroep lijken de vervoersproblemen, voor zover ze betrekking hebben op begeleiding of gesloten vervoer, niet zodanig afwijkend van de vervoersproblemen van niet-belanghebbende leeftijdsgenoten dat er aanleiding is voor een voorziening. Wanneer kinderen extra ondersteuning nodig hebben in de vorm van bijvoorbeeld een speciaal autozitje of fixatie, kan de gemeente hiervoor een voorziening treffen. Wanneer kinderen tot vijf jaar rolstoelafhankelijk zijn en in de rolstoel gezeten vervoerd dienen te worden, wordt bekeken of de ouders een grotere auto c.q. bus hiervoor nodig hebben. Afhankelijk van de draagkracht van de ouders, kan de gemeente hier in voorzien;
- kinderen van vijf (5) tot en met elf (11) jaar hebben een geringe zelfstandige verplaatsingsbehoefte; deze worden bijna steeds bij het verplaatsen begeleid;

- vanaf twaalf (12) jaar wordt verondersteld dat jongeren zich in de richting van een volwassen verplaatsingsgedrag ontwikkelen: men gaat steeds vaker en verder van huis;
- boven vijftien (15) jaar gaat men uit van een volwassen verplaatsingsgedrag;
- bij hoogbejaarden kunnen steeds meer functionele beperkingen gaan optreden. Onder invloed van die beperkingen gaan ouderen vaak over op een ander verplaatsingspatroon, waarbij het aantal verplaatsingen afneemt. Met andere woorden: ouderen met een functionele beperking zullen over het algemeen minder verplaatsingen maken dan ouderen zonder beperkingen.

Bij een onderzoek naar mobiliteitsbeperkingen moet goed onderzocht worden welk deel van de verplaatsingsbehoefte door middel van het treffen van een voorziening met toepassing van de Wmo kan worden gehonoreerd. Vervolgens is inzicht nodig in het verplaatsingsgedrag om te komen tot een juiste keuze van het goedkoopste adequate middel.

Het verplaatsingsgedrag kan worden beschreven aan de hand van de volgende kenmerken:

- het verplaatsingsmotief (waarom);
- de verplaatsingsbestemming (waarheen);
- de frequentie van verplaatsen (hoe vaak);
- de wijze van verplaatsen (hoe verplaatst men zich).

6.2.3 Het verplaatsingsmotief en de -bestemming

Wanneer het verplaatsingsgedrag onderzocht wordt, zijn onder meer motieven en bestemming relevant. Doelen bij verplaatsingen die relevant zijn in het kader van de Wmo zijn ondermeer: het bezoeken van godsdienstige of andere bijeenkomsten, bezoek familie en kennissen, winkelen en recreatie.

Een groot deel van deze verplaatsingen zijn routineverplaatsingen. Het betreft regelmatig terugkomende activiteiten, zoals het doen van dagelijkse boodschappen, het bezoeken van familie en kennissen, het deelnemen aan sportmanifestaties, enzovoort.

6.2.4 Frequentie van verplaatsen

Bij het bepalen van de relevante vervoersbehoefte gaat het niet om de vraag hoe vaak een belanghebbende een bepaalde bestemming wil kunnen bereiken, maar om de vraag hoe vaak hij dat moet kunnen doen om deel te nemen aan het 'leven van alle dag' en om de daarvan deel uitmakende, wezenlijke, sociale contacten te onderhouden.

Er wordt van uitgegaan dat wanneer tot vergoeding van de kosten van gebruik van eigen auto of taxi's wordt geadviseerd, een financiële tegemoetkoming per jaar voor het leefvervoer in de regel als adequaat moet worden beschouwd.

6.2.5 Verplaatsingen in het kader van het leven van alledag

Met betrekking tot het zich verplaatsen buitenshuis moet de belanghebbende in staat worden gesteld in ieder geval dat te doen wat mensen (in het algemeen) van dag tot dag plegen te doen:

- winkelen, boodschappen doen;
- bezoek aan familie, kennissen;
- bezoeken van bijeenkomsten en (sport)activiteiten;
- bezoek bank, postkantoor;
- vrijwilligerswerk, recreatie, hobby

Ook het vervoer van en naar medische behandelaars valt onder de compensatieplicht van de Wmo.

Het vervoer naar bijvoorbeeld dagopvang of dagverzorging valt niet onder de Wmo-compensatieplicht. Deze bestemmingen zijn niet te vatten onder de verplaatsingen die mensen – in de regel – van dag tot dag plegen te ondernemen.

De individuele invulling van ‘het leven van alle dag’ hangt onder meer af van het antwoord op de vraag of belanghebbende wezenlijke sociale contacten buiten de korte afstandsfeer heeft en of deze al dan niet door middel van een verplaatsingsvoorziening moeten worden onderhouden.

In de rechtspraak op grond van de Wvg werd er van uitgegaan dat als iemand ergens reeds enige tijd woont, dat men ook invulling heeft gegeven aan "het leven van alledag" en dus voldoende sociale contacten heeft opgebouwd. De gemeente Hardenberg sluit zich aan bij deze jurisprudentie.

Een verplaatsingsvoorziening ter verbetering van de levensomstandigheden wordt slechts getroffen indien het niet aanwezig zijn van een dergelijke voorziening het ‘leven van alle dag’ van belanghebbende in overwegende mate verstoort.

Een belanghebbende kan aangeven een verplaatsingspatroon te hebben van meer dan 1.500 km per jaar. Wanneer dit het gevolg is van de wens van belanghebbende veel te reizen, hoeft dit geen aanleiding te zijn om een hoger bedrag toe te kennen. De gemeente volgt namelijk een beleid waarbij niet gekeken wordt naar het patroon dat men wil hebben, maar naar het patroon dat noodzakelijk is voor de normale contacten van het dagelijks bestaan (om zelfstandig deel te nemen aan het maatschappelijk verkeer van alle dag). Het compensatiebeginsel voor de gemeente is duidelijk begrensd. Het bezoek aan elders wonende familieleden, vrienden en kennissen dient, behoudens uitzonderingsgevallen, buiten beschouwing te worden gelaten (CRvB 30/07/1996).

Het gaat om een tegemoetkoming waarbij het van belang is dat nog een zodanig aantal - minimum - verplaatsingen kan worden gemaakt dat men nog in aanvaardbare mate deel kan nemen aan het leven van alledag. Bij de toekenning van een vervoersvoorziening hoeft er niet van te worden uitgegaan dat alle bij de belanghebbende levende wensen voor vervulling in aanmerking dienen te komen, maar slechts een zodanig aantal dat nog gezegd kan worden dat betrokkene - van wie in redelijkheid kan worden gevergd dat hij zich zekere beperkingen getroost en keuzen maakt binnen het naaste woon- en leefmilieu - nog in aanvaardbare mate kan deelnemen aan het leven van alledag.

Dat wil zeggen dat een belanghebbende, die - door omstandigheden - op grote afstand van zijn familie woont, in dezelfde omstandigheden verkeert als elke niet-belanghebbende in zo'n situatie. Als men er in die situatie voor kiest de familie zeer frequent te bezoeken, zal dit aanzienlijke vervoerskosten met zich mee brengen. Men kan er ook voor kiezen minder frequent op bezoek te gaan. De wens om ondanks de hiermee gepaard gaande hoge kosten zeer frequent familie of vrienden te bezoeken, kan op zich geen reden zijn betrokkene een hogere tegemoetkoming toe te kennen.

6.3 Reikwijdte compensatieplicht

De compensatieplicht voor vervoer is beperkt tot een bepaald gebied rond de woonplaats van de belanghebbende. De Centrale Raad van Beroep heeft aangegeven dat op het platteland een gebied, dat vijf openbaar vervoer - zones rond de woonplaats van de belanghebbende bestrijkt, adequaat is. Voorts valt uit jurisprudentie van de CRvB in het kader van de Wvg af te leiden dat in ieder geval een aantal voorzieningen bereikt moet kunnen worden. Het gaat hierbij om belangrijke winkels, een ziekenhuis, sportvoorzieningen, een zwembad alsmede een station vanwaar men (met dienstverlening) verder gelegen reizen per trein kan ondernemen.

Voor de gemeente Hardenberg zijn tot 1 januari 2012 de volgende 'puntbestemmingen' benoemd:

- NS-station in Zwolle en Almelo;
- Ziekenhuis in Zwolle, Almelo en Hoogeveen;
- Verpleeghuizen Zandhove en Zonnehuis in Zwolle;
- Ziekenhuis in Emmen.
- Met ingang van 1 januari 2012 gelden als "puntbestemming" het NS-station Zwolle en het NS-station Almelo

Onder de Wvg is een uitgebreide jurisprudentie ontstaan uit zaken die handelden om het doel van het vervoer. Deze jurisprudentie behoudt zijn betekenis onder de Wmo en fungeert dan ook als kader voor de Wmo-compensatieplicht.

Met ingang van 1 januari 2011 bedraagt het aantal te reizen kilometers met de vervoerspas voor het CVV 1.500 per jaar.

Indien er een grotere vervoersbehoefte bestaat, kan men een gemotiveerde aanvraag indienen voor een uitbreiding van het aantal te reizen kilometers.

Voor 2011 geldt voor cliënten die voor 1 januari 2011 over een vervoerspas beschikten een overgangsregeling. Voor deze cliënten bedraagt het aantal te reizen kilometers in 2011 2.000.

Bij de beoordeling van de aanvragen om uitbreiding van het aantal kilometers zal individueel beoordeeld moeten worden.

Uitgangspunten hierbij zijn:

- Verplaatsingsmotief (reden van verplaatsing)
- Frequentie
- Wijze van verplaatsing

Bijzondere verplaatsingen kunnen bezoek aan partner of ouder/volwassen kind in een instelling (bijvoorbeeld verpleeghuis) zijn.

Uitgangspunt is dat – ingeval er sprake is van een partner verblijvend in een inrichting - op grond van de Wmo zij elkaar tenminste 4 maal per week moeten kunnen bezoeken. Bij bezoek aan ouder/kind vanaf 18 jaar in een instelling is dit 2 maal per week.

Bij de beoordeling speelt het aantal te verrijden kilometers (woning-instelling) een rol. Ook de eigen mogelijkheden van vervoer moeten worden meegenomen. Kan belanghebbende bijvoorbeeld nog fietsen of is er een andere vervoersvoorziening (bijvoorbeeld scootmobiel, Valys) dan kan hiermee ook een deel van de verplaatsingen gedaan worden.

Ook zal gekeken worden of de partner de echtelijke woning kan bezoeken (heeft de persoon in de instelling ook een vervoersvoorziening, of kan hij/zij deze aanvragen?). Tot slot zullen ook de mogelijkheden van vervoer door vrijwilligers en/of mantelzorgers onderzocht moeten worden.

6.4 Vervoersvoorzieningen

Binnen de Wmo wordt onderscheid gemaakt tussen vervoer over langere afstanden en vervoer in de directe woonomgeving. In eerste instantie wordt onderzocht of er beperkingen ten aanzien van het verplaatsen over langere afstanden zijn en hoe deze kunnen worden opgelost. Primaat ligt bij het CVV. Indien het CVV niet adequaat is, wordt onderzocht of de volgende vervoersvoorzieningen adequaat zijn:

- financiële tegemoetkoming voor het gebruik van (eigen/derden) auto of taxi;
- financiële tegemoetkoming voor het gebruik van een rolstoeltaxi;
- aanpassingen (eigen/derden) auto of (eigen) bus;
- gesloten buitenwagen;
- (bruikleen)auto of (bruikleen)bus.

6.4.1. Inkomensgrens

Met ingang van 1 juli 2011 geldt een maximale inkomensgrens van 1,5 maal het netto norminkomen voor de verstrekking van een vervoerspas voor het CVV en voor het verstrekken van een financiële tegemoetkoming voor gebruik van eigen auto of (rolstoel) taxi (zie artikel 23 van de verordening).

Deze voorzieningen worden alleen verstrekt indien het inkomen lager is dan het in het Besluit maatschappelijke ondersteuning genoemde bedrag. De achterliggende gedachte van het stellen van een inkomensgrens is dat personen met een bepaald inkomen geacht worden de kosten van de betreffende voorziening zelf te kunnen betalen.

Voor de hoogte van de normbedragen wordt verwezen naar artikel 7 van het “Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hardenberg 2011”.

6.5 De middellange en lange afstanden

6.5.1 Primaat van het Collectief Vraagafhankelijk Vervoer (CVV)

De gemeente Hardenberg heeft het primaat gelegd bij het CVV-systeem. Dit betekent dat, wanneer een belanghebbende geen gebruik kan maken van het reguliere openbaar vervoer of het openbaar vervoer niet kan bereiken en daardoor vervoersproblemen ondervindt, in eerste instantie bekeken wordt of het CVV een oplossing vormt voor het

vervoersprobleem. Indien men om medische reden geen gebruik kan maken van het CVV, kan men in aanmerking komen voor een individuele vervoersvoorziening. Een persoonsgebonden budget is niet mogelijk wanneer er aanspraak bestaat op collectief vervoer. In de Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Hardenberg 2011 is het primaat van het CVV opgenomen. Bij verzoeken om een persoonsgebonden budget van een aanvrager die medisch gezien wel van het collectief vervoer gebruik kan maken, zal deze aanvraag afgewezen worden.

Naast het CVV kan, indien men voldoet aan de criteria voor het verstrekken van een scootermobiel, een scootermobiel worden verstrekt voor de korte afstanden waar het gebruik van het CVV niet doelmatig is.

6.5.1.1 Additionele eisen

Vanwege medische redenen kan het soms noodzakelijk zijn om nadere eisen te stellen aan de manier waarop een belanghebbende moet worden vervoerd. Hierna worden enkele voorbeelden beschreven.

6.5.1.1a Geen combinatieritten

Het woord 'collectief' in de term collectief vraagafhankelijk vervoer, heeft betrekking op een belangrijk kenmerk van het systeem. Niet van het feitelijke vervoer. Dit wil dus niet zeggen dat mensen uitsluitend collectief moeten worden vervoerd. Uit financieel oogpunt is een hoge graad van combinatieritten (meerdere reizigers in één voertuig) van belang. Het kan zijn dat een belanghebbende om medische reden niet met anderen kan worden vervoerd, maar wel met het CVV kan reizen. In een dergelijke situatie worden met die belanghebbende geen combinatieritten uitgevoerd.

6.5.1.1b Voorin zitten

Voor belanghebbenden die een been niet of nauwelijks kunnen buigen, is optimale beenruimte noodzakelijk. Afhankelijk van de beenruimte achterin, kan het noodzakelijk zijn om een belanghebbende voorin (naast de bestuurder) het voertuig te vervoeren.

6.5.1.1c Begeleiding

In de gemeente Hardenberg wordt een beleid gevoerd ter bevordering van de zelfstandigheid van de belanghebbende. Door het CVV wordt deze zelfstandigheid gewaarborgd. Dit vervoer is immers van deur tot deur, waardoor de noodzaak van begeleiding vervalt (de chauffeur helpt hen in en uit de bus/auto).

Een belanghebbende kan in aanmerking komen voor gratis begeleiding in het CVV, indien er sprake is van tenminste één van de volgende situaties:

1. visusproblematiek, waardoor betrokkene zich niet zonder begeleiding buitenshuis kan verplaatsen;
2. psychiatrische problematiek, waardoor betrokkene zich niet zonder begeleiding buitenshuis kan verplaatsen;
3. medische problematiek, waardoor betrokkene zich niet zonder begeleiding kan laten vervoeren;
4. als iemand niet ADL-zelfstandig is.

Indien er een indicatie voor begeleiding afgegeven wordt, moet er als regel iemand meegaan bij de verplaatsingen met het CVV. In het algemeen zullen de mensen die in aanmerking komen voor begeleiding die begeleiding ook altijd nodig hebben. Bij mensen met een verstandelijke beperking hoeft dit niet altijd het geval te zijn als sprake is van bekende, vaker voorkomende ritten.

Tevens gelden de volgende uitgangspunten:

- het is de belanghebbende zelf (of diegenen die verantwoording voor hem dragen) die voor begeleiding moet zorgdragen;
- bij de noodzaak van begeleiding wordt uitgegaan van begeleiding in de directe woon- en leefomgeving, dus de korte verplaatsingen;
- tot de taak van het GVT (gezinsvervangend tehuis) behoort de agogische begeleiding van haar bewoners. Dit betekent dat in principe van groepsleiding gevraagd kan worden die begeleiding te bieden. Daarbij kan uitgegaan worden van mogelijkheden tot begeleiding in groepen of het inschakelen van anderen.

6.5.1.2 Wanneer CVV

Artikel 20 van de “Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Hardenberg 2011” geeft aan dat een belanghebbende voor een vervoersvoorziening in aanmerking kan worden gebracht wanneer beperkingen :

a. het gebruik van het openbaar vervoer onmogelijk maken.

Voorbeelden hiervan kunnen zijn het niet kunnen instappen, niet kunnen overstappen of het zitten niet langer dan 30 minuten vol kunnen houden (gebaseerd op de duur voor het overbruggen van 5 zones). Ook psychische of gedragsmatige stoornissen kunnen redenen zijn voor het niet gebruik kunnen maken van het openbaar vervoer. In dergelijke gevallen zal de indicatie door een arts gesteld moeten worden. Daarnaast kan het vergroten van de zelfstandigheid een reden zijn voor het in aanmerking komen voor het collectief vervoer.

b. het bereiken van dit openbaar vervoer onmogelijk maken.

Volgens een uitspraak van de CRvB van 21-11-1997, reg.nr. 95/6014 in het kader van de Wvg wordt een belanghebbende die meer dan 800 meter binnen 20 minuten (halve loopsnelheid) kan lopen in beginsel geacht de dichtstbijzijnde halte van het openbaar vervoer te kunnen bereiken. Voor diegenen die op medische gronden een minder grote loopafstand kunnen afleggen, kan derhalve niet zonder meer worden aangenomen dat zij de halte van het openbaar vervoer kunnen bereiken en van het openbaar vervoer gebruik kunnen maken. Indien de bushalte op meer dan 800 meter van de woning verwijderd is (in veel buitengebieden is dit het geval) wordt dit gezien als een infrastructureel probleem, waarvoor de gemeente geen zorgplicht heeft (zie geldende jurisprudentie).

6.5.1.3 Uitzonderingen CVV

Als uitzonderingen voor deelname aan het collectief vervoer kunnen de volgende aspecten worden aangevoerd:

- gezinssituatie, met name als het een gehandicapt kind betreft uit een gezin met meerdere jonge kinderen (ouder moet kind in bus begeleiden, maar kan andere

- kinderen niet alleen laten). Dit geldt voor eenoudergezinnen met een gehandicapt kind < 12 jaar of niet in staat alleen te reizen;
- tweoudergezinnen in vergelijkbare situatie waarvan één fulltime baan buitenshuis heeft (NB de grens van 12 jaar hoeft niet strikt gehandhaafd te worden). Ook als de ouder gehandicapt is en de kinderen zijn nog te jong om alleen te laten, geldt dit criterium.

In deze situaties wordt het primaat van collectief vervoer niet toegepast.

6.5.1.4 Veiligheid tijdens vervoer in CVV

In 2001 werd het Convenant Veilig Vervoer Rolstoelinzittenden (CVVR) gesloten tussen zeven betrokken koepelorganisaties: Arcares, de CG-Raad, CSO, FvO, KNV-Taxi, de VGN en de VNG. Dit CVVR heeft tot doel ervoor te zorgen dat geen rolstoelinzittende meer onveilig wordt vervoerd.

De organisatie Kwaliteits- en Bruikbaarheidsonderzoek van Hulpmiddelen (KBOH) beheert de Code Veilig Vervoer Rolstoelinzittende. Deze code omvat technische en gedragsmatige richtlijnen voor veilig vervoer.

De verantwoordelijkheid voor veilig vervoer ligt bij de uitvoerder van het collectief vraagafhankelijk vervoer: de vervoersmaatschappij. Vanuit de Wmo kunnen aanpassingen aan rolstoelen (voor semi-/permanent gebruik) worden gerealiseerd die noodzakelijk zijn voor het vastzetten van de rolstoel in het voertuig van het CVV.

6.5.1.5 Behandeling aanvragen collectief vervoer van personen ouder dan 75 jaar

Aanvragen voor een vervoersvoorziening in de vorm het collectief vervoer worden gehonoreerd zonder dat er een indicatiestelling plaatsvindt, indien de aanvrager op het moment van de aanvraag de leeftijd van 75 jaar heeft bereikt. De vervoersvoorziening in de vorm van een vervoerspas voor de Regiotaxi wordt in deze gevallen toegekend uitsluitend op basis van het leeftijds criterium, mits het inkomen van betrokkene minder bedraagt dan 1,5 maal het norminkomen.

6.5.2 Financiële tegemoetkoming

Wanneer men niet kan reizen met het CVV-systeem komt men in aanmerking voor een individuele financiële tegemoetkoming voor het gebruik van een (rolstoel)taxi of auto c.q. vervoer door derden, mits het inkomen van betrokkene minder bedraagt dan 1,5 maal het norminkomen. Bij de vaststelling van de hoogte van de financiële tegemoetkoming voor taxi, vervoer derden, eigen auto of rolstoeltaxi wordt uitgegaan van normbedragen op jaarbasis welke opgenomen zijn in het “Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hardenberg 2011”.

Indien een financiële tegemoetkoming voor taxi- (of auto)kosten wordt verstrekt, geldt ten aanzien van verschillende leeftijdscategorieën en leefsituaties, dat gebruik wordt gemaakt van de volgende richtlijn:

- 1) Een belanghebbende van zestien (16) jaar en ouder heeft per jaar maximaal recht op het normbedrag van de financiële tegemoetkoming.

- 2) Wanneer beide echtgenoten/partners zijn geïndiceerd voor financiële tegemoetkoming, dan wordt - bij gelijke vervoersbehoefte - aan elk der echtgenoten maximaal 3/4 van het normbedrag van de financiële tegemoetkoming toegekend.
- 3) Als binnen één gezin meerdere belanghebbende personen voor een financiële tegemoetkoming in aanmerking komen, wordt - bij gelijke vervoersbehoefte - aan elk der personen maximaal 3/4 x de bij de leeftijdscategorie behorende tegemoetkoming toegekend.
- 4) Bij jongeren wordt bij de toekenning van een financiële tegemoetkoming in principe uitgegaan van de volgende regels:
  - tot de leeftijd van vijf (5) jaar wordt geen financiële tegemoetkoming toegekend, omdat er voor deze leeftijdscategorie geen zelfstandige vervoersbehoefte bestaat. Op zich zal een kind beneden de vijf (5) jaar kunnen voldoen aan de begripsomschrijving van belanghebbende. Er worden echter geen vervoersproblemen ondervonden, omdat de ouders hen kunnen meenemen, zonder dat een financiële voorziening hoeft te worden getroffen. Het gaat mee met de ouders, niet andersom. Het is voor een jong kind algemeen gebruikelijk met de ouders mee te reizen;
  - voor de groep vijf (5) t/m elf (11) jarigen wordt niet meer dan de helft van het normbedrag toegekend. Deze worden bijna steeds bij het verplaatsen begeleid door de ouders. In principe komen zij dus ook niet in aanmerking voor een vervoersvoorziening, tenzij ze vanwege de handicap niet in staat zijn zich op dezelfde wijze als niet-belanghebbenden van dezelfde leeftijd in het maatschappelijk verkeer te bewegen (bijvoorbeeld voor spelen met leeftijdsgenootjes afhankelijk zijn van ouders om hen te brengen en te halen);
  - voor de groep twaalf (12) t/m vijftien (15) jarigen wordt niet meer driekwart van het normbedrag toegekend.

In gevallen dat er sprake is van een zelfstandige individuele vervoersbehoefte die afwijkt van bovenstaande veronderstelling, wordt de financiële tegemoetkoming aangepast.

6.5.3 Een tegemoetkoming in de kosten van gebruik van een rolstoeltaxi

Vervoer per individuele rolstoeltaxi (over het algemeen een rolstoelbusje of een luxe personenwagen met de mogelijkheid hierin een persoon in een rolstoel gezeten te vervoeren) is over het algemeen duurder dan per gewone taxi.

Voor degenen die daarop aangewezen zijn omdat zij hun rolstoel niet kunnen verlaten en derhalve in hun rolstoel gezeten vervoerd moeten worden, wordt een bedrag toegekend dat de helft hoger is gelegen dan het normbedrag van de financiële tegemoetkoming voor het gebruik van een individuele taxi. Het gaat dan om een bedrag van 1½ keer het normbedrag van de financiële tegemoetkoming.

In een aantal gevallen heeft de belanghebbende zelf (of familie) een aangepaste rolstoelbus/auto aangeschaft, of is binnen de gezinssituatie ten behoeve van de belanghebbende een aangepaste rolstoelbus/auto aangeschaft. De aanpassingskosten kunnen op grond van de Wmo worden vergoed.

De aanschafkosten, alsmede de exploitatiekosten van een dergelijke bus c.q. auto zijn meestal hoger dan die van een gewone auto. In die gevallen waarin de belanghebbende zelf een rolstoelbus c.q. auto heeft aangeschaft en waarbij sprake is dat de belanghebbende medisch gezien in de rolstoel vervoerd moet worden, is het reëel om

het bedrag van de rolstoeltaxi toe te kennen in plaats van het normbedrag van de financiële tegemoetkoming voor de eigen auto.

6.5.4 Een al dan niet aangepaste gesloten buitenwagen

Een gesloten buitenwagen zal slechts aan de orde komen als de bovengenoemde voorzieningen geen adequate oplossing bieden en zal dus slechts zeer zelden geïndiceerd worden. Hierbij valt te denken aan belanghebbenden die wisselende temperatuursveranderingen slecht verdragen.

De gesloten buitenwagen is bedoeld voor belanghebbenden die zich vanwege de handicap niet in de open lucht kunnen/mogen verplaatsen of zich bij slechte weersomstandigheden in een gesloten voertuig moeten verplaatsen over zowel korte, als langere afstanden. Het gaat hier bijvoorbeeld om personen die aan ernstige hart- of longziekten lijden of een sterk gestoord thermoregulatiesysteem hebben. Een criterium hierbij is dat de belanghebbende tenminste 2/3 gedeelte van het jaar afhankelijk is van gesloten vervoer.

Een gesloten buitenwagen wordt in principe in natura (in bruikleen) verstrekt. Indien een dergelijke buitenwagen wordt verstrekt, wordt, indien noodzakelijk, een tegemoetkoming in de kosten van het gebruik van taxi dan wel auto c.q. derden vervoer verstrekt van maximaal de helft van het geldende normbedrag.

6.5.5 De bruikleenauto

De bruikleenauto wordt slechts verstrekt indien er geen andere adequate oplossingen zijn en als het bezit en gebruik van een auto, op basis van het inkomen, niet als algemeen gebruikelijk wordt gezien.

Een bruikleenauto kan zowel een (aangepaste) personenauto als een aangepaste bus zijn. Bedoeling van een voorziening als deze is dat hiermee alle vervoersbehoeften kunnen worden ingevuld, omdat het openbaar vervoer en een aanvullend systeem geen of onvoldoende mogelijkheden bieden. Daarnaast moeten ook andere oplossingen binnen de vervoersvoorzieningen van de Wmo geen goedkopere adequate oplossing bieden.

In veel gevallen zullen (combinaties van) andere vervoermiddelen een goedkopere adequate oplossing bieden voor het vervoerprobleem van belanghebbende. Een (aangepaste) auto of bus zal daarom slechts bij hoge uitzondering verstrekt worden. In bijzondere gevallen, waarin sprake is van een combinatie van vervoersvergoedingen (zoals bij een geval waarbij de auto mede wordt gebruikt voor schoolvervoer naar speciaal onderwijs, waarvoor een vergoeding voor leerlingenvervoer wordt verstrekt), kan van de normbedragen zoals die genoemd zijn in het “Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hardenberg 2011” worden afgeweken of per kilometer worden betaald.

Voor een bruikleenauto of -bus geldt bovendien dat deze alleen voor leefverkeer nodig is/gebruikt wordt. Bovendien geeft de gemeente een financiële tegemoetkoming in de gebruikskosten van de auto of de bus (voor brandstof, olie etc.).

Bij gecombineerd gebruik met bestemmingen met sociaal -/woonwerk- en/of onderwijskarakter, dient de Wet WIA eerst op haar toepassingsmogelijkheden worden beoordeeld.

Norm voor bruikleenauto

Als norm voor een te verstrekken auto, wordt een auto uit de compacte klasse gezien. Denk aan de Nissan Micra, Suzuki Alto of andere vergelijkbare merken en typen. Met deze klasse kan uiteraard niet worden volstaan als de belanghebbende voortdurend rolstoelgebonden is (en zelf mag autorijden). Ook hier geldt altijd: goedkoopst adequaat.

6.5.6 Auto's in bijzondere uitvoering

Een bus waarin men in de rolstoel zelf kan rijden zal in het kader van de Wmo nimmer verstrekt worden bij afweging van de verschillende pakketten (er zal immers altijd wel een goedkopere, adequate oplossing zijn). Anders ligt het bij een aangepaste bus voor kinderen die aangewezen zijn op een elektrische rolstoel. Dan is een dergelijke bus veelal de enige mogelijkheid om de kinderen (over grotere afstanden binnen de regio) te verplaatsen. Afgewogen moet worden of gebruik van een rolstoeltaxi of collectief systeem voldoende adequate oplossingen biedt.

De vergoeding voor auto's in bijzondere uitvoeringen wordt éénmaal in de zeven (7) jaar toegekend. Bij tussentijdse hernieuwde aanvraag wordt naar rato van de verstreken tijd een financiële tegemoetkoming verleend. Op de financiële tegemoetkoming wordt dan een mindering toegepast, gebaseerd op de eerdere tegemoetkoming voor hetzelfde type bijzondere uitvoering van de auto.

In beginsel zal om een bestelauto/-bus voor een rolstoelgebruiker toegankelijk te maken, slechts een systeem met oprijgoten worden vergoed.

6.5.7 Autoaanpassingen

Autoaanpassingen zijn er op gericht het gebruik van een auto voor de belanghebbende mogelijk te maken voor die belanghebbenden die op de auto aangewezen zijn voor het vervoer buitenshuis. Bij de verstrekking van autoaanpassingen is primair de vraag aan de orde of het mogelijk maken van het gebruik van de auto een goedkopere oplossing is dan de verlening van andere adequate vervoersvoorzieningen. Om in aanmerking te komen voor autoaanpassingen dient de belanghebbende te voldoen aan de wettelijke bepalingen ten aanzien van de noodzakelijke aantekening(en) op het rijbewijs (voor zover van toepassing). Zonder deze aantekening(en) worden geen autoaanpassingen toegekend.

Uitvoering:

Bij autoaanpassingen wordt uitgegaan van een volledig ingericht voertuig dat geschikt is voor personenvervoer. Qua uitrustingsniveau betekent dit een personenbus.

Vanuit de Wmo worden de volgende voorzieningen vergoed:

- Vlak maken van de vloer + afwerking marmoleum;

- Opvullen ruimte tussen de beide voorste stoelen met een hekje, noodzakelijk i.v.m. techn. voorschriften RDW (bij een 1,5 zitsbank vervalt dit);
- Systeem om rolstoel vast te zetten (incl. 2 elektrische retractors voorzijde);
- Oprijplateau oprijplaten 220 cm lengte (aluminium/staal)
- Kosten RDW keuring

Voor de hoogte van de bedragen die gehanteerd worden voor autoaanpassing wordt verwezen naar het “Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hardenberg 2011”.

Verwarming: Indien medisch noodzakelijk en de standaard verwarming niet voldoende snel temperatuur geeft worden de kosten van extra verwarming vergoed.

Niet vergoed worden de kosten van:

- Het bekleden van de wanden/plafond;
- Het toevoegen van ruiten en/of het gedeeltelijk afschermen van ruiten;
- Het verwijderen van het tussenschot;
- Extra verlichting;
- Extra stoelen;
- Overige extra opties, zoals airco, winterbanden, parkeer-assist, lm velgen.

6.5.7.1 Autoaanpassingen en kinderen

Sinds jaren geldt in de uitvoeringspraktijk de opvatting dat een gezin met kinderen tot 12 jaar als gezin moet kunnen worden vervoerd. Het is goed om deze praktijk formeel als beleid te hanteren.

Dit betekent dat autoaanpassingen worden vergoed om dit vervoer mogelijk te maken. Uiteraard geldt ook hier dat het moet gaan om de goedkoopst adequate aanpassingen.

6.5.7.2 Dagwaarde in relatie tot de aanpassingskosten

Het beleid is als volgt: de ouderdom van de auto is niet relevant. Er wordt een financiële tegemoetkoming verstrekt in de kosten van autoaanpassing ongeacht de leeftijd van de auto. Echter: Een financiële tegemoetkoming kan slechts éénmaal in de zeven jaar worden verstrekt. Afwijken van die termijn is mogelijk indien de nieuwe - of gewijzigde aanpassing noodzakelijk is als gevolg van objectief vastgestelde toename van lichamelijke beperking(en).

6.5.7.3 De speciale autostoel

Voor de verstrekking van vervoersvoorzieningen in de vorm van een speciale autostoel wordt in principe dezelfde benadering gevolgd als die bij autoaanpassingen.

Het vergoeden van de kosten van het aanpassen c.q. het vervangen van de autostoel is pas aan de orde als zich bij relatief korte afstanden (75 à 100 km.) of een relatief korte rijtijd (circa 1 uur) ernstige rugklachten voordoen, die een adequate zithouding noodzakelijk maken.

Betrokkene dient reeds bij de aanschaf van de auto rekening te houden met het zitcomfort, vooral als de zitklachten reeds aanwezig zijn.

6.5.7.4 Autozitjes en fietszitjes

Voor belanghebbende kinderen zijn speciale zitjes voor in de auto of op de fiets. Voor deze zitjes worden kuipvormige zitondersteuningselementen gebruikt. In het algemeen kan het kuipje dat bij een apart onderstel hoort niet als fiets- of autozitje gebruikt worden. Er moet dus een apart zitje aangeschaft worden. De verstrekking van auto- en fietszitjes valt onder de Wmo, hoewel het feitelijk geen vervoersvoorzieningen zijn. Deze voorzieningen maken het vervoer van kinderen op een verantwoorde manier echter wel mogelijk.

6.6 Aanvullende vervoersvoorzieningen

Bij de beoordeling of een belanghebbende in aanmerking komt voor een aanvullende vervoersvoorziening zal eerst moeten worden vastgesteld of volstaan kan worden met het CVV of een andere voorziening voor de middellange en lange afstand.

In individuele gevallen kan de gemeente een aanvullende vervoersvoorziening verstrekken. Dit betreffen vervoersvoorzieningen bedoelt voor de directe woonomgeving. De directe woonomgeving wordt gedefinieerd als “binnen een straal van 1 tot 1,5 kilometer rond de woning van de aanvrager. In de regel betreft het hierbij vervoersdoeleinden zoals het doen van boodschappen, familie en kennissen bezoeken, de bank bezoeken, de dokter bezoeken, enz, waarbij geldt dat de frequentie minimaal 3 maal per week is. Uitsluitend het gebruik voor recreatieve doeleinden is onvoldoende om in aanmerking te kunnen komen voor een aanvullende vervoersvoorziening. De compensatieplicht bestaat immers uit het opheffen van beperkingen in het verplaatsen in het kader van ‘leven van alledag’.

Indien er sprake is van een sterk verminderde mobiliteit, (als richtlijn geldt een beperking van de loopafstand tot minder dan 100 meter, al dan niet met gebruik van hulpmiddelen) dan is er een compensatieplicht voor een aanvulling op het vervoer voor langere afstanden. Door een zeer beperkte loopafstand kan bijvoorbeeld de winkel voor het doen van boodschappen wel worden bereikt, echter het verplaatsen in de winkel is niet mogelijk waardoor het doen van boodschappen belemmerd blijft. Voor alle aanvullende vervoersvoorzieningen geldt, dat deze de toetsing ‘goedkoopst adequaat’ moeten kunnen doorstaan.

Daarnaast gelden als indicatiecriteria voor aanvullende vervoersvoorzieningen de volgende uitgangspunten:

1. de belanghebbende kan zelfstandig veilig en adequaat met de voorziening aan het verkeer deelnemen;
2. de belanghebbende kan zelfstandig op- en afstappen (b.v. zelfstandig op de vervoersvoorziening plaatsnemen);
3. de belanghebbende kan zich zelfstandig verplaatsen nadat hij gebruik heeft gemaakt van de voorziening (op plaats van bestemming);
4. verplaatsing in de directe woonomgeving (1 tot 1,5 km rond de woning) moet voor betrokkene van belang zijn. De vervoersvoorziening is hierbij voorwaarde om zelfstandig te kunnen blijven functioneren;

5. de belanghebbende kan over de korte afstand geen gebruik meer maken van andere, algemeen gebruikelijke vervoersvoorzieningen, bijvoorbeeld: een (snor)fiets/scooter/spartamet of daarmee vergelijkbare voorzieningen.

6.6.1 Aanpassingen aan fiets/aangepaste fiets

Het meest gebruikelijke verplaatsingsmiddel is de fiets. De fiets is een zodanig normaal vervoermiddel, dat de fiets als algemeen gebruikelijk beschouwd kan worden. Om deze reden zal een fiets nooit voor verstrekking in aanmerking kunnen komen. Dit geldt evenzeer voor de spartamet, de bromfiets en de scooter. De spartamet c.q. fiets met vergelijkbare aandrijving en/of trapondersteuning wordt niet als algemeen gebruikelijk aangemerkt wanneer het voor de persoon in kwestie een niet algemeen gebruikelijk middel is. Een dergelijke fiets is voor iemand jonger dan 16 jaar niet algemeen gebruikelijk. Overigens behoren steeds meer voorzieningen aan fietsen tot het gebruikelijke marktaanbod (bijvoorbeeld vering, lage opstap etc.).

Een gewone fiets kan in sommige gevallen nog wel gebruikt worden, mits er enkele aanpassingen aangebracht worden. Het moet dan wel gaan om specifieke aanpassingen voor belanghebbenden, niet om algemene aanpassingen die de fiets alleen comfortabeler maken (algemeen gebruikelijk, bijv. handremmen, jasbeschermers, spatlappen, gelzadel). Het primaat bij deze verstrekking ligt bij het aanpassen van een gewone fiets, die al in bezit is van belanghebbende. Indien de aanpassingen aan deze fiets aangebracht kunnen worden, zal dat gebeuren. Een fiets met sec een lage instap voldoet aan het criterium algemeen gebruikelijk.

6.6.2 Driewiel fiets/vierwiel fiets

Driewiel fietsen of vierwiel fietsen worden speciaal gebruikt door belanghebbenden met een slecht evenwicht hetgeen het gebruik van een normale fiets gevaarlijk maakt. Ook andere groepen belanghebbenden zoals verstandelijk gehandicapten of motorisch gehandicapten kunnen gebaat zijn bij een dergelijke fiets.

Het gemeentelijk beleid geeft mogelijkheden voor het verstrekken van een driewiel fiets voor degenen die voor fietsvervoer daarop zijn aangewezen. Een normale (kinder)driewieler kan als algemeen gebruikelijk worden beschouwd en komt niet voor verstrekking in aanmerking. Alle driewiel fietsen voor kinderen in bijzondere uitvoering kunnen dat in principe wel. Onder kinderen wordt hier verstaan kinderen tot twaalf (12) jaar, of oudere kinderen met een verstandelijke handicap. Twaalf (12) jaar en ouder is de leeftijd waarop een kind zich als regel van de huiselijke omgeving begint los te maken en zich zelfstandig over grote afstanden gaat bewegen.

6.6.3 Tandem

Een tandem is een algemeen gebruikelijke voorziening, die via de reguliere handel verkrijgbaar is. Deze worden niet in het kader van de Wmo verstrekt. . . Wanneer een tandem in een bijzondere uitvoering (bijv. co-pilot) een rol heeft in het kader van het verplaatsen van alledag, kan een dergelijke tandem worden toegekend op grond van de Wmo.

6.6.4 Fiets als speelvoorziening

Kinderen tot elf (11) jaar kunnen in aanmerking komen voor de verstrekking van een driewiel fiets naast een tandem in speciale uitvoering, mits de driewiel fiets als speelvoorziening wordt gebruikt en de tandem (in speciale uitvoering) als vervoersmiddel.

Kinderen vanaf elf (11) jaar komen niet in aanmerking voor de verstrekking van een driewiel fiets naast een tandem in speciale uitvoering. Er zal een keuze gemaakt moeten worden die aansluit bij de individuele vervoersbehoefte c.q. verplaatsingsbehoefte. Bij verstandelijk gehandicapten is het verstandelijk niveau leidend voor de beoordeling van verstrekking van een speelvoorziening en niet de werkelijke leeftijd.

6.6.5 Handbike

De handbike is een fietsdeel dat aan een rolstoel wordt gekoppeld, zodat 'gefietst' kan worden met behulp van handaandrijving. Met de handbike wordt de actieradius van de rolstoelgebruiker aanzienlijk vergroot. Voor personen die voor hun verplaatsingen binnen- en buitenshuis aangewezen zijn op het gebruik van een rolstoel kan een handbike een efficiënt hulpmiddel zijn.

Voorwaarde voor het verstrekking van een aankoppel-handbike is dat de gebruiker in staat moet zijn zich met een handbike veilig in het verkeer te begeven.

Volgens een uitspraak van de Rechtbank Utrecht van 03-07-2008, nr. SBR 07/2706 moet naar de huidige technische en maatschappelijke inzichten een vastframe handbike op één lijn gesteld worden met een sportrolstoel. Deze kan worden aangemerkt als de opvolger van de marathonrolstoel. Een vastframe handbike wordt daarom niet verstrekt als vervoersvoorziening.

6.6.6 Rolstoelfiets

Een rolstoelfiets is een fiets waaraan een rolstoel gekoppeld of vastgezet kan worden.

6.6.7 Een open elektrische buitenwagen: de scootmobiel

6.6.7.1 Het proces

Als een belanghebbende op basis van de lichamelijke beperkingen is geïndiceerd voor een scootmobiel, moet worden vastgesteld:

1. welke scootmobiel de goedkoopst adequate oplossing is;
2. of de belanghebbende veilig aan het verkeer kan deelnemen.

Na het stellen van de indicatie wordt een functioneel programma van eisen gemaakt. Dit leidt naar de juiste scootmobiel. Vervolgens wordt met de klant een passing gedaan. Bij een passing wordt vastgesteld of inderdaad de juiste scootmobiel is geselecteerd. Tevens wordt er onder deskundige begeleiding een rijproef met belanghebbende uitgevoerd. Bij de rijproef wordt beoordeeld of de belanghebbende veilig aan het verkeer kan deelnemen.

Indien tijdens deze rijproef twijfels ontstaan over de vraag of de belanghebbende veilig aan het verkeer kan deelnemen, dan kunnen nog drie rijproeven worden uitgevoerd. Blijft de twijfel ook na de rijproeven, dan wordt de aanvraag afgewezen omdat de voorziening dan wordt beschouwd als niet goedkoopst adequaat. Dit gebeurt in goed overleg met de belanghebbende.

6.6.7.2 Lessen

Rijlessen

Als de scootmobiel wordt afgewezen omdat belanghebbende niet veilig aan het verkeer kan deelnemen (dit komt overigens nauwelijks voor), dan wordt de belanghebbende voor rijlessen doorverwezen naar de extramurale ergotherapie. Hiervoor dient de belanghebbende contact te leggen met de huisarts.

Deze rijlessen worden verzorgd vanuit het ziekenhuis te Hardenberg. Hiervoor is een route vastgesteld. Voor de laatste les neemt de ergotherapeut van het ziekenhuis contact op met de afdeling Wmo. Desgewenst neemt de gemeente kennis van de bevindingen van de ergotherapeut. De gemeente neemt de laatste les af. Indien de laatste les met een positief resultaat eindigt, neemt de gemeente ter plekke een nieuwe aanvraag in.

Gewenningslessen

Het kan gebeuren dat iemand langere tijd geen gebruik kon maken van de toegekende scootmobiel. Er kan dan onzekerheid zijn ontstaan in het gebruik van de scootmobiel. De belanghebbende moet dan opnieuw wennen aan het gebruik.

In die situaties kan de gemeente maximaal 3 gewenningslessen verzorgen. Het doel hiervan is om het (opnieuw) zelfstandig functioneren van de belanghebbenden te bevorderen: de juiste voorziening bij de juiste belanghebbende.

Ook na de aflevering van de scootmobiel kan het nodig zijn dat de belanghebbende in de directe woonomgeving (opnieuw) leert omgaan met de scootmobiel. In deze situatie kan de gemeente eveneens maximaal 3 gewenningslessen verzorgen.

6.6.7.3 Vervallen

6.7 Overige bepalingen vervoersvoorzieningen

6.7.1 Weigeren van vervoersvoorzieningen

Wanneer een (goedkoopst) adequate voorziening door de belanghebbende geweigerd wordt op gronden van stigmatisering, dan wordt door de gemeente geen (duurder) alternatief geboden. Wanneer iemand een voorziening afwijst zonder medische of andere steekhoudende beletselen, is de gemeente niet gehouden om een andere voorziening te verstrekken. Door het aanbieden van de voorziening voldoet de gemeente aan haar compensatieplicht.

6.7.2 Stalling

Met name vervoersvoorzieningen met een motor, maar ook de andere vervoersvoorzieningen moeten adequaat gestald kunnen worden. Bij accu's is het ook noodzakelijk dat de stalling droog is en er een aansluiting aanwezig is om de accu's op te kunnen laden.

De stalling moet goed toegankelijk zijn. Tevens moet het trottoir naar de stalling zijn voorzien van op-/afrijmogelijkheden. Afhankelijk van de situatie kunnen in de route naar de stalling en/of de toegang tot de stalling aanpassingen noodzakelijk zijn.

Als een dergelijke stallingsruimte niet aanwezig of niet adequaat is, dan moet deze situatie worden gecreëerd. Dit is dan namelijk onlosmakelijk verbonden met het verstrekken van de voorziening.

6.7.3 Onderhoud, keuringen en reparaties

Vervoersvoorzieningen hebben onderhoud nodig. Het soort onderhoud en de kosten van dit onderhoud variëren per type vervoersvoorziening. De belanghebbende wendt zich direct tot de leverancier voor onderhoudsbeurten en reparaties. Vooraf zijn gemeente en leverancier overeengekomen hoe vaak onderhoud nodig is. In een overeenkomst met de gebruiker en in een overeenkomst met de leverancier van de voorzieningen kunnen een aantal bepalingen omtrent onderhoud en vergoeding hiervan opgenomen worden.

Bovenstaande geldt alleen voor voorzieningen in natura. Voor voorzieningen waarvoor een PGB is verstrekt, wordt jaarlijks een bedrag voor onderhoud en reparatie verstrekt. De hoogte van het onderhoudsbedrag bedraagt per kalenderjaar maximaal 4% van de bruto consumentenprijs inclusief de individuele aanpassingen. Het bedrag wordt op declaratiebasis uitbetaald, onder overlegging van de desbetreffende facturen (zie artikel 6.2 van het Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hardenberg 2011)..

6.7.4 Accessoires

Accessoires worden slechts vergoed indien ze:

- a) functioneel zijn voor het gebruik van de verstrekking;
- b) medisch noodzakelijk zijn;
- c) niet algemeen gebruikelijk zijn;
- d) noodzakelijk zijn voor een duurzaam en/of veilig gebruik.

Het gaat hierbij om spiegels, stokhouders, schootskleden, beenzakken, et cetera.

Bij een aanvraag om verstrekking van een scootmobiel wordt vaak verzocht om verstrekking van een schootskleed of voetenzak. Als regel wordt een schootskleed of voetenzak uitsluitend verstrekt bij:

- ernstige sensibiliteitsstoornissen van met name het temperatuurgevoel in verband met het gevaar voor bevriezen;
- dermate gestoorde ADL-functies dat men zich niet zelfstandig warm kan aankleden.

6.7.4.1 Wensen belanghebbenden

Met wensen van belanghebbenden voor medisch niet noodzakelijke voorzieningen, aanpassingen en/of accessoires, houdt de gemeente rekening als er geen meerkosten zijn. Indien van meerkosten wèl sprake is, dan kan de gemeente medewerking verlenen op voorwaarde dat:

- de gemeente eigenaar blijft van de voorziening, inclusief de uitvoering van de wens;
- alle kosten worden (óók eventuele reparatie en/of voorrijdkosten) betaald door de belanghebbende;
- de betreffende voorzieningen, aanpassingen en accessoires eenvoudig verwijderbaar zijn zodat herverstrekking niet wordt belemmerd;
- indien een andere voorziening wordt geïndiceerd of de voorziening komt om een andere reden terug in depot, de kosten die de gebruiker heeft gemaakt worden niet vergoed;

- de belanghebbende schriftelijk verklaart dat hij de gemeente eenmalig machtigt tot het afschrijven van het bedrag van meerkosten.

6.7.5 Autoverzekering/verzekering andere mogelijke hulpmiddelen

Kosten van een hogere verzekering, doordat de auto een hogere waarde krijgt door autoaanpassingen, komen niet voor een financiële tegemoetkoming in aanmerking.

6.7.6 Collectieve vervoersvoorziening

In verband met bijvoorbeeld brandveiligheidseisen (waarbij maar een beperkt aantal scootmobielen in het gebouw zijn toegestaan) kan het voorkomen dat bewoners van een verzorgingshuis gebruik zullen maken van een aantal vervoersvoorzieningen die door de gemeente ter beschikking zijn gesteld, bestemd voor collectief gebruik.

6.7.7 Verzekering

De vervoersvoorzieningen in natura die in bruikleen verstrekt worden, zijn WA-verzekerd. De belanghebbende ondertekent een bruikleenovereenkomst. Hierin is opgenomen dat de belanghebbende 'als een goed huisvader' zorgt voor de voorziening. Deze dient dan ook zelf zorg te dragen voor verzekering van de voorzieningen tegen diefstal en brand (inboedelverzekering).

Wanneer een belanghebbende de leeftijd van 16 jaar nog niet heeft bereikt en een gemotoriseerde vervoersvoorziening krijgt toegewezen via de Wmo, dient er een ontheffing aangevraagd te worden voor het gebruik van deze voorziening (via afdeling Infrastructuur).

6.8 Aangrenzende wetgeving vervoer

6.8.1 Begeleiderskaart openbaar vervoer

Voor het openbaar vervoer is een zogenaamde begeleiderskaart beschikbaar. Een belanghebbende die over een begeleiderskaart beschikt, kan in het openbaar vervoer, terwijl hij zelf wel betaalt, gratis een begeleider meenemen.

Voor een aantal belanghebbenden, die medisch gezien wel gebruik kunnen maken van het openbaar vervoer, kan het noodzakelijk zijn dat zij bij het reizen begeleid worden. Dit betreft:

- visueel belanghebbenden: kunnen in vreemde situaties grote moeite hebben de vertrekplaats van bussen te vinden;
- auditief belanghebbenden: kunnen op een station de omroepberichten veelal niet verstaan, zodat zij van belangrijke informatie verstoken blijven;
- motorisch belanghebbenden: de ontoegankelijkheid van de openbare weg en van het openbaar vervoer kan de oorzaak zijn van een noodzakelijke begeleider bij het verplaatsen.

6.8.2 Vervoer van en naar werk/school

Wanneer een belanghebbende ten behoeve van zijn werk (of scholing) een voorziening voor het verplaatsen nodig heeft dient de uitvoeringsinstelling behalve deze voorzieningen eveneens een voorziening te treffen om het zich verplaatsen in het kader van de vrije tijd mogelijk te maken.

Op 1 juli 1998 is de wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen (wet WIA) van kracht geworden. Op basis van deze wet kunnen onder meer vervoersvoorzieningen worden verstrekt om de werkplek te bereiken. Als de WIA bevoegd is, zal in deze situatie ook het leefvervoer door de uitvoeringsinstelling (UVI) meegenomen worden.

Soms zal zich de situatie voordoen dat een (aangepaste) bus gebruikt wordt om een kind naar en van school te brengen. In zoverre dit niet valt onder de wet leerlingenvervoer (door de gemeente uitgevoerd) kan hier sprake zijn van een WIA-voorziening omdat het gaat om vervoer in het kader van onderwijs. Voor de WIA is de wet leerlingenvervoer echter een voorliggende voorziening, voor zover het speciaal onderwijs of voortgezet speciaal onderwijs betreft.

6.8.3 Vrijwilligerswerk

Vrijwilligerswerk behoort tot "het leven van alledag" en wordt verricht door zowel mensen zonder, als door mensen met lichamelijke beperkingen. Voor vervoer naar vrijwilligerswerk kan gebruik worden gemaakt van het CVV. Naast het gebruik van het CVV worden vanuit de Wmo geen kosten in verband met vervoer naar vrijwilligerswerk vergoed. Deze komen als regel voor rekening van de vrijwilliger zelf. Als het werk wordt verricht voor een instelling, dan is het aan de instelling zelf om de vrijwilliger al dan niet in kosten tegemoet te komen.

6.8.4 Vervoersvoorzieningen t.b.v. bewoners van een Awbz-instelling

Deze vervoersbehoefte zal in de meeste gevallen beduidend minder zijn dan de vervoersbehoefte van zelfstandig wonende belanghebbenden, omdat een groot deel van het leven van alledag van deze belanghebbende in de instelling plaatsvindt. Dit is mede afhankelijk van het soort instelling. Daarnaast organiseert de instelling vaak diverse activiteiten. Dit betekent dat de vervoersbehoefte van een bewoner lager is dan de vervoersbehoefte van een zelfstandig wonende belanghebbende. Er wordt van uitgegaan dat deze vervoersbehoefte ongeveer de helft is van de vervoersbehoefte van zelfstandig wonende belanghebbenden. In principe wordt dan ook aan bewoners van een instelling een gedeeltelijke (50%) vervoersvoorziening toegekend.

In gevallen dat er sprake is van een zelfstandige individuele vervoersbehoefte die afwijkt van bovenstaande veronderstelling, wordt de financiële tegemoetkoming aangepast.

De aanspraken van belanghebbenden in de Awbz-instellingen zijn geregeld in het 'Besluit Zorgaanspraken bijzondere ziektekostenverzekering' en de daarop gebaseerde 'Regeling nadere regels zorgaanspraken Awbz'. Daarbij moet onderscheid gemaakt worden tussen verschillende vervoerssoorten:

1. Vervoer dat past in de behandeling/therapie (bijv. een opgenomen psychiatrisch patiënt die onder begeleiding weer moet leren zich in de samenleving te bewegen) behoort tot de intramurale Awbz-verstrekking en wordt vanuit de Awbz vergoed. Ook het vervoer naar dagbehandeling en nachtopvang in verpleeghuizen en dagopvang in verzorgingshuizen - onder meer in het kader van substitutieprojecten - wordt door de instelling georganiseerd en vanuit het instellingsbudget vergoed.

2. Vanuit het (instellings)budget en uit eventuele eigen betaling van de bewoners van Awbz-instellingen wordt het vervoer voor de door de instelling georganiseerde recreatieve activiteiten bekostigd.
3. Het vervoer dat noodzakelijk is voor de opname in de instelling en bij ontslag uit de instelling, valt voor verzekerden onder de “Zorgverzekeringswet”. Het vervoer van bewoners in Awbz-instellingen die vanuit de instelling voor een behandeling naar een ziekenhuis of therapeut moeten (ambulancevervoer), wordt uit hoofde van het Besluit ziekenvervoer bekostigd.
4. Voor sommige bewoners van Awbz-instellingen die de inkomensafhankelijke eigen bijdrage voor intramurale zorg Awbz zijn verschuldigd, kunnen de kosten voor vervoer een aftrekpost vormen bij de inkomensvaststelling voor deze eigen bijdrage. Het betreft hier aftrekbare revalidatiekosten; dit zijn de kosten van vervoer van en naar de instelling en de eigen woonruimte indien deze kosten moeten worden gemaakt in verband met weekendverlof of vergelijkbaar verlof in de eigen woonruimte.

Het vervoer van kinderen naar een medisch kinderdagverblijf wordt vergoed op grond van de Awbz.

6.8.5 Vervoer tijdens bezoek in de weekends

Voor bewoners van Awbz-instellingen zijn de reguliere Wmo-regels van toepassing, rekening dient gehouden te worden met wat de gemeente daartoe heeft geregeld. Dit betekent ook dat het vervoer in het kader van het leven van alle dag tot de lokale/regionale verplaatsingen beperkt is. De gemeente heeft geen compensatieplicht ten aanzien van vervoer in het weekend, wanneer het vervoer plaatsvindt in een andere gemeente (bijv. woonplaats ouders), tenzij er sprake is van een uitzonderingssituatie. Van een dergelijke uitzonderingssituatie is sprake indien komt vast te staan dat er sprake is van dusdanige wezenlijke - uitsluitend door persoonlijk bezoek te onderhouden - contacten dat zonder deze vereenzaming of sociaal isolement optreedt. Een belangrijk aspect hierbij is het bezoeken van het ouderlijk huis. Volgens een uitspraak van de CRvB d.d. 27-11-1998 nr. 98/940 in het kader van de Wvg kan het bezoek aan de ouders voor betrokkene zo belangrijk zijn dat vereenzaming optreedt als ieder bezoek onmogelijk zou zijn. Bij de toekenning van de voorziening mag rekening gehouden worden met het gegeven dat de ouders en ook andere familie op bezoek kunnen komen en er in de instelling activiteiten plaatsvinden. (Dit betekent dat niet elk weekend bij de ouders doorgebracht behoeft te worden om vereenzaming te voorkomen. Omtrent de frequentie van het bezoek aan de ouders bestaat nog geen volledige duidelijkheid. Dit zal van geval tot geval bekeken moeten worden en is mede afhankelijk van de mate waarin de ouders en andere familieleden op bezoek kunnen komen.) In de gemeente Hardenberg wordt een frequentie van 15 x per jaar gehanteerd.

6.8.6 Bovenregionaal vervoer

De compensatieplicht van de gemeente beperkt zich in eerste instantie tot de directe leefomgeving van de Wmo-gerechtigde en het leven van alledag, slechts bij hoge uitzondering kan dit worden uitgebreid. De Centrale Raad van Beroep hanteerde in het kader van de Wvg als uitgangspunt dat slechts uitzonderingen dienen te worden gemaakt op de stelregel dat de zorgplicht van de gemeente zich beperkt tot het

lokale/regionale vervoer, indien er in redelijkheid moet worden geconcludeerd dat er sprake is van dusdanig wezenlijke (uitsluitend door persoonlijk bezoek te handhaven) bovenregionale contacten, dat betrokkene bij het wegvallen daarvan in een sociaal isolement zou geraken.

Indien beroep wordt gedaan op een vervoersvoorziening in het kader van bovenregionaal vervoer dient aan een aantal voorwaarden te worden voldaan (zie artikel 22 lid 1 van de Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Hardenberg 2011):

1. In de eigen directe woon- en leefomgeving zijn weinig tot geen sociale contacten waardoor men niet deelneemt aan het sociale leven;
2. Het bovenregionale contact is zo wezenlijk en kan alleen eenzijdig (alleen door persoonlijk bezoek van de belanghebbende) ingevuld worden en niet op een andere wijze (bijvoorbeeld via de telefoon of internet) , dat het een uitzondering vormt op de stelregel dat de regio waarin de zorgplicht geldt beperkt is;
3. Het niet hebben van deze bovenregionale contacten zou tot sociale vereenzaming kunnen leiden.

In de rechtspraak wordt er van uitgegaan dat als iemand ergens reeds enige tijd woont, dat men ook invulling heeft gegeven aan "het leven van alledag" en dus voldoende sociale contacten heeft opgebouwd. De gemeente Hardenberg sluit zich aan bij deze jurisprudentie.

7.1 Algemene uitgangspunten bij selectie rolstoel

Met het oogmerk van kostenbeheersing is het beleid van de gemeente gericht op het zoveel mogelijk herverstrekken van voorzieningen. Ook bij rolstoelen is dat het geval.

Indien blijkt dat er beperkingen zijn, waardoor de belanghebbende in belangrijke mate aangewezen is op zittend verplaatsen, is een rolstoel de meeste adequate voorziening om de mobiliteitsbeperking van de belanghebbende te verminderen. Vervolgens is de selectie van de rolstoel aan de orde.

Het selecteren van een rolstoel is maatwerk. De gebruiker moet er goed mee overweg kunnen en de rolstoel moet bruikbaar zijn om zich te kunnen verplaatsen in en om de woning.

Een aantal factoren speelt bij iedere selectie een rol:

- het gebruik;
- het gebruiksgebied;
- de aandrijving;
- de zithouding;
- de meeneembaarheid;
- antropometrische gegevens.

Op basis van deze factoren wordt een programma van eisen (PVE) opgesteld waaraan de rolstoel moet voldoen om een adequate voorziening te zijn voor de betreffende gebruiker. Aan de hand van dit programma van eisen wordt de goedkoopst adequate rolstoel geselecteerd.

7.1.1 Het gebruik

Tot de factor gebruik worden zowel de gebruiksfrequentie, de gebruiksduur als het gebruiksdoel gerekend. Bij gebruiksfrequentie en gebruiksduur wordt gekeken hoe vaak de rolstoel over een bepaalde periode gebruikt wordt.

Het gebruiksdoel van een rolstoel is, in het kader van de Wmo, in eerste instantie verplaatsing in en rond de woning. Een rolstoel wordt dus primair beschouwd als een verplaatsingsmiddel. Met name voor de groep gebruikers die volledig rolstoelafhankelijk is, heeft de rolstoel echter een multifunctioneel karakter. De rolstoel is niet alleen een verplaatsingsmiddel, maar kan tegelijkertijd ook dienen als werkstoel, ruststoel, sportrolstoel. Bij de keus voor een rolstoel moet hiermee rekening gehouden worden. Indien een rolstoel voor meerdere activiteiten geschikt moet zijn, moeten zekere concessies gedaan worden (bijvoorbeeld ten aanzien van de zithouding) of moeten meerdere rolstoelen verstrekt worden, bijvoorbeeld een ruststoel en een sportstoel. Uitgangspunt blijft echter dat de rolstoel in eerste instantie een verplaatsingsmiddel is. Bij bepaalde aanvragen is het van belang dit uitgangspunt in het oog te houden.

Een voorbeeld ter illustratie. Een bewoonster van een verzorgingshuis heeft voor het verplaatsen in en om het verzorgingshuis bijvoorbeeld een eenvoudige rolstoel (duwwandelwagen) nodig. De rolstoel is uitsluitend bedoeld voor korte afstanden en een speciale zitting is dan ook niet nodig. Wanneer zij niet vervoerd hoeft te worden, kan zij in een gewone stoel zitten. Voor het verzorgend personeel is het echter prettig en tijdbesparend om de betreffende bewoonster de hele dag in de rolstoel te laten zitten in plaats van steeds te helpen bij het maken van transfers van een gewone stoel naar de rolstoel en omgekeerd. In een dergelijke situatie kan het voorkomen dat voor deze bewoonster van een verzorgingshuis een rolstoel wordt aangevraagd die niet alleen geschikt is voor verplaatsing in en om het verzorgingshuis, maar ook om de gehele dag in te zitten. Het gaat dan om een relatief dure rolstoel met specifieke zitgedeelte voor een goed zitcomfort in plaats van een relatief goedkope eenvoudige duwwandelwagen. Hoewel een dergelijke aanvraag vanuit het standpunt van een verzorgingshuis begrijpelijk is, ligt het niet voor de hand dat de gemeente in het kader van de Wmo relatief dure rolstoelen verstrekt om het werk van personeel van verzorgingshuizen te verlichten. Het accent komt dan immers te liggen op verzorging en niet op verplaatsing. In het genoemde voorbeeld zal de gemeente in principe dan ook volstaan met een eenvoudige duwwandelwagen om aan haar compensatieplicht te voldoen

7.1.2 Het gebruiksgebied

Er zijn drie gebruiksgebieden te onderscheiden: gebruik binnen, gebruik buiten en gebruik binnen en buiten. Bij de keus van een type rolstoel dient meegewogen te worden of de rolstoel overwegend binnen of buiten gebruikt wordt. Aan rolstoelen voor overwegend buitengebruik worden hoge eisen gesteld aan met name de stabiliteit en de manoeuvreerbaarheid, dat wil zeggen het vermogen van de rolstoel hellingen en drempels te nemen, te draaien en rechtuit te rijden. Bij buitenrolstoelen is verder de actieradius van belang, dat wil zeggen het aantal kilometers dat gereden kan worden zonder dat de accu behoeft te worden opgeladen. Bij rolstoelen voor binnenshuis gelden met name eisen als een beperkte draaicirkel en zodanige afmetingen dat eenvoudig transfers te maken zijn.

7.1.3 De aandrijving

Aandrijving kan op drie verschillende manieren geschieden:

- door middel van het eigen lichaam;
- door het bedienen van een aandrijfmechanisme;
- voortduwen door anderen.

Voor het aandrijven van de rolstoel met het eigen lichaam is kracht nodig. Niet alleen kracht om de rolstoel op gang te brengen, maar ook duwkracht om de rolstoel op gang te houden gedurende een bepaalde tijd. Afhankelijk van de fysieke mogelijkheden van de gebruiker wordt gekozen voor een bepaalde aandrijving (hoepels achter of voor, hefboom, koffiemolen).

Onder het bedienen van een aandrijfmechanisme wordt zowel het bedienen van de rem als het besturen van een elektrische rolstoel verstaan. Hierbij zijn de volgende vragen van belang: beschikt de gebruiker over voldoende armfuncties om te remmen en te sturen of zijn aanpassingen noodzakelijk en heeft hij voldoende oriëntatievermogen en verkeersinzicht om aan het verkeer buitenshuis deel te nemen?

Indien gekozen wordt voor een duwrolstoel is het essentieel na te gaan of de begeleider over voldoende kracht en uithoudingsvermogen beschikt om de rolstoelgebruiker voort te duwen, ook over langere afstanden. Verder is het zaak na te gaan of het gebruiksgebied geschikt is om een rolstoel te duwen. Bij het aanmeten van de rolstoel dient tenslotte rekening gehouden te worden met de lengte van de begeleider in verband met de hoogte van de duwhandvatten.

7.1.4 De zithouding

Mensen die het grootste deel van de dag in een rolstoel doorbrengen hebben belang bij een goede actieve dan wel passieve zithouding en een rust/slaaphouding. De diverse onderdelen van een rolstoel die het lichaam raken, dienen dan ook in afmeting goed aan te sluiten op de lichaamsmaten van de gebruiker. Er zijn diverse soorten zit-opbouwen, al dan niet met anti-decubitusmateriaal, welke onder meer kunnen bestaan uit verschillende zittingen, rugleuningen, armsteunen, zijpelotters maar ook speciale zitorthesen (op maat gemaakte zitschalen). Om een goede, actieve zithouding te bevorderen en de druk op het lichaam te ontlasten zijn er verder instelbare of kantelbare zittingen en rugleuningen verkrijgbaar.

De benodigde zithouding is niet alleen afhankelijk van de handicap/functionele beperking, maar ook van de activiteiten die vanuit de rolstoel worden ondernomen. De rolstoel moet dan ook vaak een multifunctioneel karakter hebben. De gebruiker moet immers vanuit zijn rolstoel zichzelf kunnen verzorgen, zich kunnen ontspannen, het huishouden kunnen doen en allerlei andere dagelijkse activiteiten kunnen verrichten. Voor zelfverzorging is het bijvoorbeeld nodig dat de gebruiker eenvoudig transfers kan maken van de rolstoel naar het bed of het toilet.

7.1.5 De meeneembaarheid

Indien de gebruiker de rolstoel eenvoudig moet kunnen transporteren, is het van belang dat de rolstoel door de gebruiker eenvoudig ineengeklapt, opgevouwen of gedemonteerd kan worden. Op die manier kan de rolstoel meegenomen worden in een kofferbak of achter de bestuurdersstoel.

7.1.6 Antropometrische gegevens

Om een goed passende rolstoel te verstrekken, moet de rolstoel letterlijk aangemeten worden aan de lichaamsmaten van de gebruiker (antropometrische gegevens). Dit aanmeten is niet alleen voor het zitcomfort van belang, maar ook voor een optimaal gebruik van de rolstoel. Een voorbeeld ter illustratie: voor gebruik in huis is het wenselijk dat de rolstoel zo smal en laag mogelijk is. Hierdoor is immers de draaicirkel relatief klein en maken de armleuningen minder kans tegen tafelbladen te stoten.

7.2 Soorten rolstoelen

Rolstoelen worden onderscheiden in rolstoelen voor incidenteel, partieel en continue gebruik. Ook wordt onderscheid gemaakt in rolstoelen die uitsluitend voor binnen of buitengebruik geschikt zijn dan wel zowel voor binnen als buiten. Rolstoelen die binnenshuis gebruik worden moeten in ieder geval een kleine draaicirkel hebben en bed, toilet, wastafel moet goed te benaderen zijn. Deze rolstoelen zijn dan relatief smal en licht. Bij rolstoelen voor buitenshuis is vooral stabiliteit op ongelijk wegdek van belang

en de mogelijkheid om hindernissen als stoepen en hellingen te nemen. Dergelijke rolstoelen zijn dan ook vaak relatief zwaar.

7.3 Handbewogen rolstoelen

In algemene zin wordt onderscheid gemaakt tussen zelfbewegers en duwwandelwagens.

7.3.1 Zelfbeweger

De zelfbeweger is een handbewogen rolstoel die door de belanghebbende zelf door middel van hoepels (of soms hefbomen) wordt voortbewogen. Besturing van deze zelfbeweger vereist een goede arm- en handfunctie en een redelijk uithoudingsvermogen. Zelfbewegers voor belanghebbenden met een goede armfunctie hebben in het algemeen kleine wielen voor en grote wielen met hoepels achter.

7.3.2 Duwwandelwagen

De duwwandelwagen heeft zowel voor als achter kleine (zwenk)wielen en kan verstrekt worden indien:

- de belanghebbende een verminderde of geen hand- en/of armfunctie heeft;
- de rolstoel niet voor continu gebruik bedoeld is;
- een begeleider in de gelegenheid is de rolstoel te duwen;
- om medische redenen niet kan worden volstaan met een zelfbeweger.

In de praktijk worden duwwandelwagens zelden ingezet. Meestal kan hetzelfde worden bereikt met zelfbewegers, welke beter kunnen worden herverstrekt.

7.4 Elektrische rolstoelen

7.4.1 Algemeen

Een belanghebbende is aangewezen op een elektrische rolstoel als de loop-/stafunctie beperkt is, directe mechanische besturing vanwege een gebrekkige arm- en handfunctie niet mogelijk is, meer individuele aanpassingen aan het hulpmiddel nodig zijn; (en) gebruik van een duwwandelwagen niet mogelijk is, omdat:

- de rolstoel voor continu gebruik nodig is; (of)
- niemand de rolstoel kan duwen.

Elektrisch aangedreven rolstoelen zijn voor het sturen en rijden meestal voorzien van een zogenaamde joystickbesturing (een pookje dat in vier richtingen verplaatsbaar is om rijbeweging en -snelheid te bepalen).

De elektrische rolstoel is een verplaatsingsmiddel voor binnen de woning en/of in de directe woonomgeving van de belanghebbende.

7.4.2 Elektrische rolstoel in verzorgingshuis

Een elektrische rolstoel wordt aan een bewoner in een verzorgingshuis verstrekt indien:

- betrokkene een voldoende zelfstandige verplaatsingsbehoefte heeft in de eigen wooneenheid en buiten het verzorgingshuis;
- betrokkene in staat is met een elektrische rolstoel om te gaan, gelet op de stoornissen en beperkingen die betrokkene heeft.

In de verplaatsingsbehoefte binnen het verzorgingshuis wordt door het personeel voorzien.

7.5 Sportrolstoelen

Specifiek voor sportbeoefening door belanghebbenden zijn typen sportrolstoelen ontwikkeld, zoals de marathon- of sprintrolstoel, de basketbalrolstoel en de tennisrolstoel. De ontwikkelingen rond sportrolstoelen staan niet stil en er komen steeds nieuwe typen sportrolstoelen op de markt.

De voorwaarde voor het verstrekken van een sportrolstoel is lidmaatschap bij een (sport)vereniging. Er wordt een forfaitaire financiële tegemoetkoming verstrekt waarmee men zelf keuzen kan maken. Bij sportrolstoelen is die keuze voor de hand liggend, want afhankelijk van de sport die men beoefent kan een (totaal) andere rolstoel nodig zijn. Het gebruik maken van speciale sportrolstoelen die een vereniging tijdelijk ter beschikking stelt, is niet ongebruikelijk voor iemand die in de praktijk geen ervaring heeft opgedaan met de rolstoelsport. Om te voorkomen dat er een sportrolstoel wordt aangeschaft die na enkele keren sporten niet meer wordt gebruikt omdat het toch niet goed bevalt, moet men aan kunnen tonen dat men frequent de sport beoefent/ gaat beoefenen. Met het overhandigen van een lidmaatschap kan belanghebbende zijn motivatie aantonen.

Belanghebbenden kunnen eenmaal per drie jaar op declaratiebasis een forfaitaire financiële tegemoetkoming ontvangen voor zowel aanschaf als onderhoud van een sportrolstoel.

Belanghebbenden kunnen zelf bepalen welke sportrolstoel zij willen aanschaffen. Indien de kosten van de gekozen sportrolstoel hoger zijn dan dit bedrag, dient de gebruiker de meerkosten zelf te betalen.

Sportrolstoelen kunnen worden verstrekt naast de 'gewone' rolstoel als verplaatsingsmiddel. Bij de verstrekking van een forfaitaire financiële tegemoetkoming voor een sportrolstoel wordt uitgegaan van het niveau van recreatiesport.

Belanghebbenden die speciale rolstoelen nodig hebben om sport op topniveau te bedrijven, dienen uit eigen middelen of door middel van sponsoring de benodigde financiën bijeen te brengen.

De financiële tegemoetkoming mag alleen worden aangewend voor de aanschaf van een sportrolstoel.

7.6 Kinderrolstoelen

Kinderrolstoelen moeten zeer wendbaar zijn om kinderen optimale bewegingsvrijheid te geven en te stimuleren actief te zijn. Vanaf het moment dat kinderen normaliter kunnen lopen, kunnen ze in principe ook gebruik gaan maken van een rolstoel.

Kinderen die een zo beperkte arm- en/of handfunctie hebben dat zij zijn aangewezen op een elektrische rolstoel, zijn in het algemeen vanaf ongeveer hun vierde jaar in staat een elektrische rolstoel te bedienen.

7.6.1 Buggy's en wandelwagens

Belanghebbende kinderen die nog niet toe zijn aan een rolstoel kunnen worden vervoerd in een aangepaste buggy of wandelwagen. Buggy's bieden relatief weinig ondersteuning

en zijn dan ook bedoeld voor kinderen met een redelijke zitfunctie. Bij een gehandicapt kind met een lichaamsgewicht van meer dan 16 kg is een buggy niet meer algemeen gebruikelijk. Deze buggy's vallen onder de Wmo. Een aangepaste buggy wandelwagen is vaak breder en groter.

7.6.2 Zitondersteuningselementen

Voor belanghebbende kinderen die niet in een gewone kinderstoel kunnen zitten, zijn er zogenaamde zitondersteuningselementen. De specifieke kuipvorm van deze zitondersteuningselementen hebben als doel vergroeiingen te voorkomen. De kuipen kunnen op een onderstel geplaatst worden. Er zijn twee soorten onderstellen beschikbaar: met kleine wielen voor gebruik binnenshuis en met grote wielen voor gebruik buitenshuis. Voor zover deze elementen op een rolonderstel zitten, worden ze gezien als een voorloper van een rolstoel.

Afhankelijk van hoe de spierfunctie van een kind zich ontwikkelt, kan een kind na verloop van tijd van een zitondersteuningselement overgaan naar een kinderrolstoel of aangewezen blijven op een duwwandelwagen met zitorthesen.

7.6.3 Speciale kleding

Wanneer een zitorthese geïndiceerd is, kan men in aanmerking komen voor winter- of zomerjas voor de belanghebbende. Het betreft speciaal voor de belanghebbende gemaakte kleding.

7.6.4 Speelvoertuigen

Er zijn voor jonge belanghebbende kinderen voorzieningen die het midden houden tussen (therapeutische) speelvoorzieningen en mobiliteitshulpmiddelen. Concreet gaat het daarbij om speelmobielen (zoals Vliegende Hollanders) en kruiwagens. De verstrekking van deze speelvoertuigen valt onder de Wmo. Voor de ontwikkeling van belanghebbende kinderen tot 4 jaar zijn deze speelvoertuigen belangrijke voorzieningen. Het is een voorbereidende fase op het zich zelfstandig kunnen verplaatsen.

7.6.5 Sta/zitrolstoelen

Vanuit therapeutisch oogpunt is het belangrijk dat kinderen niet de hele dag in een rolstoel zitten, maar van tijd tot tijd rechtop kunnen staan en zich staand kunnen voortbewegen. Hiertoe zijn rolstoelen ontwikkeld, waar het zitgedeelte vervangen kan worden door een sta-gedeelte. De financiering van deze rolstoelen is problematisch. Het sta-gedeelte van de rolstoel is therapeutisch bedoeld en komt niet voor vergoeding via de Wmo in aanmerking. Vanuit de Awbz kan wel de rolstoel met sta-gedeelte vergoed worden, maar niet het zitgedeelte. Het is dan ook aan te bevelen in voorkomende gevallen met de betreffende zorgverzekeraar contact op te nemen om te bekijken of gezamenlijke financiering van een dergelijke combinatierolstoel mogelijk is.

7.7 Overige rolstoelen

7.7.1 Aanpassingen aan rolstoelen

Het is tegenwoordig mogelijk diverse maatvoeringen van rolstoelen standaard te leveren. Desondanks is het vaak nodig om individuele aanpassingen (adaptaties) te realiseren om een rolstoel te verkrijgen die adequaat is. Een deel van deze aanpassingen

kan worden gerealiseerd door standaardcomponenten aan de rolstoel toe te voegen. Een ander deel van de benodigde aanpassingen zal individueel en op maat gemaakt moeten worden in de werkplaats van een leverancier of een revalidatiecentrum door een adaptatietechnicus. Met name deze laatste, individuele aanpassingen kunnen kostbaar zijn door de arbeidstijd die met het ontwerpen en vervaardigen van de aanpassing gemoeid is. Deze aanpassingen vallen onder de compensatieplicht van de gemeenten en dienen vergoed te worden.

7.7.2 Accessoires

Tot accessoires worden gerekend middelen als: spiegels, stokhouders, been- en voetenzak, schootskleed, winterbekleding, overtrekhoezen om de rolstoel tegen neerslag te beschermen en spaakbeschermers. Alleen die accessoires worden vergoed die functioneel zijn voor het gebruik van de verstrekking en die:

- a) medisch noodzakelijk zijn;
- b) niet algemeen gebruikelijk zijn;
- c) noodzakelijk zijn voor een duurzaam en/of veilig gebruik.

7.7.3 Wensen belanghebbenden

Met wensen van belanghebbenden voor medisch niet noodzakelijke voorzieningen, aanpassingen en/of accessoires, houdt de gemeente rekening indien er voor de gemeente geen meerkosten zijn. Indien van meerkosten wel sprake is, dan kan de gemeente medewerking verlenen op voorwaarde dat:

- de gemeente eigenaar blijft van de voorziening, inclusief de uitvoering van de wens;
- alle kosten worden (óók eventuele reparatie en/of voorrijdkosten) betaald door de belanghebbende;
- de betreffende voorzieningen, aanpassingen en accessoires zijn eenvoudig verwijderbaar zodat herverstreking niet wordt belemmerd;
- indien een andere voorziening wordt geïndiceerd of de voorziening komt om een andere reden terug in depot, worden de kosten die de gebruiker heeft gemaakt niet vergoed;
- de belanghebbende schriftelijk verklaart dat hij de gemeente eenmalig machtigt tot het afschrijven van het bedrag van meerkosten;
- De voorziening wordt pas geleverd als het bedrag van meerkosten is bijgeschreven op de rekening van de gemeente.

7.7.4 Anti-decubituskussen

Anti-decubituskussens worden regelmatig toegepast bij rolstoelen om doorzitten te voorkomen. Een anti-decubituskussen wordt in de rolstoel verstrekt indien:

- men beperkingen ondervindt bij het gaan verzitten en/of verliggen;
- men de huidplekken waar druk en/of wrijving op staat als pijnlijk ervaart;
- er rode vlekken ontstaan op de huidplekken waar druk en/of wrijving op staat;
- men continue gebruik dient te maken van de zitvoorziening en hierin pijnklachten heeft ontwikkeld.

Losse antidecubituskussens in normale (zit)stoelen vallen niet onder de Wmo.

7.7.5 Rolstoeltraining

Het goed kunnen omgaan met een rolstoel vereist een zekere vaardigheid die door middel van rolstoeltraining kan worden verkregen.

Bij de passing van een rolstoel wordt gekeken of de belanghebbende om kan (leren) gaan met de rolstoel. Tevens geeft de leverancier bij aflevering van de rolstoel instructies voor het gebruik.

De belanghebbende die in het bezit is van een elektrische rolstoel voor buitengebruik (op medisch advies) kan in aanmerking komen voor een door de gemeente betaalde rolstoeltraining (ter bevordering van een veilig en duurzaam gebruik van de rolstoel). Als uitgangspunten worden dezelfde gehanteerd als voor scootmobiellessen.

7.7.6 Onderhoud en reparatie

Rolstoelen hebben onderhoud nodig. De kosten van onderhoud en reparatie worden door de gemeente vergoed en zijn in een apart contract met de leverancier geregeld. De gemeente laat onderhoud en reparatie aan de leverancier over.

De gemeente hanteert het uitgangspunt dat belanghebbenden in principe voor onderhoud en reparaties aan hun rolstoel of vervoermiddel naar de werkplaats van de leverancier gaan.

Voor belanghebbenden die niet in staat zijn om naar de werkplaats van de leverancier te komen, blijft de mogelijkheid bestaan dat de leverancier de reparatie bij de belanghebbende thuis verricht of eventueel de rolstoel of het vervoermiddel mee terugneemt naar zijn werkplaats.

Bovenstaande geldt alleen voor voorzieningen in natura. Voor voorzieningen waarvoor een PGB is verstrekt, wordt jaarlijks een bedrag voor onderhoud en reparatie verstrekt. De hoogte van het onderhoudsbedrag bedraagt per kalenderjaar maximaal 4% van de bruto consumentenprijs inclusief de individuele aanpassingen. Het bedrag wordt op declaratiebasis uitbetaald, onder overlegging van de desbetreffende facturen (zie artikel 13.2 van het Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hardenberg 2011).

7.7.7 Verzekering

De elektrische rolstoelen zijn WA-verzekerd. De verzekering maakt deel uit van de overeenkomst met de leverancier. De belanghebbende dient zelf zorg te dragen voor verzekering van de rolstoel tegen diefstal en brand (inboedelverzekering).

Indien de belanghebbende schade veroorzaakt aan de voorziening wordt deze door de gemeente op belanghebbende verhaalt.

De sportrolstoel, waarvoor een forfaitaire financiële tegemoetkoming wordt verstrekt, is het eigendom van de belanghebbende. De belanghebbende dient de rolstoel zelf te verzekeren.

HOOFDSTUK 8 HULP BIJ HET HUISHOUDEN

8.1 Inleiding

Hulp bij het Huishouden (HH) omvat het ondersteunen bij of het overnemen van activiteiten op het gebied van het verzorgen van het huishouden. Een lichamelijke, psychogeriatrische of psychiatrische aandoening of beperking, een verstandelijke handicap of een psychosociaal probleem kan leiden of dreigen te leiden tot het disfunctioneren van de verzorging van het huishouden van de belanghebbende dan wel van de leefeenheid waartoe de belanghebbende behoort. In dit geval kan een indicatie voor Hulp bij het Huishouden bestaan.

Het doel van Hulp bij het Huishouden kan dan zijn het schoonhouden van het huis en/of het verrichten van de dagelijks voorkomende huishoudelijke activiteiten, maar ook het ondersteunen bij het organiseren van het huishouden.

De uitgangspunten om voor deze voorziening in aanmerking te komen, zijn overgenomen uit het voormalige protocol Gebruikelijke Zorg en protocol Indicatiestelling voor Huishoudelijke Verzorging zoals die voorheen door het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) voor de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (Awbz) werden gebruikt. In dit hoofdstuk worden de uitgangspunten beschreven zoals de gemeente Hardenberg die hanteert.

8.2 Leefeenheid

Hulp bij het Huishouden is aangewezen wanneer disfunctioneren van de leefeenheid als gevolg van gezondheidsproblemen van (één van) de verzorgende (leden) dreigt. Dat kan zich uiten in vervuiling (van de woning of van kleding), verwaarlozing (gezondheidsrisico's, persoonlijke verzorging, voeding en vocht) of ontreding van zichzelf of van afhankelijke huisgenoten waardoor het functioneren in huis maar ook buitenshuis belemmerd wordt. De leefeenheid blijft primair zelf verantwoordelijk voor het eigen huishouden, met inbegrip van het bevorderen en in standhouden van gezondheid, levensstijl en de wijze waarop de huishouding wordt gevoerd. Aanspraak op Hulp bij het Huishouden is er slechts als aanvulling op de eigen mogelijkheden. Onder 'leefeenheid' wordt verstaan alle bewoners van één adres, die duurzaam gemeenschappelijk een woning bewonen, tenzij er sprake is van een commerciële relatie..

Uitzonderingen hierop zijn kamerverhuur, woongemeenschappen van kloosterlingen/ouderen en/of gehandicapten. In deze situaties wordt de bewoner van de betreffende ruimte(s) niet tot het huishouden c.q. de leefeenheid gerekend. Bij schoonmaakactiviteiten wordt gekeken naar de ruimte(s) waarvan alleen belanghebbende gebruik maakt (bijvoorbeeld wel de eigen slaapkamer, maar niet gezamenlijke keuken of badkamer). Voor de gezamenlijke ruimtes blijven de overige bewoners verantwoordelijk. Indien meer of alle bewoners op één adres beperkingen op het gebied van het huishouden ervaren, dient per persoon bekeken te worden hoeveel

individuele hulp noodzakelijk is, aangevuld met het gemiddelde van de tijd voor de gezamenlijke activiteiten.

8.3 Voorliggende voorzieningen

Allereerst dient bekeken te worden of voorliggende voorzieningen een oplossing kunnen bieden voor het probleem. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen wettelijk voorliggende voorzieningen en voorzieningen die algemeen gebruikelijk zijn.

8.3.1 Wettelijk voorliggende voorzieningen

Wettelijk voorliggende voorzieningen zijn neergelegd in andere regelgeving dan de Wmo, bijvoorbeeld de Awbz of Wet Kinderopvang. Wettelijk voorliggende voorzieningen zijn afdwingbaar. Dit houdt in dat wanneer zo'n voorziening een adequate oplossing voor het probleem van de belanghebbende zou bieden, deze daar gebruik van dient te maken. Er bestaat dan geen aanspraak op Hulp bij het Huishouden. Het is daarbij niet van belang of de voorliggende voorziening daadwerkelijk aanwezig is of niet. Er moet bij de indicatiestelling vanuit worden gegaan dat de voorliggende voorziening beschikbaar is. Het feit dat de instantie die verantwoordelijk is voor de realisatie van de voorziening in gebreke is gebleven, is geen reden dit af te wentelen op de Wmo.

8.3.2 Algemeen gebruikelijke voorzieningen

Een algemeen gebruikelijke voorziening is een voorliggende voorziening waarvan gebruik moet worden gemaakt als deze voorhanden is en in redelijkheid een oplossing biedt voor de zorgvraag van de belanghebbende. Hierbij moet worden nagegaan of deze voorziening ook werkelijk beschikbaar en adequaat is ingeval van de hulpvraag. Hierbij kan worden gedacht aan:

- boodschappendienst;
- crèche, kinderopvang, gastouder;
- buitenschoolse opvang;
- alarmering;
- maaltijdservice;
- kant en klaarmaaltijden;
- hondenuitlaatdienst;
- wasserette;
- strijkdienst.

De gemeente moet de sociale kaart goed in beeld hebben, zodat zij kan beoordelen of een niet-wettelijke voorliggende voorziening daadwerkelijk beschikbaar is.

Bij belanghebbenden die geen gebruik maken van voorliggende voorzieningen dient bekeken te worden in hoeverre mogelijkheden aanwezig zijn om hiervan gebruik te maken. Van een belanghebbende wordt verwacht dat hij/zij alles in het werk stelt om zo snel mogelijk in aanmerking te komen voor adequate voorzieningen. In crisissituaties kan voor een termijn van 3 maanden een indicatie worden afgegeven om de eigen oplossing te regelen. Financiële omstandigheden zijn geen reden om een indicatie af te geven, ook niet om daarvan af te zien.

8.3.3 Technische hulpmiddelen

Er is geen indicatie voor Hulp bij het Huishouden als de problemen van de belanghebbende afdoende kunnen worden opgelost met technische hulpmiddelen. Hulpmiddelen kunnen bestaan uit algemeen gebruikelijke huishoudelijke apparatuur, zoals een wasmachine of stofzuiger. Deze hulpmiddelen dienen uit oogpunt van verantwoorde werkomstandigheden ook voor een helpende aanwezig te zijn. Daarnaast kan gebruik gemaakt worden van al aanwezige hulpmiddelen, zoals een droogtrommel of een afwasmachine. Als dergelijke apparaten niet aanwezig zijn maar wel een adequate oplossing zouden bieden voor het probleem, hebben deze hulpmiddelen de voorkeur boven het inzetten van Hulp bij het Huishouden, maar zijn niet afdwingbaar.

8.3.4 Niet voorliggend

Vrijwillige hulpverlening is geen voorliggende voorziening. Bij een hulpvraag waarvoor vrijwilligers een adequate oplossing zouden kunnen bieden, moet deze mogelijkheid wel worden onderzocht. Indien er vrijwilligers aanwezig, beschikbaar en bereid zijn om de zorg vrijwillig te (blijven) leveren, bestaat er voor dat deel (bijv. boodschappen doen) geen aanspraak op Hulp bij het Huishouden. De wens geen gebruik te maken van voorliggende voorzieningen, terwijl die wel wettelijk verankerd of feitelijk aanwezig zijn, kan niet tot een indicatie leiden. Of de belanghebbende dan daadwerkelijk de betreffende voorziening zal gaan gebruiken, behoort tot de verantwoordelijkheid van de belanghebbende en zijn systeem. Van belanghebbenden die bij de aanvraag om hulp al gebruik maken van dergelijke voorzieningen wordt verwacht dat zij dit blijven doen.

Particuliere hulp is geen voorliggende voorziening. Wanneer iemand beperkingen heeft in het huishouden en daardoor aanspraak zou maken op een Wmo-voorziening, maar gebruik maakt van particuliere zorg, is dat een keuze van de belanghebbende. Indien belanghebbende besluit deze hulp niet op eigen kosten te willen continueren, kan er aanspraak op de Wmo worden gemaakt. Het blijft uiteraard mogelijk dat iemand naast de hulp bij het huishouden die in het kader van de Wmo wordt verleend, particuliere hulp inschakelt voor bijvoorbeeld extra werkzaamheden.

8.4 Gebruikelijke zorg

De voorziening Hulp bij het Huishouden wijkt af van de overige Wmo-voorzieningen, omdat deze voorziening niet in overwegende mate op het individu is gericht, maar op de gehele leefeenheid. Bij het onderzoek om te bepalen of een belanghebbende voor deze voorziening in aanmerking komt, worden tevens de (on)mogelijkheden van huisgenoten in kaart gebracht en bekeken of zij huishoudelijke taken kunnen overnemen.

De leefeenheid van een belanghebbende die een beroep doet op de Wmo blijft altijd primair verantwoordelijk voor het functioneren van het huishouden. Dat betekent dat van een leefeenheid wordt verwacht dat, bij uitval van één van de leden van die leefeenheid, gestreefd wordt naar een herverdeling van de huishoudelijke taken binnen die leefeenheid. Dit wordt gebruikelijke zorg genoemd. Bij het inventariseren van de eigen mogelijkheden van het huishouden wordt geen onderscheid gemaakt op basis van

sekse, religie, cultuur, de wijze van inkomensverwerving of persoonlijke opvattingen over het verrichten van huishoudelijke taken.

Indien er sprake is van huisgenoten, die gebruikelijke zorg (zouden moeten) leveren, is het zaak dat de gemeente die huisgenoten persoonlijk hoort in het kader van het onderzoek. Op die manier kan de gemeente correct inventariseren hoe de gezondheid van de huisgenoot is, welke taken de huisgenoot uitvoert en hoe hij/zij de belasting van deze taken ervaart in relatie tot zijn/haar maatschappelijke participatie.

8.4.1 Gezondheidsproblemen of (dreigende) overbelasting

Iedere volwassen burger wordt verondersteld naast een volledige baan of opleiding een huishouden te kunnen voeren. In geval van een meerpersoonshuishouden staat het hebben van een normale baan of het volgen van een opleiding per definitie het leveren van gebruikelijke zorg niet in de weg. Een werkweek van maximaal 40 uur wordt als normaal beschouwd. Indien iemand om, ongeacht welke reden, meer werkt, heeft dit geen invloed op de plichten die gebruikelijke zorg met zich meebrengt.

De gemeente kan besluiten dat een huisgenoot of partner geen gebruikelijke zorg kan leveren, als deze zodanige gezondheidsproblemen heeft dat de gemeente redelijkerwijs moet concluderen dat de betreffende taken niet door hem/haar uitgevoerd kunnen worden. De gemeente moet altijd onderzoeken of een leefeenheid, gegeven de voor die leefeenheid geldende gebruikelijke zorg, door de (chronische) uitval van een gezinslid niet alsnog onevenredig belast wordt en overbelasting dreigt. De gemeente moet zich daar dan een geobjectiveerd oordeel over vormen. Wanneer de dreigende overbelasting wordt veroorzaakt door een combinatie van werk, gebruikelijke zorg en andere activiteiten dan werk en huishouden, gaan werk en gebruikelijke zorg voor. Het beoefenen van vrijetijdsbesteding kan op zich geen reden zijn om een indicatie te geven voor hulp bij het huishouden.

In geval de leden van een leefeenheid dreigen overbelast te raken door de combinatie van werk, het huishouden en verzorging van een (plotseling) zieke partner/huisgenoot behoort belanghebbende een aanvraag bij het CIZ in te dienen voor een indicatie voor Awbz-zorg. Indien dit de leefeenheid niet voldoende ontlast, kan een kortdurende indicatie (maximaal 3 maanden) worden afgegeven om de leefeenheid de gelegenheid te geven de onderlinge taakverdeling aan de ontstane situatie aan te passen. Hetzelfde geldt als een partner/ouder, ten gevolge van het plotseling overlijden van de andere ouder, dreigt overbelast te raken door de combinatie van werk en verzorging van de inwonende kinderen.

Indien een volwassen huisgenoot claimt door overbelasting niet de gebruikelijke taken met betrekking tot het huishouden op zich te kunnen nemen, dient dit altijd medisch onderbouwd te worden.

8.4.2 Fysieke afwezigheid

Indien de huisgenoot van belanghebbende vanwege zijn/haar werk fysiek niet aanwezig is, wordt hiermee bij de indicatiestelling uitsluitend rekening gehouden, wanneer het om aaneengesloten perioden van ten minste zeven etmalen gaat. De afwezigheid van de huisgenoot moet een verplichtend karakter hebben en inherent zijn aan diens werk; denk hierbij aan offshore werk, internationaal vrachtverkeer en werk in het buitenland. Wanneer iemand aaneengesloten perioden van ten minste zeven etmalen van huis is, is er in die periode feitelijk sprake van een éénpersoonshuishouden en kan er geen gebruikelijke zorg worden geleverd.

Indien iemand minder lang aaneengesloten afwezig is, wordt een onderscheid gemaakt tussen uitstelbare en de niet-uitstelbare taken.

Niet-uitstelbare taken zijn:

- kinderen verzorgen;
- maaltijden verzorgen;
- afwassen;
- opruimen (in relatie tot maaltijden).

Hiervoor kan zonodig een indicatie worden gesteld, indien ook voorliggende voorzieningen niet toereikend zijn.

Uitstelbare taken zijn:

- boodschappen doen;
- wasverzorging;
- zwaar huishoudelijk werk (zoals stofzuigen, sanitair, keuken, ramen zemen);
- licht huishoudelijk werk (zoals afstoffen, planten verzorgen).

Hiervoor wordt geen indicatie afgegeven, maar blijft de verantwoordelijkheid van de leefeenheid.

8.4.3 Bijdrage van kinderen aan het huishouden

In geval de leefeenheid van de belanghebbende mede bestaat uit kinderen, dan gaat de gemeente ervan uit, dat de kinderen, afhankelijk van hun leeftijd en psychosociaal functioneren, een bijdrage kunnen leveren aan de huishoudelijke taken:

- kinderen tot 5 jaar leveren geen bijdrage aan de huishouding;
- kinderen tussen 5-12 jaar worden naar hun eigen mogelijkheden betrokken bij lichte huishoudelijke werkzaamheden als opruimen, tafel dekken/afruimen, afwassen/afdrogen, boodschap doen, kleding in de wasmand gooien;
- kinderen tussen 13 -17 jaar kunnen, naast bovengenoemde taken hun eigen kamer op orde houden, d.w.z. rommel opruimen, stofzuigen, bed verschonen en kleding strijken.

Een 18-22 jarige wordt verondersteld een eenpersoonshuishouden te kunnen voeren. De huishoudelijke taken voor een éénpersoonshuishouden zijn:

- schoonhouden van sanitaire ruimte;
- keuken en een kamer;
- de was doen;
- boodschappen doen;

- maaltijd verzorgen;
- afwassen en opruimen.

Dit is te normeren naar 2 uur uitstelbare, zware huishoudelijke taken en 3 uur lichte, niet uitstelbare huishoudelijke taken per week. Daarnaast kunnen zij eventuele jongere gezinsleden verzorgen en begeleiden.

Vanaf 23 jaar wordt verwacht dat iemand een volledig huishouden draaiende kan houden.

8.5 Zorg voor (jonge) kinderen

Onderdeel van de voorziening Hulp bij het Huishouden is de zorg voor (jonge) kinderen.

Ouders hebben een zorgplicht voor hun kinderen en dienen te zorgen voor de opvoeding van hun kinderen. Dat wil zeggen: het zorgen voor hun geestelijk en lichamelijk welzijn en het bevorderen van de ontwikkeling van hun persoonlijkheid (en naar draagkracht voorzien in de kosten van dit alles). Dit houdt in: de opvang, verzorging, begeleiding en opvoeding die een ouder (of verzorger) normaal gesproken geeft aan een kind, inclusief de zorg bij kortdurende ziekte. Dit is gebruikelijke zorg.

Bij uitval van één van de ouders, dient de andere ouder de gebruikelijke zorg voor de kinderen over te nemen. Indien nodig dient de ouder gebruik te maken van de voor hem/haar geldende regeling voor zorgverlof en te onderzoeken wat in redelijkheid met mantelzorg kan worden opgevangen. Is dit niet mogelijk dan dient de ouder gebruik te maken van (een combinatie van) crèche, opvang op school, buitenschoolse opvang, gastouder ed. (voorliggende voorzieningen). Het verplichte gebruik van alternatieve opvangmogelijkheden voor kinderen is redelijk tot 5 dagen per week, onafhankelijk van de financiële omstandigheden. Tijdelijke oplossingen zoals een gastgezin, burens, oppas aan huis kunnen als overbrugging fungeren van de wachttijd voor een (andere) voorliggende voorziening.

Indien er sprake is van uitval van de ouder in een éénoudergezin, of beide ouders ondervinden beperkingen in de opvang en verzorging van de kinderen, wordt er eerst nagegaan wat mantelzorg opvangt, en wat vrijwilligers als vervangende mantelzorg, voorliggende voorzieningen en algemeen gebruikelijke voorzieningen kunnen opvangen.

Bij echtscheiding vervalt het samenwonen en daarmee dus ook de gebruikelijke zorg voor het huishouden. De zorgplicht voor de kinderen verdwijnt niet. Bij uitval van de verzorgende ouder moet wel onderzoek gedaan worden naar de mogelijkheid van opvang van de kinderen door de niet thuiswonende ouder, door te kijken naar de voor de rechtbank vastgelegde afspraken tussen de ex-echtgenoten. Voor die perioden dat de kinderen bij de verzorgende (uitgevallen) ouder zijn kan er dan een indicatie voor hulp bij het huishouden zijn. Als de zorgplicht door de niet-verzorgende ouder kennelijk niet wordt nagekomen, beschouwen we de situatie als een éénoudergezin.

Structurele opvang van kinderen valt niet onder de compensatieplicht van de gemeente. Ook het vervoer van en naar school, clubs etc. dienen ouders zelf op te lossen. Niet-structurele opvang van kinderen kan alleen bij ontwrichting of calamiteiten tijdelijk tot een Wmo-aanspraak leiden. Hiervan is sprake op het moment dat het geestelijk en lichamelijk welzijn van de kinderen in gevaar komt. Afhankelijk van de leeftijd en ontwikkeling van het kind kan een indicatie worden afgegeven voor Hulp bij het Huishouden tot maximaal 40 uur per week voor oppas en opvang van gezonde kinderen. Een dergelijke indicatie is in principe van korte duur (max. 3 maanden), de periode waarin een eigen oplossing moet worden gevonden. Wel is er een langdurige indicatie mogelijk voor de verzorging van de kinderen conform leeftijd, indien de ouder(s) hier zelf niet toe in staat zijn.

Indien een kind (extra) zorg nodig heeft als gevolg van een handicap, chronische ziekte of andere beperkingen in het functioneren, valt dit niet onder de compensatieplicht van de gemeente. Ouders dienen een aanvraag bij het CIZ te doen voor persoonlijke verzorging, verpleging en/of begeleiding vanuit de Awbz.

8.5.1 Gebruikelijke zorg voor kinderen

Kinderen van 0 tot 5 jaar:

- kunnen niet zonder toezicht van volwassenen;
- hebben begeleiding en stimulans nodig bij hun psychomotore ontwikkeling;
- zijn tot 4 jaar niet zindelijk;
- moeten volledig verzorgd worden: aan- en uitkleden, eten, wassen;
- hebben begeleiding nodig bij hun sport/spel/vrijtijdsbesteding;
- sport- en hobbyactiviteiten niet in verenigingsverband;
- zijn niet in staat zich zonder begeleiding in het verkeer te begeven.

Kinderen van 5-12 jaar:

- kinderen vanaf 5 jaar hebben een reguliere dagbesteding op school;
- kunnen niet zonder toezicht van volwassenen;
- hebben toezicht nodig en nog maar weinig hulp bij hun persoonlijke verzorging;
- hebben begeleiding en stimulans nodig bij hun psychomotore ontwikkeling;
- zijn overdag zindelijk, en 's nachts merendeels ook;
- hebben bij hun vrijetijdsbesteding alleen begeleiding nodig in het verkeer wanneer zij van en naar hun activiteiten gaan;
- hebben een reguliere dagbesteding op school, oplopend van 22 tot 25 uur/week;
- sport- en hobbyactiviteiten in verenigingsverband, ongeveer 2 maal per week.

Kinderen van 12 tot 18 jaar:

- hebben geen voortdurend toezicht nodig van volwassenen;
- kunnen vanaf 16 jaar dag en nacht alleen gelaten worden;
- kunnen vanaf 18 jaar zelfstandig wonen;
- hebben bij hun persoonlijke verzorging geen hulp en maar weinig toezicht nodig;
- hebben geen begeleiding nodig van en naar hun vrijetijdsactiviteiten;
- sport- en hobbyactiviteiten in verenigingsverband, een onbekend aantal keren per week;

- hebben tot 16 jaar een reguliere dagbesteding op school;
- hebben begeleiding en stimulans nodig bij ontplooiing en ontwikkeling (bv. huiswerk).

8.6 Aanleren van het uitvoeren van huishoudelijke activiteiten

Redenen als 'niet gewend zijn om' of 'geen huishoudelijke werk willen en/of kunnen verrichten', leiden niet tot een indicatie voor het overnemen van huishoudelijke taken. Indien hiervoor de noodzaak aanwezig is, kan er een indicatie worden gesteld voor 6 weken zorg voor het aanleren van huishoudelijke taken en/of het leren (efficiënter) organiseren van het huishouden.

8.6.1 Hoge leeftijd en leerbaarheid

Wanneer in redelijkheid niet (meer) kan worden verondersteld dat een nieuwe taak als het huishouden nog is te trainen of aan te leren, zoals bij ouderen op hoge leeftijd (ouder dan 75 jaar) kan, indien nodig, hulp voor die zwaar huishoudelijke taken worden geïndiceerd die anders tot de gebruikelijke zorg zouden worden gerekend. Dit dient altijd individueel bepaald te worden.

8.7 Korte levensverwachting

In geval de belanghebbende een zeer korte levensverwachting heeft kan, ter ontlasting van de leefeenheid van de zorgvrager, afgeweken worden van de richtlijnen van gebruikelijke zorg. Het overnemen van huishoudelijke taken indien een partner terminaal (levensverwachting korter dan 3 maanden) is, is in grote mate ontlastend voor de andere partner en overige gezinsleden. Deze vorm van hulp maakt het inzetten van Awbz-zorg en eventueel opnames minder noodzakelijk.

8.8 Levering, looptijd, omvang en categorie

De gemeente hanteert normtijden (zogenaamde scorelijst) om te berekenen voor hoeveel Hulp bij het Huishouden belanghebbenden in aanmerking kunnen komen. Deze normtijden zijn van oorsprong ontwikkeld binnen de setting van de thuiszorg en werden ook door het CIZ gehanteerd. Indien een belanghebbende meer huishoudelijke hulp wenst, omdat zijn/haar standaarden met betrekking tot het huishouden hoger liggen dan de algemeen gebruikelijke normeringen toelaten, leidt dit niet tot een hogere indicatie. Indien belanghebbenden huishoudelijke activiteiten gedeeltelijk zelf kunnen verrichten, wordt dit in mindering gebracht op de totale omvang. Bijvoorbeeld wel kunnen wassen, maar niet strijken of wel kunnen stofzuigen, maar geen ramen zemen.

8.8.1 Levering van de hulp

Hulp bij het huishouden kan op twee manieren geboden worden.

1. Zorg in natura (Zin)

Gemeente Hardenberg heeft met een aantal thuiszorgorganisaties een overeenkomst gesloten met betrekking tot de levering van huishoudelijke hulp. Belanghebbenden met een indicatie voor Hulp bij het Huishouden kunnen uit deze organisaties een keuze maken. De gemeente zorgt ervoor dat relevante gegevens bij de desbetreffende thuiszorgorganisatie komen.

2. Persoons Gebonden Budget (PGB)¹³

Belanghebbenden kunnen ook voor een PGB kiezen. Zij krijgen een geldbedrag, afgestemd op de indicatie, waarmee zij zelf hulp bij het huishouden kunnen inkopen. De hoogte van het budget wordt jaarlijks geïndexeerd en is vastgelegd in het “Besluit maatschappelijk ondersteuning gemeente Hardenberg 2011”.

De budgethouder kiest zelf de hulpverlener.

Met de hulpverlener maakt de budgethouder afspraken over wat er gedaan moet worden, de dagen en uren waarop de hulp en de vergoeding die de budgethouder daarvoor uit het PGB betaalt. Kiezen voor een PGB betekent dat de klant zelf de hulp en begeleiding regelt. Dat heeft veel voordelen, maar er zit ook werk aan vast. De budgethouder is dan namelijk werkgever. Voor de volgende taken is de budgethouder zelf verantwoordelijk:

- op zoek gaan naar een hulpverlener of naar een bureau dat hulp of begeleiding kan bieden;
- afspraken maken en overeenkomsten sluiten met hulpverlener;
- de hulpverlener uitbetalen;
- vervanging regelen als de hulp ziek is of vrij wil nemen;
- de financiële administratie bijhouden;
- verantwoording afleggen aan de gemeente.

3. PGB-Plus

Voor een aantal mensen zijn de werkzaamheden die aan het PGB zijn verbonden een obstakel om voor een PGB te kiezen. Met een zgn. PGB-Plus besteedt de cliënt de aan het PGB verbonden werkzaamheden uit aan een servicebureau. Het servicebureau regelt de volgende zaken voor de cliënt:

- bemiddeling;
- loonbetaling;
- loonadministratie
- verzekering voor de loonbetaling bij vervanging bij ziekte;
- werkgeversaansprakelijkheidsverzekering;
- controle en financiële verantwoording naar de gemeente;
- actieve bemiddeling en vervanging bij ziekte en vakanties;
- verzorgen van de vier wekelijkse declaraties naar de gemeenten van het PGB op basis van de werkelijk gewerkte uren, conform het gemeentelijk format;
- aanleveren van de werkelijk gewerkte uren aan het CAK voor berekening van de eigen bijdrage voor de cliënt.

Het PGB-Plus geldt in die situaties waarin sprake is van een arbeidsverhouding als bedoeld in artikel 5, eerste lid, van de Wet op de loonbelasting 1964.

---

13 **Contactinformatie**

Belastingtelefoon: 0800-0543, www.belastingdienst.nl

Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) 020 - 687 51 51: www.uwv.nl

Informatiewebsite met alle informatie over het persoonsgebonden budget: www.pgb.nl

Verantwoording afleggen

De budgethouder moet achteraf aan de gemeente kunnen laten zien wat hij heeft gedaan met het geld dat hij op zijn bankrekening overgemaakt heeft gekregen. Hij moet verantwoording afleggen over de besteding van dit budget. In de informatie- en bewaarmap bevindt zich daarvoor een formulier. De budgethouder krijgt schriftelijk van de gemeente bericht wanneer hij zijn verantwoording moet indienen.

Het budget dat wordt toegekend, moet volledig worden besteed voor hulp bij het huishouden. De eigen bijdrage betaalt de budgethouder uit het gebruikelijk ter beschikking staande inkomen, dus niet uit het PGB.

Als de budgethouder het geld gebruikt voor andere dingen dan hulp bij het huishouden, dan vordert de gemeente het geld terug. Wanneer het terug te vorderen bedrag €50,- of minder bedraagt wordt van terugvordering afgezien. De gemeente zal in een dergelijke situatie overwegen geen persoonsgebonden budget meer toe te kennen.

Hulp inhuren

De budgethouder kan allerlei individuele hulpverleners, bedrijven, instellingen en organisaties inhuren voor hulp bij het huishouden, maar ook gezinsleden, familieleden, vrienden en bekenden. Er moeten altijd schriftelijke overeenkomsten worden gesloten. In die overeenkomsten worden de werkafspraken vastgelegd en wat de budgethouder voor de geleverde diensten betaalt. Deze overeenkomsten heeft de budgethouder ook nodig voor de verantwoording aan de gemeente.

PGB is geen inkomen

Het persoonsgebonden budget is voor de budgethouder geen inkomen. Het PGB heeft dus geen invloed op andere regelingen, zoals huurtoeslag of uitkeringen. Voor de mensen (ook familieleden) die worden ingehuurd, is het geld dat zij verdienen uiteraard wel inkomen. Daardoor gaat het gezinsinkomen van de hulpverlener omhoog. Dat kan gevolgen hebben voor andere regelingen en voorzieningen, als daarvoor wettelijke inkomensgrenzen of eigen bijdragen gelden.

Zelf op zoek naar hulp

De budgethouder kan op allerlei manieren een hulpverlener vinden: via een oproep in de lokale kranten of op teletekst, of op de website www.pgb.nl. De budgethouder kan de vraag om een hulpverlener ook melden bij het Centrum voor Werk en Inkomen (CWI). Via www.persaldohulpgids.nl kan de budgethouder ook gratis en onbeperkt een hulpgids gebruiken voor het vinden van een passende hulpverlener. Ook bieden de thuiszorgorganisatie, instellingen voor Ggz en instellingen die werkzaam zijn in de gehandicaptenzorg vaak speciale mogelijkheden voor mensen met een PGB. Bij deze instellingen kan de budgethouder een offerte vragen.

Ingehuurde hulp ziek of met vakantie?

Bij ziekte van de ingehuurde hulp moet de budgethouder zelf voor eventuele vervanging zorgen. Met die vervanger moet een kortdurend contract worden afgesloten. De

budgethouder betaalt de vervangende hulp uit het PGB. Wanneer door ziekte van de hulp meerkosten worden gemaakt in verband met vervanging, wordt het PGB verhoogd.

Als de hulp met vakantie gaat en de budgethouder hulp bij het huishouden wil, moet de budgethouder dat zelf regelen. De vakantiehulp moet worden betaald uit het PGB.

8.8.2 Looptijd

In situaties waarbij met zekerheid kan worden aangenomen dat de stoornissen en beperkingen niet zullen verbeteren en de noodzakelijke omvang van de hulp niet zal verminderen, kan de indicatie voor maximaal 5 jaar worden afgegeven. Het zal hierbij meestal gaan om belanghebbenden met een chronische ziekte.

Bij belanghebbenden met een leeftijd van 75 jaar of ouder waarbij geen verbetering valt te verwachten kan de indicatie voor onbepaalde tijd worden afgegeven.

Wanneer belanghebbenden nog onder behandeling staan en er valt verbetering te verwachten (bijvoorbeeld revalidatie na heupprothese), wordt de indicatie voor kortere tijd afgegeven. De termijn is afhankelijk van het te verwachten verloop van herstel. Het is tevens mogelijk om de omvang van de hulp in de loop van het hersteltraject af te bouwen. De gemeente dient dit altijd individueel (eventueel onderbouwd door medisch advies) te beoordelen.

In gezinssituaties waar verwacht kan worden dat er veranderingen zullen optreden in de mogelijkheden van gebruikelijke zorg (bijvoorbeeld opgroeiende kinderen), kan de indicatie eveneens korter dan 5 jaar worden afgegeven.

8.8.3 Normtijden

- Eenpersoonshuishouden in woning met 2 kamers of minder:
  - Wasverzorging (wassen, drogen, strijken van kleding, opruimen) 1 uur per week
  - Licht huishoudelijk werk (afwassen, stof afnemen, opruimen ed) 1 uur per week
  - Zware taken (stofzuigen, dweilen, sanitair, ramen zemen ed) 1½ uur per week
  - Boodschappen doen 1 uur per week
  - Broodmaaltijd bereiden 15 minuten per keer
  - Warme maaltijd bereiden 30 minuten per keer

Er wordt gesproken van twee kamers, wanneer er sprake is van een woonkamer/keuken en één slaapkamer.

- Eenpersoonshuishouden in woning met 3 kamers of meer:
  - Wasverzorging (wassen, drogen, strijken van kleding, opruimen) 1 uur per week
  - Licht huishoudelijk werk (afwassen, stof afnemen, opruimen ed) 1½ uur per week
  - Zware taken (stofzuigen, dweilen, sanitair, ramen zemen ed) 3 uur per week
  - Boodschappen doen 1 uur per week
  - Broodmaaltijd bereiden 15 minuten per keer
  - Warme maaltijd bereiden 30 minuten per keer

- Meerpersoonshuishouden (woonsituatie niet van belang)
  - Wasverzorging (wassen, drogen, strijken van kleding, opruimen) 1½ uur per week

- Licht huishoudelijk werk (afwassen, stof afnemen, opruimen ed) 1½ uur per week
- Zware taken (stofzuigen, dweilen, sanitair, ramen zemen ed) 3 uur per week
- Boodschappen doen 1 uur per week
- Broodmaaltijd bereiden 15 minuten per keer
- Warme maaltijd bereiden 30 minuten per keer

Bij huishoudens met kinderen kan, indien noodzakelijk meer tijd gerekend worden voor de wasverzorging en het schoonhouden van leefruimtes. Dit dient altijd individueel bekeken te worden. Bij allergie voor huisstofmijt zal eerst bekeken moeten worden of de woning gesaneerd moet worden (zie ook paragraaf 5.8.1 over woningsanering). Een vraag om uitbreiding van de Hulp bij het Huishouden zal dus pas aan de orde zijn wanneer sanering van de woning reeds heeft plaatsgevonden. Voor het stofvrij houden van de woning kan dan maximaal 2 uur extra per week worden geïndiceerd.

De zorg voor huisdieren en (extra) vervuiling die zij met zich mee kunnen brengen, valt niet onder de compensatieplicht van de gemeente. Dit blijft de verantwoordelijkheid van belanghebbende. Er kan geen extra tijd worden berekend, indien door het hebben van huisdieren de noodzaak of wens bestaat om vaker schoon te maken.

- Overige activiteiten (huishouden en woonsituatie niet van belang)
  - Kinderen helpen in huis met zelfverzorging tot 40 uur per week
  - Organisatie van het huishouden ½ uur per week
  - Psychosociale begeleiding ½ uur per week
  - Aanleren van uitvoeren van huishoudelijke activiteiten 1½ uur per week

8.8.4 Type woning en normtijden

1. Eengezinswoning:

Deze wordt altijd aangemerkt als een woning met meer dan 2 kamers, ongeacht het aantal personen dat in deze woning woonachtig is.

2. Gelijkvloerse seniorenwoning:

Deze wordt aangemerkt als een woning met minder dan 2 kamers.

Wanneer er sprake is van een tweede slaapkamer kan er 15 minuten per week extra worden geïndiceerd.

Wanneer er sprake is van een tweede ruimte (bijv. berging/hok) dan worden er geen 15 minuten per week extra geïndiceerd. Deze ruimte wordt niet aangemerkt als een aparte ruimte.

3. Seniorenwoning met verdieping

Deze wordt aangemerkt als een woning met minder dan 2 kamers. Omdat deze woning standaard groter is dan een gelijkvloerse seniorenwoning wordt 30 minuten per week extra geïndiceerd.

8.8.5 Verblijf in hospice

Voor een belanghebbende die in de hospice in Hardenberg verblijft wordt standaard uitgegaan van 3 uur hulp bij het huishouden per week, volgens categorie 2.

8.8.6 Volledig Pakket Thuis (VPT)

Iedereen die vanaf 1 januari 2009 een indicatie voor verblijf krijgt (zowel nieuwe indicatie als herindicatie), maar kiest voor een VPT en dat ook geleverd krijgt, krijgt de

hulp bij het huishouden ten laste van de AWBZ. De hulp bij het huishouden is onderdeel van het VPT. Indien een voor verblijf geïndiceerde kiest voor een volledig PGB, maakt de hulp bij het huishouden eveneens onderdeel uit van dit PGB. De gemeente is niet verantwoordelijk voor de levering van de hulp bij het huishouden.

Degenen met een verblijfsindicatie die op 31 december 2008 hulp bij het huishouden van de gemeente op grond van de Wmo ontvangen, blijven totdat hun verblijfsindicatie afloopt de hulp bij het huishouden van de gemeente ontvangen. Deze wordt dus niet vanuit de AWBZ gefinancierd. Na herindicatie voor verblijf, ontvangt men desgewenst en waar mogelijk het “VPT” vanuit de AWBZ en valt dus de hulp bij het huishouden onder de AWBZ.

Overbruggingszorg:

Een uitzondering op het bovenstaande vormt de zogenaamde “overbruggingszorg” voor mensen die er niet voor kiezen om thuis te blijven wonen, maar wachten op opname in een AWBZ-verblijfsinstelling. Wanneer de cliënt kiest voor verblijf in een intramurale zorginstelling, maar er sprake is van een wachtlijst, kan de cliënt thuis overbruggingszorg ontvangen. Bij overbruggingszorg is er geen sprake van een VPT, maar wordt de extramurale zorgverlening tijdelijk voortgezet. Overbruggingszorg mag maximaal drie maanden worden ingezet, met de mogelijkheid om dit één keer met drie maanden te verlengen. Veel mensen die wachten op opname ontvangen al hulp bij het huishouden van de gemeente in het kader van de Wmo. Daarom is en blijft de gemeente verantwoordelijk voor het leveren van de hulp bij het huishouden bij overbruggingszorg. Overbruggingszorg kan dus maximaal voor een periode van een half jaar.

8.8.7 Indicatie in uren

De gemeente Hardenberg geeft de indicatie af in uren. Op grond van artikel 9, lid 1 van de verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Hardenberg 2011 wordt de indicatie afgerond op een kwartier per week.

Uit de jurisprudentie (Uitspraak van de Rechtbank Almelo 04—3-2009, nr. 08/640WmoA1A) blijkt het toekennen van een persoonsgebonden budget waarbij wordt uitgegaan van het gemiddelde van de klasse waarin belanghebbende is ingedeeld geen recht doet aan de in artikel 4 Wmo neergelegde compensatieverplichting. Indien de daadwerkelijke behoefte aan hulp bij het huishouden zich boven het gemiddelde van de desbetreffende klasse bevindt, zal het persoonsgebonden budget in beginsel niet toereikend zijn om de noodzakelijke hulp bij het huishouden in te kopen.

8.8.8 Categorieën

Er zijn drie vormen/categorieën van Hulp bij het Huishouden:

- Categorie 1 (HH1) betreft schoonmaakwerkzaamheden. HH1 wordt ingezet wanneer het slechts gaat om het overnemen van huishoudelijke taken. Belanghebbende is zelf in staat om het huishouden te organiseren en de regie te voeren.

- Categorie 2 (HH2) betreft coaching en ondersteuning t.b.v. zelfredzaamheid. Dit houdt in:
  - signalering: vroegtijdig aanvullende of vervangende zorg of hulpvraag initiëren;
  - coaching, advies en instructie: hulpmiddelen huishouden, huishoudtechnieken, opruimtechnieken, organisatietrucs (o.a. plannen/beheren van schoonmaakmiddelen), textielverzorging, poststukken sorteren en ordenen;
  - ondersteuning: boodschappen doen, koffie/thee zetten, tafel dekken/afruimen, afwassen, maaltijden bereiden.

HH2 wordt ingezet wanneer er regieproblemen zijn, belanghebbende psychosociale begeleiding nodig heeft of wanneer het gaat om aanleren van het uitvoeren van huishoudelijke werkzaamheden. De begeleiding bij HH2 is gericht op motiveren, aansturen, instrueren en zo nodig overnemen van het huishouden.

- Categorie 3 (HH3) betreft hulp in crisissituaties, wanneer er sprake is van primaire zorg voor kinderen < 5 jaar. Hier gaat het om:
  - Primaire zorg kinderen < 5 jaar: wassen en aankleden, maaltijd voorbereiding, maaltijd verzorging
  - Activiteiten categorie 1
  - Activiteiten categorie 2

HH3 kan maximaal voor 3 maanden worden ingezet. Hierna dient de situatie gestabiliseerd te zijn en eventueel voorliggende voorzieningen te zijn getroffen. Zonodig kan aansluitend een indicatie voor HH1 afgegeven te worden.

HOOFSTUK 9 EIGEN BIJDRAGE EN EIGEN AANDEEL

9.1 Eigen bijdrage en eigen aandeel

Voor individuele voorzieningen in natura of in de vorm van een persoonsgebonden budget is een eigen bijdrage verschuldigd. Voor individuele voorzieningen die in de vorm van een financiële tegemoetkoming worden verstrekt is een eigen aandeel verschuldigd (zie artikel 5 van de verordening). De eigen bijdrage en het eigen aandeel zijn inkomensafhankelijk en worden door het CAK geïnd.

9.1.2. Vaststelling eigen bijdrage

Voor de berekening van de eigen bijdrage wordt bij een nieuwe voorziening uitgegaan van een levensduur van 7 jaar, gerekend vanaf de datum van verstrekking. Bij een herverstrekte voorziening of een voorziening die voor 1 januari 2011 is verstrekt wordt uitgegaan van een resterende levensduur van 3 jaar gerekend vanaf 1 januari 2011.

Bij een herverstrekt middel of een middel dat voor 1 januari 2011 is verstrekt wordt uitgegaan van een restant levensduur zoals hierboven genoemd. De restwaarde van het middel is hierop gebaseerd.

Indien het middel een kortere levensduur heeft of de voorziening voordien wordt beëindigd dan wordt de eigen bijdrage berekend tot de datum van inname of vervanging van het betreffende middel.

Hardenberg, 20 september 2011

Burgemeester en wethouders van de gemeente HARDENBERG,

Loco burgemeester,

secretaris,

D.T. Prinsse

Mr. W.G.C. Rebergen